

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

MUHASEBE VE FİNANSMAN

**FİNANSAL KURUMLAR MUHASEBESİ
343FBS050**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	2
1. MUHASEBE	2
1.1. Muhasebenin Tanımı.....	2
1.2. Muhasebenin Fonksiyonları.....	3
1.2.1. Kaydetme.....	3
1.2.2. Sınıflandırma	4
1.2.3. Özetleme	5
1.2.4. Analiz Ve Yorum.....	6
1.2.5. Bilgi Verme	6
1.3. Tekdüzen Muhasebe Süreci	7
1.3.1. Hesap Kavramı (Defter-İ Kebir).....	7
1.3.2. Hesap Planı	11
1.3.3. Yevmiye Defteri	12
1.3.4. Hesapların İşleyiş Kuralları	20
UYGULAMA FAALİYETİ	28
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	31
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	36
2. FİNANSAL KURULUŞLAR MUHASEBESİ.....	36
2.1. Finansal Aracı Kuruluşlar Tarafından Düzenlenen Belgeler	36
2.1.1. Nakit Alındı-Ödendi Belgesi	37
2.1.2. İşlem Sonuç Formu	38
2.1.3. Hesap Ekstresi	38
2.1.4. Menkul Kıymet Giriş-Çıkış Fişi	39
2.1.5. Müşteri Emri Formu	40
2.1.6. Seans Takip Formu	41
2.1.7. İşlem Dağıtım Listesi.....	41
2.1.8. Açığa Satış İşlemlerini İzleme Formu	41
2.1.9. Türev Piyasa Araçları Formları	42
2.2. Finansal Kuruluşlar Hesap Planı Ve Muhasebe Kayıtları.....	52
2.2.1. Finansal Kurumlar Hesap Planı	55
2.2.2. Hesap Planı İle İlgili Genel Açıklamalar ve Muhasebe Kayıtları.....	62
2.2.3. Sonuç Hesapları, Geçici Hesaplar, Alt Hesaplar Ve Nazım Hesaplar İle İlgili Genel Açıklamalar	88
2.2.4. Finansal Kurumlar Özel İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	112
UYGULAMA FAALİYETİ	115
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	118
MODÜL DEĞERLENDİRME	120
CEVAP ANAHTARLARI	122
KAYNAKÇA	129

AÇIKLAMALAR

KOD	343FBS050
ALAN	Muhasebe-Finansman
DAL/MESLEK	Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı
MODÜLÜN ADI	Finansal Kurumlar Muhasebesi
MODÜLÜN TANIMI	Muhasebe ve finansman alanında mali (finansal) işlemlerin tekdüzen muhasebe sistemine uygun olarak muhasebe kayıtlarını düzenleme ve finansal işlem kaydı yapabilme becerisinin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
YETERLİK	Muhasebe kayıtları yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile finansal işlem yapan kuruluşların hesap planına uygun muhasebe kayıtlarını yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Muhasebenin ve muhasebeciliğin temel ilkelerini öğrenecek ve tek düzen muhasebe sistemine göre kayıt yapabileceksiniz.2. Finansal işlemlerde aracı kuruluşların düzenledikleri belgeleri düzenleyecek ve muhasebe kayıtlarını tutabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Bilgisayar laboratuvarı, bilgisayar, bilgisayar masası, yazıcı, kâğıt, muhasebe paket programı, CD, tek düzen hesap planı, bilanço, hesap makinesi, sarf malzemeleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığımız bilgi ve becerileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda sizin üzerinizde ölçme aracı uygulayacak, modül ile kazandığımız bilgi ve becerileri ölçerek, değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için faaliyet gösteren işletmelerin varlık ve kaynaklarında meydana gelen değişimler muhasebe ile takip edilir. Muhasebe varlık ve kaynak değişimlerini kaydeder, sınıflandırır, özetler, analiz eder ve yorumlar.

Muhasebenin ilk aşaması kayıt yapmaktır. Bu kayıtlar yapılırken defterlerden faydalanılır. Para ile ifade edilen tüm işlemler öncelikle yevmiye defterine kaydedilir İşlem ne kadar önemli olursa olsun para ile ifade edilmiyorsa kayıt yapılmaz. Yevmiye defteri bilanço esasına göre defter tutan işletmelerde, işlemlerin tarih sırasına göre ve kurallarına uygun olarak kaydedildiği defterdir. Yevmiye defterine ilk olarak açılış kaydı yapılır. Sonrasında işlemler sırasıyla ve belgeye dayanarak kaydedilir.

Menkul kıymetler borsaları da menkul değerler arzı ile talebinin karşılaştığı bir piyasadır. Borsalar fon talep edenler, tasarruflarını değerlendirmek isteyenler ve ellerinde menkul değer bulundurup da bunları satmak isteyenler için kurulmuş bir pazardır. Bu pazarda işlem gören hisselerden pay olarak her kurum, kuruluş ve fertler yatırım yapabilirler. Bu piyasada işlem gören hisselerin alımında bazı şirketler hisse senedi sahipleriyle alıcılar arasında aracılık yapmaktadır. Bu kuruluşlara finansal aracı kuruluşlar denilmektedir.

Bu modül sonunda, tekdüzen muhasebe sistemini ve bu sisteme uygun olarak finansal işlemlerin nasıl gerçekleştiğini, aracı kuruluşların aracılık faaliyetlerini yaparken hangi belgeleri kullandıklarını ve bu işlemleri nasıl kayıt altına aldıklarını öğreneceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile muhasebe temel ilkelerini bilecek ve tek düzen muhasebe sistemine göre kayıt yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Muhasebenin ve temel ilkelerinin ne olduğunu öğreniniz.
- Çevrenizde bulunan bir muhasebe bürosunu ziyaret ederek, hesabın ne olduğunu ve hesapların nasıl işlediğini sorunuz.
- Muhasebeciden, kütüphaneden veya öğretmenlerinizden yardım alarak hesap planı ve yevmiye defteri örneği temin ediniz.

1. MUHASEBE

Muhasebe, her türlü mali işlemi kayıt altına almak için kullanılan bir sistemdir. İnsanlar toplumda oluşan iş bölümü sayesinde ihtiyaçlarını kolaylıkla karşılamaktadır. Herkes yaptığı faaliyet sonucu hem diğer insanlara faydalı olmakta hem de yaptığı bu işten para kazanarak kendi ihtiyaçlarını karşılamaktadır. İhtiyaçlarımızı karşılayan ekonomik birimlere işletme adı verilir. İşletmeler değişik büyüklükte olabilir. Üretim ve satış yapmak için sayısız faaliyette bulunan işletmelerin yaptıkları işlemler sonucu oluşan değişimleri, gelir gider dengesini kayıt altına alarak yorumlama ve analiz yapma aşamasında muhasebe sistemi devreye girmektedir.

Bu öğrenme faaliyeti ile muhasebeyi ve ilkelerini, muhasebenin fonksiyonlarını, hesap kavramını, hesapların sınıflandırılmasını, özelliklerini ve hesapların işleyiş kurallarını öğreneceksin.

1.1. Muhasebenin Tanımı

Muhasebe toplumun en küçük birimi olan aileden büyük holding ve şirketlere kadar herkesi çok yakından ilgilendiren geniş bir kavramdır. Basit anlamda muhasebe hesap tutma anlamına gelmektedir. Her ailenin belli bir geliri ve yapılması gereken giderleri vardır. Gelirin en verimli şekilde harcanması ve mümkünse tasarruf yapılması her ailenin amacıdır. Bu denkliliği sağlamak için yapılan hesaplamalar bile küçük çapta bir muhasebe işlemi gerektirir. Kaldı ki büyük işletmelerin gelir, gider, alım, satım işlemleri bir aileninki ile kıyaslanamayacak kadar geniş çaplıdır. Bir aile kendi muhasebesine yön verebilir ancak işletmeler profesyonel yardıma ihtiyaç duyarlar. İşte bu aşamada muhasebe elemanları devreye girer ve insanlara hizmet sunarlar.

Yapılan işlem ve hizmetler doğrultusunda muhasebe şu şekilde tanımlanabilir:

İşletmenin varlık ve kaynakları üzerinde değişiklik meydana getiren işlemlere ait bilgileri kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, analiz eden ve yorumlayan bilimsel metoda *muhasebe* denir.

Varlık işletmenin sahip olduğu tüm değerleri, kaynak ise işletmenin bu varlıkları elde edebilmek için katlandığı borçları ifade etmektedir.

1.2. Muhasebenin Fonksiyonları

Bir bilgi ve kontrol sistemi olan muhasebe işletme yapısına göre değişik görevler üstlenmektedir. Küçük işletmelerde vergi takibi, gelir-gider, borç-alacak kontrolü yeterli bulunurken, büyük işletmeler bunların yanı sıra kurum ve kuruluşlara bilgi vermek üzere analiz ve rapor hizmetlerini de bekler. Muhasebenin fonksiyonları tanımı içerisinde yer almaktadır. Muhasebenin fonksiyonları şunlardır:

Resim 1.1: Muhasebe hesap kavramına dayanır.

1.2.1. Kaydetme

İşletmenin para ile ifade edilebilen mali nitelikteki faaliyetleri kurallara göre kaydedilir. Burada önemli iki unsur vardır.

- Kaydedilecek işlem ve olay mutlaka mali(parasal) nitelik taşınmalıdır. Muhasebenin konusu parasal olaylar olduğu için ne kadar önemli olursa olsun yapılan işlem para ifade etmiyor ise kaydedilemez.
- Kaydedilecek işlem ve olay mutlaka bir belgeye dayanmalıdır. Muhasebede belgesi olmayan, belgelendirilemeyen işlemler kaydedilemez.

Resim 1.2: Kaydetme

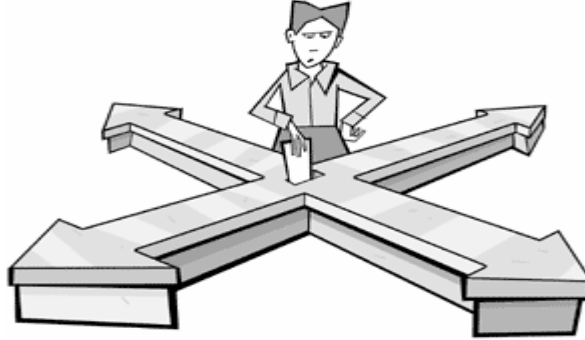
Bir işletmenin ilk kaydı sermaye konularak işletmenin kurulmasıdır. Bundan sonra faaliyetler ile ilgili olarak yapılan tüm işlem ve olaylar tarih sırası ve madde numarası ile kurallarına uygun olarak yevmiye defterine (günlük defter) kaydedilir.

Sıra Nu	Büyük Defter Sayfa Nu	Açıklama	Borç Tutarı	Alacak Tutarı
		-----TARİH ----- -- BORÇLU HESAP VE KODU ALACAKLI HESAP VE KODU Açıklama	TUTAR	TUTAR

Şekil 1.1: Yevmiye defteri (günlük defter) örneği

1.2.2. Sınıflandırma

Belgeye dayanarak ve tarih sırası ile kaydedilen parasal işlem ve olaylar özelliklerine göre gruplandırılır. Yevmiye defterine yapılan tüm işlemler özellikleri dikkate alınmaksızın kaydedilmektedir. İkinci aşamada bu kayıtlar belirli bir düzene konulur.

Resim 1.3: Sınıflandırma

Örneğin işletme gün içerisinde mal alımı, mal satımı, banka işlemleri, çek işlemleri, senet işlemleri gibi çok sayıda faaliyet yapar. Bu faaliyetler yevmiye defterine kaydedilir. Ancak işlemlerin daha düzenli olması ve karışmaması için özelliklerine göre gruplandırılması gerekir. Yapılan bu işleme sınıflandırma denir. Sınıflandırma muhasebede kullanılan defterlerden defter-i kebir (büyük defter) aracılığı ile yapılır. Her faaliyet için bir büyük defter sayfası kullanılır. Örneğin peşin tahsilât ve ödemeler için “kasa” büyük defteri, banka işlemleri için “banka” büyük defteri açılır.

..... HESABI							
YEVMIYE MADDESİ		AÇIKLAMA	TUTAR	YEVMIYE MADDESİ		AÇIKLAMA	TUTAR
TARİH	NU			TARİH	NU		

Şekil 1.2: Büyük defter (defter-i kebir) örneği

1.2.3. Özetleme

Kaydedilen işlem ve faaliyetler muhasebedeki mali tablolar kullanılarak özetlenir. Özetleme işlevini yerine getiren mali tablolar şunlardır:

- Bilanço
- Gelir Tablosu
- Mizan
- Kâr Dağıtım Tablosu
- Fon Akım Tablosu
- Nakit Akım Tablosu
- Öz sermaye Değişim Tablosu
- Net Çalışma Sermayesi Değişim Tablosu
- Konsolide Finansal Tablolar

Resim 1.4: Özetleme

1.2.4. Analiz Ve Yorum

Kaydedilen, sınıflandırılan ve özetlenen işlem ve olaylar analiz ve yorum ile kullanılır hale gelir. İşletme sahibi ya da işletme ile ilişkisi bulunan herkesin muhasebe konusunda bilgili olması beklenemez. İşlemler analiz ve yorum ile işletme ile ilgili kişi ve kuruluşların anlayabileceği bir hale gelir. Yorumlar işletmenin geleceğe ilişkin karar almasında etkili olmaktadır.

Resim 1.5: Analiz ve yorum

1.2.5. Bilgi Verme

Kaydedilen, sınıflandırılan, özetlenen, analiz edilen ve yorumlanan işlem ve olaylar ile ilgili veriler, işletme ile ilgisi bulunan kişi ve kuruluşlara bilgilendirme amacı ile sunulur. Bilgilerin herkesin anlayacağı evrensel bir dil ile sunulması gerekir. İşletme bilgileriyle ilgilenen kişi ve kuruluşlar şunlardır:

- Yöneticiler
- Sermaye sahipleri
- Sermaye koymayı düşünen yatırımcılar
- İşletmeden alacağı olanlar
- Kredi kuruluşları
- Devlet (vergi dairesi, sigorta kuruluşları, hazine, Devlet Planlama Teşkilatı, Sermaye Piyasası Kurulu...)
- İşletme çalışanları
- Alıcılar, satıcılar
- Sendikalar

Resim 1.6: Bilgi verme

1.3. Tekdüzen Muhasebe Süreci

İşletmelerin her türlü faaliyetlerini kayıt altına almaları gerekmektedir. Bu faaliyetlerini kayıt altına alırken, muhasebe sürecindeki sırayı ve sistemi takip etmek zorundadır. İşletmeler işe başlarken ‘açılış bilançosu düzenler. Açılış bilançosundaki bilgileri yevmiye defterine (günlük defter) ve defter-i kebire (büyük defter) kaydeder. Daha sonraki tüm faaliyetlerinde bu defter ve kayıt sistemini kullanırlar. Ayrıca gelir- gider dengelerini görmek için de ‘gelir tablosu’ düzenlerler. Bu kayıtları gerçekleştirirken tekdüzen muhasebe sisteminde bulunan hesapları kullanırlar.

Muhasebe sürecinin işleyişine geçmeden önce muhasebede kullanılan bu terimleri ve özelliklerini açıklayalım.

1.3.1. Hesap Kavramı (Defter-İ Kebir)

İşletmeler yaptıkları her faaliyet sonucunda elinde bulundurdukları varlıkları, alacakları, borçları, gelir ve giderlerinde sürekli değişiklikler meydana gelir. Değişikliklerin tablolar üzerinde izlenmesi pratik değildir ve imkânsızdır. İşte bu karışıklıkları önlemek ve zorlukları gidermek için hesap adı verilen çizelgeler kullanılır. Böylece varlık, kaynak, borç, alacak, gelir ve gider unsurlarının her biri için bir hesap açılır ve artış ve azalışlar bu hesaplar üzerinde incelenir.

Aynı nitelikteki işlemlerin artış ve azalışlarının izlendiği çizelgelere hesap denir. Örneğin kasa hesabındaki tüm değişiklikler “kasa hesabı”nda kaydedilir . Ayrıca her hesabın detayları için o hesaba ait alt hesaplar da açılabilir. Örneğin kasa hesabına ait alt hesap olarak ‘TL kasa’, ‘dolar kasa’, ‘euro kasa’ ayrı ayrı izlenebilir.

1.3.1.1. Hesabın Şekli

Hesap defter-i kebirin (büyük defterin) sayfaları üzerinde iki kısımdan oluşmaktadır. Her hesabın bir ismi vardır ve çizelgenin üst tarafına yazılır. Sol kısmına *borç*, sağ kısmına ise *alacak* tarafı denmektedir. Her iki tarafta da tarih, açıklama ve tutar sütunları bulunur. Hesabın şekli aşağıdaki gibidir:

BORÇ	 HESABI			
ALACAK					
TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR	TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR

Şekil 1.3: Açık hesap şekli

Muhasebe uygulamalarında kolaylık sağlamak amacı ile hesap T şeklinde çizilmekte sadece borç ve alacak tarafına tutarlar yazılmaktadır.

BORÇ	HESABI	ALACAK

Şekil 1.4: Pratikte kullanılan hesap şekli

1.3.1.2. Hesaplara İlişkin Terimler

Hesaplara ilişkin terimleri; hesap açma, hesabın borçlandırılması, hesabın alacaklandırılması, hesabın kalan vermesi, hesabın kapalı olması olarak sıralayabiliriz.

➤ Hesap Açma

Bir hesabın özelliğine göre borç ya da alacak tarafına ilk kez kayıt yapılarak hesabın kullanılmaya başlanmasına hesap açma denir.

BORÇ ALACAK		KASA	HESABI		
TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR	TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR
15.07.2007	İşletme sahibinin kasaya para yatırması.	500 TL			

Şekil 1.5: Açık hesap şekli

Örneğimize göre; başlığa bakıldığında öncelikle bir “Kasa Hesabı” oluşturulmuş ve bu hesabın borç tarafına; ilk kayıt hesabın özelliğine göre borç tarafından ya da alacak tarafından yapılabilir. Borç tarafından yapılması durumunda hesap aynı zamanda borçlandırılmış, alacak tarafından açılması durumunda ise alacaklandırılmıştır.

➤ Hesabın Borçlandırılması

İlk kayıt işlemi veya daha sonradan yapılan herhangi bir işlemi hesabın borç tarafına yazılmasına hesabın borçlandırılması denir.

BORÇ ALACAK			KASA HESABI		
TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR	TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR
16.07.2007	ALACAK TAHSİLİ	500TL			

Şekil 1.6: Hesabın borçlandırılması

Örneğimizde bir banka hesabı açılmış ve hesabın borç tarafına kayıt yapılarak hesap borçlandırılmıştır.

➤ **Hesabın Alacaklandırılması**

Bir işlemin hesabın alacak tarafına yazılmasına hesabın alacaklandırılması denir.

BORÇ ALACAK			BANKA HESABI		
TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR	TARİH	AÇIKLAMA	TUTAR
		,	01.07.07	Bankadan para çekilmesi	1.500 TL
		,			
		,			

Şekil 1.7: Hesabın alacaklandırılması

Örneğimizde bir banka hesabı açılmış ve hesabın alacak tarafına kayıt yapılarak hesap alacaklandırılmıştır.

➤ **Hesabın Kalan (Bakiye) Vermesi**

Bir hesabın borç ve alacak tutarları arasındaki farka kalan ya da bakiye denir. Hesabın borç tutarı fazla ise borç kalanı, alacak tutarı fazla ise alacak kalanı verir.

Borç	KASA HESABI	Alacak
8000		6000
2000		

Şekil 1.8: Borç kalanı veren hesap

Borç	SERMAYE HESABI	Alacak
2000		7000
	5000	

Şekil 1.9: Alacak kalanı veren hesap

Şekil 1,8'e bakıldığında kasa hesabının borç tutarı 8000 TL, alacak tutarı 6000 TL olarak görülmektedir. Borç tutarı daha fazladır. Bu nedenle aradaki 2000 TL farka borç kalanı denir. Aradaki 200TL fark bizim banka mevduatındaki paramızı göstermektedir.

Şekil 1,9'a bakıldığında kiralama işleminden borçlar hesabının borç tutarı 2000 TL, alacak tutarı 7000 TL olarak görülmektedir. Alacak tutarı daha fazladır. Bu nedenle aradaki 5000 TL farka alacak kalanı denir. Aradaki fark işletme sahibinin işletmede bulunan parasını, yani işletmenin işletme sahiplerinden sağladığı kaynağı gösterir.

Resim 1.7: Muhasebede doğru önemlidir. Resim 1.8: Muhasebede hız hesaplama çok önemlidir

Hesap kalanının ne anlama geldiğini anlamak için bir örnekle daha açıklayalım:

Örnek: İşletme faaliyetleri sonucu kasasına gire nakit tutarı 5000 TL ve kasasından çıkan nakit tutarı 2.000 TL ise hesabın kalan bakiyesini bulalım.

Öncelikle işletme kasasında meydana gelen nakit giriş ve çıkışlarının kayıt işlemine bir göz atmalıyız. İşlemler gerçekleştiğinde yapılması gereken kayıt aşağıdaki gibidir.

Borç	KASA HESABI	Alacak
5000	2000	

Kasa hesabının bakiyesini(kalanını) bulmak için borç tarafındaki tutar ile alacak tarafındaki tutarı birbirinden çıkarmamız gerekir. Bu durumda kasa hesabının kalanı aşağıda görüleceği gibi 3.000TL olacaktır.

Borç	KASA HESABI	Alacak
5000	2000	
3000		

Kasa hesabının borç tarafında 5000 TL, alacak tarafında 3000 TL vardır. Borç tarafı daha fazla olduğu için 3000 TL borç kalanıdır. 3000 TL kasadaki parayı ifade etmektedir.

➤ Hesabın Kapalı Olması

Hesabın borç ve alacak tutarlarının birbirine eşit olması ve kalan vermemesi durumu hesap kapalı anlamına gelir.

Borç	SERMAYE HESABI	Alacak
	50.000	50.000

Şekil 1.10: Kapalı hesap

Şekil 1.3.2.5'e bakıldığı zaman sermaye hesabının borç ve alacak toplamalarının 50.000 TL olduğu görülmektedir. Bu durumda hesap kapalıdır. Kalanı yoktur.

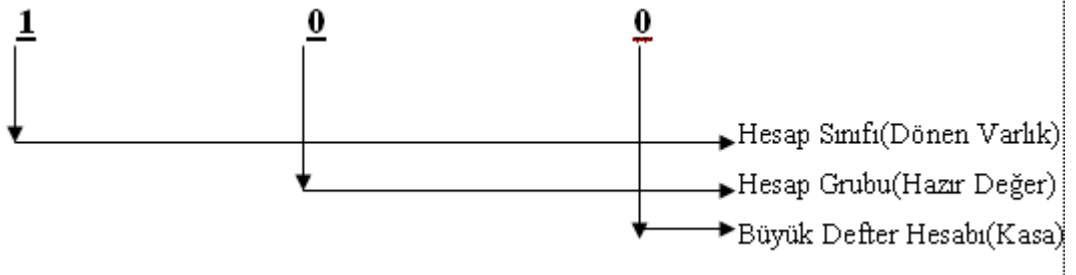
1.3.2. Hesap Planı

İşletme, faaliyet konusu ve alanına göre kullanacağı hesapları önceden belirler ve bunların bir listesini yapar. Hesaplar belirli bir düzene göre sıralanır ve gruplanır.

Bir işletmede kullanılacak hesapların gruplandırılmış olarak yer aldığı listeye **hesap planı** denir. Hesap planı oluşturulurken aşağıdaki kurallara dikkat edilmelidir:

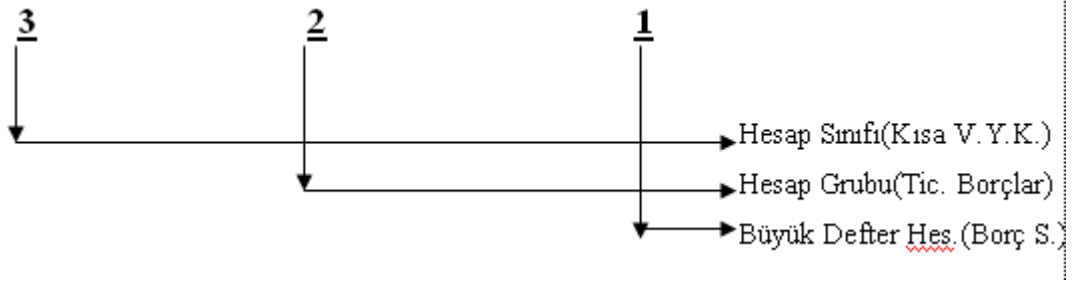
- Hesaplar ihtiyaçlara cevap verecek şekilde belirlenmelidir.
- İşletme için gerekli hesaplar açılmalıdır.
- Bilanço ve gelir tablosunun hızlı hazırlanmasına olanak sağlamalıdır.
- Hesap planı muhasebenin temel kavramlarına uygun olmalıdır.
- Hesap planı değişikliklere imkân verecek esnek bir yapıda olmalıdır.

Hesap planında hesaplar desimal (ondalık) sisteme göre kodlanır. Örneğin 100 Kasa Hesabı'nı ele alalım:

Hesap planını alıp incelediğinizde 100 Kasa Hesabının Hazır Değerler grubu altında yer aldığını, hazır değerlerin de Dönen Varlıklar kalemlerinden birisi olduğunu göreceksiniz.

Aynı şekilde 321 Borç Senetleri hesabını inceleyelim:

Hesap planına baktığımızda 321 Borç Senetlerinin 32.Ticari Borçlar grubu altında yer aldığını, ticari borçların da 3.Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar kalemlerinden biri olduğu görülmektedir. Tekdüzen muhasebe sisteminde kullanılan hesap planı aşağıda verilmiştir. Hesap planında gerekli görülmesi durumunda her hesabın altına ondalık sisteme uyacak şekilde ve ihtiyaca göre alt hesaplar açılabilir.

1.3.3. Yevmiye Defteri

Ticari işlemlerin belgelerden faydalanarak tarih sırası ile maddeler halinde kaydedildiği deftere yevmiye defteri (günlük defter) denir. Yevmiye defterine belgesi olmayan hiçbir işlem kaydedilemez. Yevmiye defterine ilk olarak yeni işe başlayan işletmelerde açılış bilançosunda, önceki dönem faaliyet gösteren işletmelerde de dönem sonu kapanış bilançosunda yer alan bilgiler esas alınarak **açılış kaydı** yapılır. Böylece hesaplar açılır. Açılış kaydından sonra yapılan parasal işlem ve olaylar tarih sırası ile deftere kaydedilir.

Defterde yapılan hatalar muhasebe kurallarına göre düzeltilebilir. Silme, karalama, sayfa koparma kesinlikle yasaktır ve cezai müeyyidelere tabidir. Yanlış yazılan rakam veya yazının üzeri okunacak şekilde tek çizgi ile çizilir ve üzerine ya da yanına doğrusu yazılır.

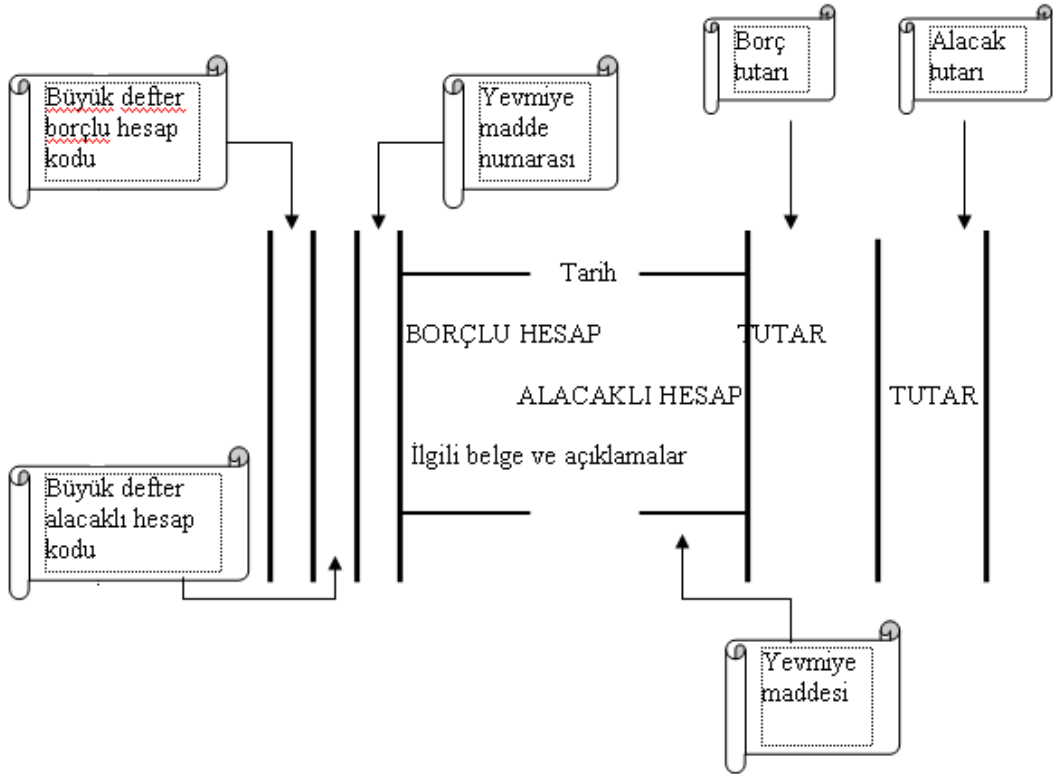
Yevmiye defteri ciltli ya da yapraklı olabilir. Kullanılmadan önce notere tasdik ettirilmesi gerekir. Tasdiksiz kullanılan defterler yasal değildir. İşlemlerin defterlere günü gününe kaydedilmesi esas olmakla birlikte en geç **10 gün** içinde, kayıtlarını muhasebe fişine dayanarak yürüten işletmelerde en geç **45 gün** içinde deftere kayıt yapılmalıdır. Defterler;

- Türk Ticaret Kanunu'na göre ait olduğu yıldan başlayarak 10 yıl,
- Vergi Usul Kanunu'na göre izleyen yıldan başlayarak 5 yıl süre ile saklanır.

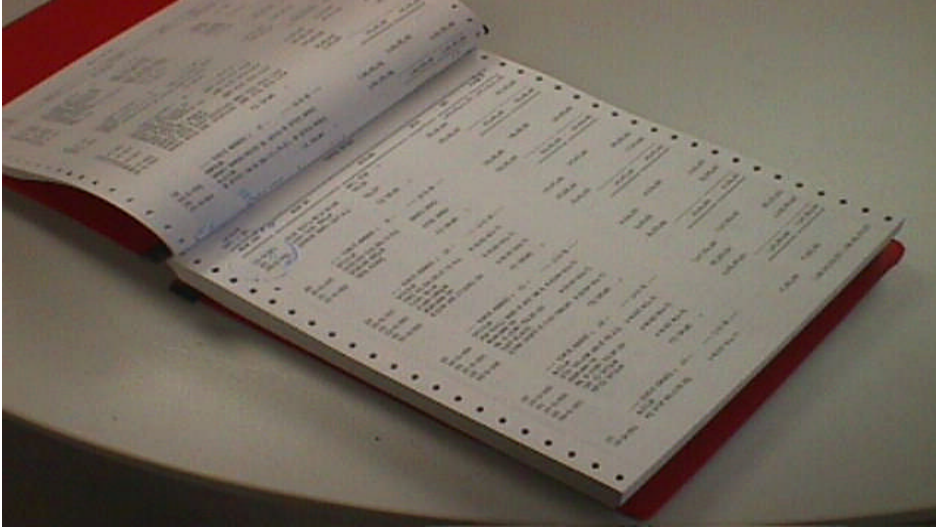
1.3.3.1. Yevmiye Defterinin Şekli

Yevmiye defterine işlemler yevmiye maddesi halinde yazılır. Yevmiye defterinde iki çizgi arasında yer alan terimler yevmiye maddesini oluşturur.

Yevmiye maddesinin şekli aşağıdaki gibidir:

Şekil 1.11: Yevmiye defteri

Resim 1.9: Yevmiye defteri örneği

Yevmiye maddesi üç biçimde olabilir:

- **Basit (yalın) madde:** Tek hesabın borçlu, tek hesabın alacaklı olduğu madde türüdür.

1	17/07/2007 100 KASA HESABI 102 BANKALAR HES. Banka hesabından para çekilmesi	200	200
---	---	-----	-----

Şekil 1.12: Basit madde

- **Bileşik madde:** Birden fazla borçlu hesaba karşılık tek hesabın alacaklı olduğu ya da tek hesabın borçlanmasına karşılık birden çok hesabın alacaklandığı madde türüdür.

1	17/07/2007 153 TİCARİ MAL HESABI 191 İNDİRİLECEK KDV HES. 100 KASA HESABI 0123 Nu'lu fatura ile peşin mal alışı	1.000 180	1.180
---	---	--------------	-------

Şekil 1.13: Bileşik madde

- **Karma madde:** Birden çok borçlu hesaba karşılık, birden çok hesabın alacaklı olduğu madde türüdür.

1	17/07/2007		
	100 KASA HESABI	1.180	
	101 ALINAN ÇEKLER HES.	1.180	
	600 YURTİÇİ SATIŞ. H.		2.000
	391 HES. KDV. HES.		360
	01 Nu'lu fatura ile mal satışı		

Şekil 1.14: Karma madde

1.3.3.2. Açılış Kaydı

Yevmiye defterine birinci madde olarak açılış bilançosundaki değerlerin yazıldığı açılış kaydı yapılır. Bilançonun aktifinde yer alan değerler yevmiye defterinin borcuna, pasifte yer alan değerler ise alacağına yazılır. Yevmiye defterine yapılan kayıt ne olursa olsun borç ve alacak toplamlarının mutlaka birbirine eşit olması gerekir.

- **Açılış Kaydını Düzenlemek**

Açılış kaydı düzenlenirken açılış bilânçosundan faydalanılır. Açılış bilançosundan faydalanarak nasıl kayıt yapılacağını görmek için örnekler yapalım.

Örnek 1.

AKTİF GÜL TİCARET İŞLETMESİ 22.07.2007 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU PASİF

I. DÖNEN VARLIKLAR	1.500	III. KISA VAD. YAB. KAYN.	1.000
10. HAZİR DEĞ.	700	30. MALİ BORÇLAR	600
100. KASA	700	300. BANKA KRE.	600
12. TİCARİ ALAC.	300	32. TİCARİ BORÇLAR	400
120. ALICILAR	300	321. BORÇ SEN.	400
15. STOKLAR	500	IV. UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
153. TİCARİ MAL	500	V. ÖZKAYNAKLAR	1.500
II. DURAN VARLIKLAR	1.000	50. ÖDENMİŞ SERMAYE	1.500
25. MADDİ DUR. VAR.	1.000	500. SERMAYE	1.500
255. DEMİRBAŞ	1.000		
AKTİF TOPLAMI	<u>2.500</u>	PASİF TOPLAMI	<u>2.500</u>

Yukarıda GÜL Ticaret İşletmesi'nin 22.07.2007 tarihli açılış bilançosu verilmiştir. Bilançonun aktif ve pasif tutarları görüldüğü gibi birbirine eşittir. Şimdi açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yapalım.

Yapmamız gereken bilançonun aktif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına, pasif tarafında yer alan hesapları alacak tarafına yazmaktır. Bilançoda verilen hesap tutarları da yevmiyenin borç ve alacak tutarı kısımlarına yazılacaktır.

Ancak sonuçta yevmiyenin borç ve alacak toplamalarını alarak tutarların eşit olup olmadığını kontrol etmemiz hata yapmamak açısından önemlidir.

	BORÇ	ALACAK
1		
22.07.2007		
100 KASA HESABI	700	
120 ALICILAR HESABI	300	
153 TİCARİ MAL HESABI	500	
255 DEMİRBAŞLAR HESABI	1.000	
300 BANKA KREDİ HS.		600
321 BORÇ SENEDİ HS.		400
500 SERMAYE HESABI		1.500
Açılış kaydı		

Açılış kaydı yevmiye defterinin 1 numaralı maddesidir. Madde numarasının yanına iki çizgi arasına bilançonun tarihini yazdık. Bilançonun aktif tarafında yer alan hesapları çizgiden başlayarak sağa doğru (borç tarafı), pasif tarafında yer alan hesapları ortadan başlayarak sağa doğru (alacak tarafı) yazdık. Daha sonra hesap tutarlarını yazdık. Borçlu hesapların tutarları karşılıklarına borç tarafına, alacaklı hesapların tutarları ise karşılıklarına ve alacak tarafına yazıldı. Son olarak ise yapılan işlemin açıklamasını yazdık.

Yevmiye maddesi yazılırken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır:

- Yevmiye defteri yazılırken hesap numaralarını öğrenmek için hesap plânından faydalanılır.
- Yevmiye maddesinde hesap isimleri büyük harf ile yazılır.
- Hesap isimlerinin aralarında boşluk bırakılmaz. Boşluk var ise çizilerek iptal edilir.
- Yevmiye maddesinin borç ve alacak tutarlarının aynı olması gerekir. (örneğin borç ve alacak toplamı eşittir).
- Şekil 1.1'de verilen yevmiye defteri örneğinde madde numarasının önünde büyük defter sayfa numaralarını gösteren iki sütun bulunmaktadır. Bu kısımlara hesapların büyük defterde hangi sayfalarda yer aldığı yazılır. Biz çözümlerimizde yevmiye defterinin yukarıdaki daha basit şeklini kullanacağız.
- Yevmiye defterinin her sayfasının bitiminde sayfa toplamı alınarak en alta yazılır. Toplam sonraki sayfanın üstüne de geçirilir.

Şimdi açılış kaydı düzenlenmesi ile ilgili olarak bir örnek daha düzenleyelim. Ancak bu kez işletmenin kuruluşu sırasında ortaya konan değerleri sıralayalım ve hem işletmenin açılış bilançosunu düzenleyelim, hem de açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yapalım.

Örnek 2.

CANSU Ticaret İşletmesi 07.12.2007 tarihinde aşağıdaki değerler ile faaliyetine başlamıştır.

Kasa:	800 TL
Banka:	500 TL
Alacak Senetleri:	400 TL
Ticari Mal:	2.500 TL
Taşıtlar:	1.000 TL
Borç Senetleri:	900 TL
Satıcılar:	200 TL
Sermaye:	?

İşletmenin açılış bilançosunu düzenleyerek açılış kaydını yevmiye defterine yapınız.

Çözüm: Öncelikle işletmenin sermayesini hesaplayarak açılış bilançosunu düzenleyelim. Hatırlanacağı gibi varlık toplamından kaynak toplamı çıkarıldığı zaman sermaye bulunuyordu. Bilanço düzenlerken hesap plânından faydalanmak gerektiğini de unutmayın.

Sermaye=Varlık Toplamı – Kaynak Toplamı

Sermaye= (Kasa+Banka+Alacak Sen.+Ticari Mal+Taşıtlar) – (Borç Sen+Saticılar)

Sermaye=(800 + 500 + 400 + 2.500 + 1.000) – (900 +200)

Sermaye= 5.200 – 1.100, Sermaye= 4.100

AKTİF CANSU TİCARİT İŞLETMESİ 07.12.2007 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU		PASİF	
I. DÖNEN VARLIKLAR	4.200	III. KISA VAD. YAB. KAY.	1.100
10. HAZİR DEĞERLER	1.300	32. MALİ BORÇLAR	1.100
100. KASA	800	320. SATICILAR	200
102. BANKA	500	321. BORÇ SEN.	900
12. TİCARİ ALACAKLAR	400	IV. UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
121. ALAC. SEN.	400	V. ÖZKAYNAKLAR	4.100
15. STOKLAR	2.500	50. ÖDENMİŞ SERMAYE	4.100
153. TİCARİ MAL	2.500	500. SERMAYE	4.100
II. DURAN VARLIKLAR	1.000		
25. MADDİ DUR. VAR.	1.000		
254. TAŞITLAR	1.000		
AKTİF TOPLAMI	<u>5.200</u>	PASİF TOPLAMI	<u>5.200</u>

Açılış bilançosu düzenlendikten sonra yevmiye defterine açılış kaydını yapabiliriz.

1	07/12/2007		
	100 KASA HESABI	800	
	102 BANKA HESABI	500	
	121 ALACAK SENETLERİ HES.	400	
	153 TİCARİ MAL HESABI	2.500	
	254 TAŞITLAR HESABI	1.000	
	320 SATICILAR HES.		200
	321 BORÇ SENEDİ HS.		900
	500 SERMAYE HESABI		4.100
	Açılış kaydı		

NOT: Hesap planını elinize alıp baktığımız zaman bazı hesapların yanında (-) işaretini göreceksiniz. Bu şekildeki hesaplar bulunduğu tarafın işleyiş kurallarına uymaz.

Bilançonun aktifinde yer aldığı halde yanında (-) bulunan hesaplara “Aktifi Düzenleyici Hesaplar”; Pasifinde yer aldığı halde yanında (-) bulunan hesaplara “Pasifi Düzenleyici Hesaplar” denir.

Örneğin 103 verilen çekler ve ödeme emirleri hesabı aktif tarafta bulunan ancak pasif kurallarına göre işleyen bir hesaptır. Şimdi içerisinde (-) işaretli, aykırı hesaplar bulunan bir bilanço örneği verelim ve bu bilançoya dayanarak açılış kaydını düzenleyelim. Kayıtta bazı farklar olduğunu göreceksiniz.

Örnek 3. Aşağıda İNEGÖL Ticaret işletmesinin 13.07.2007 tarihli açılış bilançosu verilmiştir. Verilen bilançodan faydalanarak açılış kaydını yapınız.

AKTİF	<i>İNEGÖL TİCARET İŞLETMESİ 13.07.2007 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU</i>		PASİF
I.DÖNEN VARLIKLAR	5.000	III.KISA VAD. YAB. KAY.	2.000
10.HAZIR DEĞERLER	3.000	32.TİCARİ BORÇLAR	2.000
100.KASA	1.000	320.SATICILAR	2.000
102.BANKA	3.000	IV.UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
103.VER. ÇEK (1.000)	(1.000)	V.ÖZKAYNAKLAR	13.000
15.STOKLAR	2.000	50.ÖDENMİŞ SERMAYE	13.000
153.TİCARİ MAL	2.000	500.SERMAYE	13.000
II.DURAN VARLIKLAR	10.000		
25.MADDİ DUR. VAR.	10.000		
255.DEMİRBAŞ	10.000		
AKTİF TOPLAMI	<u>15.000</u>	PASİF TOPLAMI	<u>15.000</u>

1	07/12/2007		
	100 KASA HESABI	1.000	
	102 BANKA HESABI	3.000	
	153 TİCARİ MAL HESABI	2.000	
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI	10.000	
	103 VERİLEN ÇEK Ö.E.		1.000
	320 SATICILAR HES.		2.000
	500 SERMAYE HESABI		13.000
	Açılış kaydı		

Örneğimizde açılış bilançosunda (-) karakterli bir hesap vardır. Açılış kaydı düzenlerken kuralımıza göre bilançonun aktifinde yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına, pasifinde yer alan hesapları alacak tarafına yazıyorduk. (-) karakterli bir hesap karşımıza çıkarsa kuralın tam tersine göre kayıt yaparız.

1.3.4. Hesapların İşleyiş Kuralları

Yapılan işlem kayıt edilmeden önce işlemin para ile ifade edilip edilmediğine bakılır. Varlık ve kaynaklarda meydana gelen artış ve azalışların hesabın hangi tarafına (borç-alacak) kaydedileceği çok önemlidir. İşleyiş kurallarını öğrenmek için hesapları bilânço ve gelir tablosu hesapları olarak ikiye ayırmak gerekir.

1.3.4.1. Bilanço Hesaplarının İşleyiş Kuralları

Bilanço varlık ve kaynaklardaki değişimleri gösteren muhasebe tablosudur. Tablo aktif ve pasif olmak üzere iki kısımdan oluşur.

AKTİF	BİLÂNÇO	PASİF
<i>I-DÖNEN VARLIKLAR</i>		<i>III-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</i>
100–200 arası hesaplar		300–400 arası hesaplar
<i>II-DURAN VARLIKLAR</i>		<i>IV-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR</i>
200–300 arası hesaplar		400–500 arası hesaplar
		<i>V-ÖZKAYNAKLAR</i>
		500–600 arası hesaplar

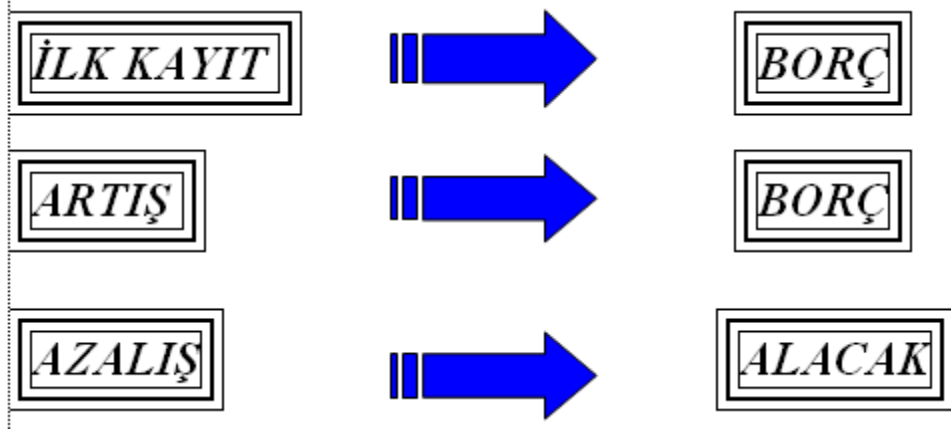
Şekil 1.15: Bilanço hesapları

Bilanço hesaplarının işleyiş kurallarını öğrenmek için elimize bir hesap planı alarak Şekil 2.8' i dikkatle inceleyelim. Şekilde görüldüğü gibi bilânço iki kısımdan oluşmaktadır.

- Aktif (varlık) hesapları: Dönen varlıklar ve duran varlıklar olarak ikiye ayrılır.
- Pasif (kaynak) hesapları: Kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve özkaynaklar olarak üçe ayrılır.

➤ Varlık Hesaplarının İşleyişi

Varlık hesapları dönen ve duran varlıkları kapsar. 100 ile 300 arası hesaplar varlık hesaplarıdır. Hesap planına bakınız ve 100 ile 300 arasında kodlanmış olan hesapları görünüz. Varlık hesaplarının işleyişinde; bir varlık hesabında artış olduğunda hesabın borç tarafına, azalış olduğunda alacak tarafına kayıt yapılır.

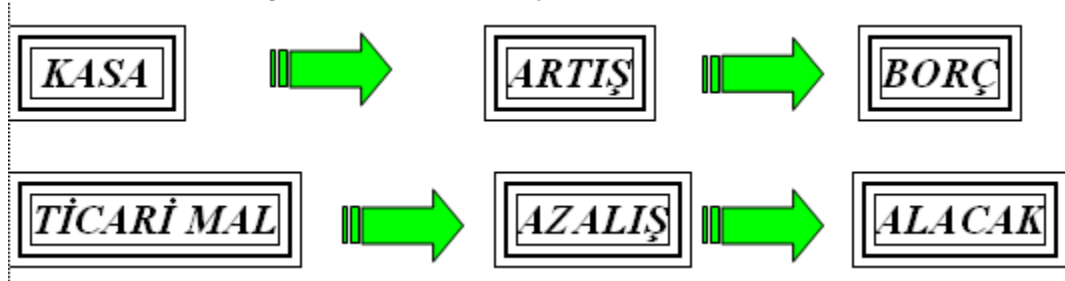
Şekil 1.16: Varlık hesaplarının işleyişi

Bir örnek yaparak kuralımızı pekiştirelim. Örneğin Kasa Hesabını ele alalım. Hesap planınızdan baktığınız zaman kasa hesabının numarasının 100 olduğunu göreceksiniz. Bu kasa hesabının bir varlık hesabı olduğunu gösterir. Çünkü hesap numarası 100 ile 300 arasında olan hesaplar varlık hesaplarıdır.

Örnek: 28.07.2007 tarihinde bir müşterimize 500 TL tutarında mal satıyoruz ve müşterimiz borcunu peşin olarak ödüyor.

Çözüm: Şimdi yapılan işlemi dikkatle inceleyelim. İşlemden bir mal satılıyor ve karşılığında para alınıyor. Bu durumda işletmede iki değer etkileniyor. Bunlardan birisi mal hesabı, diğeri de kasa hesabıdır. Mal sattığımızı göre malımız azalıyor, karşılığında para aldığımız için kasadaki paramız artıyor.

Bu durumda aşağıdaki tablo karşımıza çıkar:

Tabloya baktığımızda mal satışı sonucu malımız azalmıştır. Bu nedenle mal hesabının alacağına kayıt yapılacaktır. Oysa satış sonucu para kazandığımız için kasadaki para miktarı artmış, bu nedenle kasa hesabı borçlanmıştır. Kuralımızı uyguladığımız zaman kasa ve ticari mal hesapları karşımıza aşağıdaki gibi çıkar:

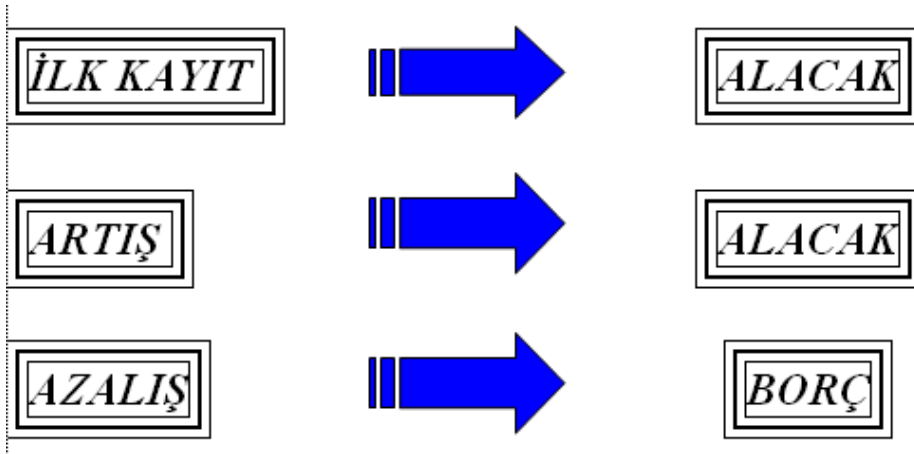
Borç	100-KASA HESABI	Alacak
	500	

Borç	153-TİCARİ MALLAR HESABI	Alacak
		500

Kasada 500 TL artış olmuş ve kasa hesabının borç tarafına 500 TL yazılmıştır. Aynı şekilde ticari malda 500 TL tutarında azalış olduğu için ticari mal hesabının alacak tarafına 500 TL yazılmıştır.

➤ Kaynak Hesaplarının İşleyişi

Kaynak hesapları kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakları kapsar. 300 ile 600 arası hesaplar kaynak hesaplarıdır. Hesap planına bakınız ve 300 ile 600 arasında kodlanmış olan hesapları görünüz. Kaynak hesaplarının işleyişinde; bir kaynak hesabında artış olduğunda hesabın alacak tarafına, azalış olduğunda borç tarafına kayıt yapılır.

Şekil 1.17: Kaynak hesaplarının işleyişi

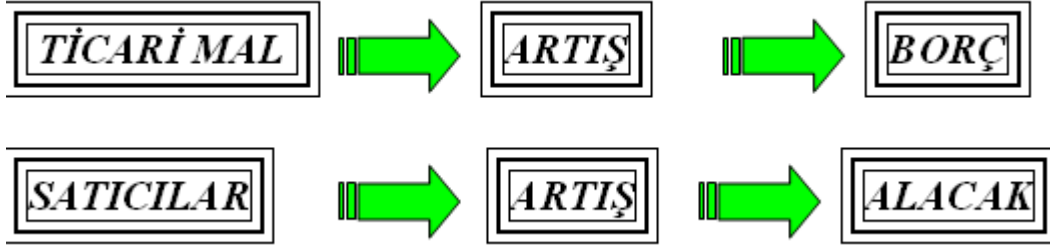
Bir örnek yaparak kuralımızı pekiştirelim. Örneğin Satıcılar Hesabını ele alalım. Hesap planınızdan baktığınız zaman kasa hesabının numarasının kısa vadeli yabancı kaynaklarda 320, uzun vadeli yabancı kaynaklarda 420 olduğunu göreceksiniz. İki yerde de aynı hesabın bulunma nedeni vade ile ilgilidir. Kısa vadeli borçlar (1 yıla kadar) için kısa vadeli yabancı kaynaklar grubundaki 320, bir yıldan uzun vadeli borçlar için uzun vadeli yabancı kaynaklar grubundaki 420 No'lu hesap kullanılır.

ÖRNEK: 01.07.2007 tarihinde bir satıcıdan 800 TL tutarında mal alıyoruz ve borcumuzu üç ay sonra ödeyeceğimizi söyleyerek anlaşıyoruz.

ÇÖZÜM: Şimdi yapılan işlemi dikkatle inceleyelim. İşlemden bir mal alınıyor ve karşılığında daha sonra ödeme yapılacağı söyleniyor. Bu tür alışverişlere veresiye alışveriş dendiğini biliyoruz. Veresiye mal alındığında muhasebede “satıcılar” hesabı kullanılır. Bu durumda işletmede iki değer etkileniyor. Bunlardan birisi mal hesabı, diğeri de satıcılar hesabıdır. Mal aldığımızı göre malımız artıyor, karşılığında borçlandığımız için satıcıya olan borcumuz da artıyor.

Dikkat edilirse hesaplardan birisi (100-Kasa Hesabı) varlık hesabı, diğeri (320-Satıcılar Hesabı) kaynak hesabıdır. 320 Nu’lu hesabı kullanmamızın sebebi ise vadenin bir yıldan az (üç ay) olmasıdır. Vade bir yıldan fazla olsaydı 420 Nu’lu satıcılar hesabını kullanacaktık.

Bu durumda aşağıdaki tablo karşımıza çıkar:

Tabloya baktığımızda mal alışı sonucu malımız artmıştır. Bu nedenle mal hesabının borcuna kayıt yapılacaktır. Veresiye alış yaptığımız için satıcılara olan borcumuz da artmıştır. Ancak satıcılar kaynak hesabı olduğu için bu hesaptaki artış alacak tarafına yazılacaktır.

Kuralımızı uyguladığımız zaman ticari mal ve satıcılar hesapları karşımıza aşağıdaki gibi çıkar:

Borç	153-TİC. MAL HESABI	Alacak	Borç	320-SATICILAR HESABI	Alacak
	800			800	

Ticari malımızda 800 TL artış olmuş ve ticari mal hesabının borç tarafına 800 TL yazılmıştır. Aynı şekilde satıcılara borcumuzda da artış olmuş ancak bu hesap kaynak hesabı olduğu için işleyiş kuralına göre bu hesabın artışı alacak tarafına 800 TL yazılmıştır.

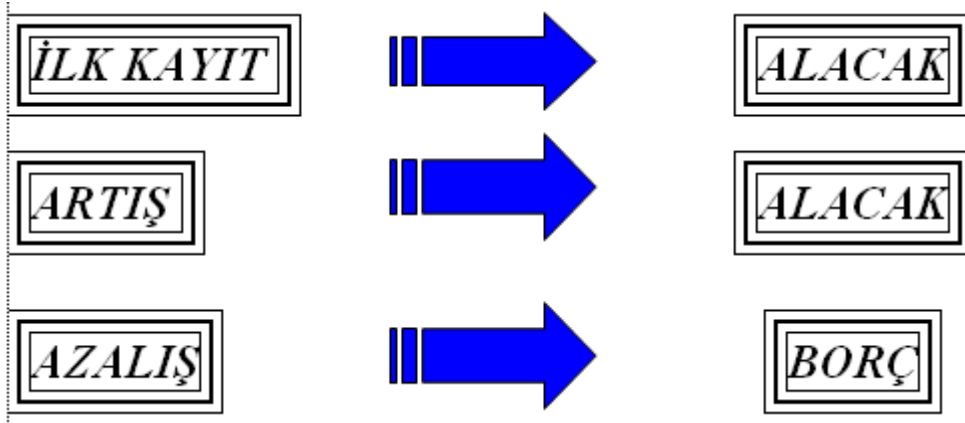
1.3.4.2. Gelir Tablosu Hesaplarının İşleyiş Kuralları

Gelir tablosu işletmenin gelir ve giderlerini gösteren bir muhasebe tablosudur. Gelir hesapları ve gider hesaplarından oluşur. 600–700 arası hesaplar gelir tablosu hesaplarıdır. Hesap planını alarak 600 numaralı hesapları gözden geçiriniz.

Gelir tablosu şekil olarak incelendiğinde (Şekil 2.12) bazı hesapların yanında (-) işareti yer almaktadır. Bu hesaplar tablodaki gider hesaplarıdır. Diğer hesaplar ise gelir hesaplarıdır. Gelir ve gider hesaplarının işleyiş kuralları aynı bilânçodaki varlık ve kaynak hesaplarında olduğu gibi farklıdır.

➤ Gelir Hesaplarının İşleyişi

İşletmenin değerlerinde artış meydana getiren işlemlere gelir işlemleri denir. Bir gelir ortaya çıktığında gelir hesabının alacağına, gelirden azalma olduğunda gelir hesabının borcuna yazılır.

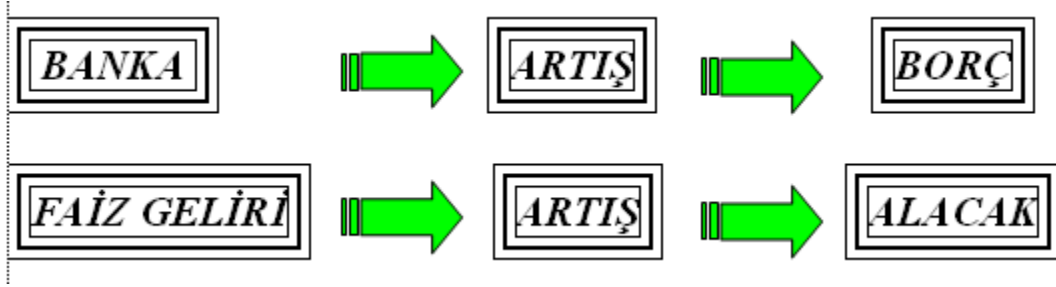
Şekil 1.18: Gelir hesaplarının işleyişi

Örnek: 30.07.2007 tarihinde işletmenin bankada açtığı hesaba 250 TL faiz tahakkuk ediyor ve tutar banka hesabımıza yatıyor.

Çözüm: Şimdi yapılan işlemi dikkatle inceleyelim. İşlemden bankada açtığımız hesabımıza faiz tahakkuk ettiği için banka hesabımızdaki para miktarı artıyor. Banka hesabı varlık hesabıdır ve hesap numarası 102'dir. Öğrendiğimiz gibi bir varlık hesabında artış olduğunda hesabın borcuna yazılıyordu.

Diğer hesabımız ise faiz gelirleri hesabıdır. Gelir tablosuna baktığımızda faiz gelirlerinin yanında (-) işareti yoktur ve adı üzerinde bir gelir hesabıdır. Hesap planına baktığımızda numarasının 642 olduğu görülür. Hesabımıza faiz işlediğine göre gelirlerimizde bir artış vardır. Gelir hesabında artış olduğunda kuralımıza göre hesap alacaklandırılır.

Bu durumda aşağıdaki tablo karşımıza çıkar:

Tabloya baktığımızda faiz işlemeği sonucu bankadaki para miktarımız artmıştır. Bu nedenle banka hesabının borç tarafına kayıt yapılacaktır.

Aynı şekilde faiz gelirimizde de bir artış meydana gelmiştir. Ancak gelir hesaplarının işleyiş kuralına göre bu artış hesabın alacağına yazılacaktır.

Kuralımızı uyguladığımız zaman banka ve faiz gelirleri hesapları aşağıdaki gibi karşımıza çıkmaktadır.

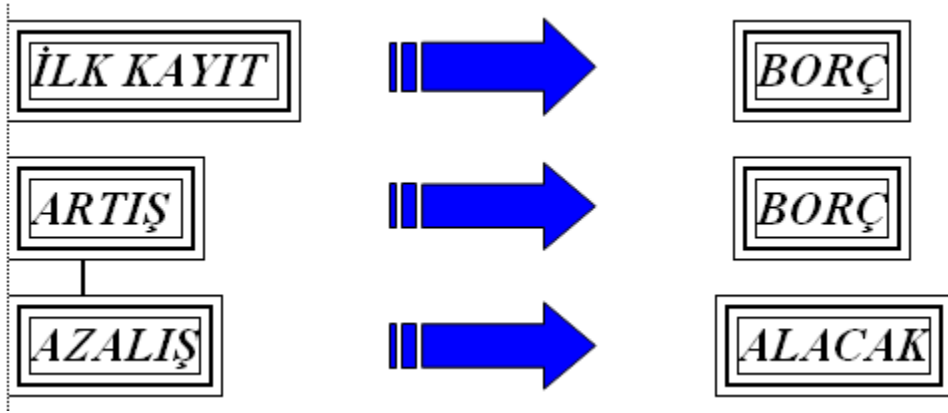
Borç	102-BANKALAR HESABI	Alacak
	250	

Borç	642-FAİZ GELİRLERİ HESABI	Alacak
		250

Banka hesabımızda 250 TL artış olmuş ve banka hesabının borç tarafına 250 TL yazılmıştır. Aynı şekilde faiz gelirlerimizde de artış olmuş ancak bu hesap gelir hesabı olduğu için işleyiş kuralına göre bu hesabın artışı alacak tarafına 250 TL yazılmıştır.

➤ Gider Hesaplarının İşleyişi

İşletmenin değerlerinde azalış meydana getiren işlemlere gider işlemleri denir. Bir gider ortaya çıktığında gelir hesabının borcuna, giderde azalma olduğunda gider hesabının alacağına yazılır.

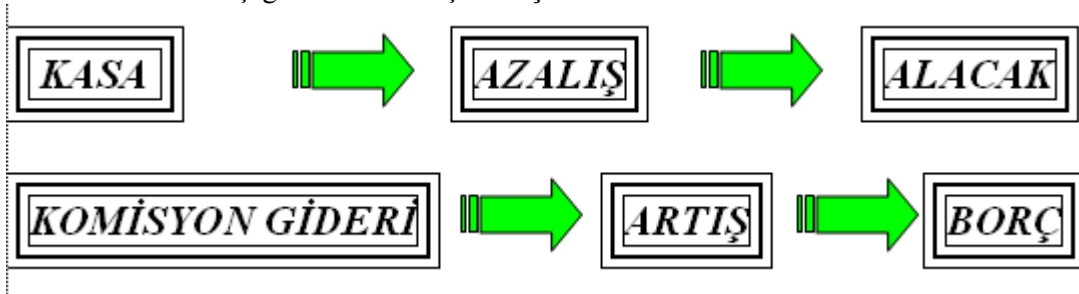
Şekil 1.19: Gider hesaplarının işleyişi

Örnek: 22.07.2007 tarihinde bir yapılan bir işlem için 325 TL tutarında komisyonu peşin ödüyoruz.

Çözüm: Şimdi yapılan işlemi dikkatle inceleyelim. İşlemde bir komisyon ödemesi söz konusudur. Ödemeyi peşin yaptığımız için kasamızdaki para miktarı azalmıştır. Hatırlayacağımız gibi 100-Kasa Hesabı bir varlık hesabıdır. Varlık hesabında bir azalış olduğu zaman hesabın alacağına yazılıyordu.

Diğer hesabımız ise komisyon giderleri hesabıdır. Gelir tablosuna baktığımızda komisyon giderlerinin yanında (-) işareti vardır ve adı üzerinde bir gider hesabıdır. Hesap planına baktığımızda numarasının 653 olduğu görülür. Bir komisyon ödemesi yaptımıza göre giderlerimizde bir artış vardır. Gider hesabında artış olduğunda kuralımıza göre hesap borçlandırılır.

Bu durumda aşağıdaki tablo karşımıza çıkar:

Tabloya baktığımızda kasadan ödeme yapmamız sonucun kasadaki para miktarımız azalmıştır. Bu nedenle kasa hesabının alacak tarafına kayıt yapılacaktır.

Komisyon giderlerinde ise bir artış meydana gelmiştir. Gider hesaplarının işleyiş kuralına göre bu artış hesabın borcuna yazılacaktır.

Kuralımızı uyguladığımız zaman kasa ve komisyon giderleri hesapları aşağıdaki gibi karşımıza çıkmaktadır.

Borç	100 - KASA HESABI	Alacak
		325

Borç	653 – KOMİSYON GİDERLERİ HESABI	Alacak
325		

Kasa hesabımızda 325 TL azalış olmuş ve kasa hesabının alacak tarafına 325 TL yazılmıştır. Gider yaptığımız için komisyon giderlerinde artış olmuş ancak bu hesap gider hesabı olduğu için işleyiş kuralına göre bu hesabın artışı borç tarafına 325 TL olarak yazılmıştır.

Açılış kaydı borç tarafından yapılan ve borç kalanı veren hesaba aktif karakterli hesap denir. Bu hesaplar bilançonun aktif tarafında yer alır ve “varlık hesapları” olarak bilinir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Muhasebeyi, temel ilkelerini ve fonksiyonlarını araştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çevrenizde bulunan bir kütüphaneye giderek veya internet aracılığı ile muhasebe ve muhasebede yapılan işlemler hakkında bilgi toplayınız.➤ Çevrenizde bulunan bir muhasebe bürosunu ziyaret ederek bir işletme için hangi hizmetleri yaptıklarını sorunuz.➤ Bir muhasebeciye muhasebe işlemlerine yaparken hangi ilke ve kurallara uyduğunu sorunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Yevmiye defteri şekli çiziniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Altı sütun çiziniz.➤ İlk iki sütuna borçlu ve alacaklı hesap büyük defter sayfa numaralarını yazınız.➤ Üçüncü sütuna yevmiye numarası yazınız.➤ Dördüncü sütuna iki çizgi arasına tarihi yazınız.➤ Tarih çizgisinin altına borçlu ve alacaklı hesapların yazılacağı yerleri belirtiniz.➤ Açıklamanın yazılacağı yeri belirtiniz.➤ Borçlu hesap tutarlarının beşinci sütuna yazılacağını unutmayınız.➤ Alacaklı hesap tutarlarının altıncı sütuna yazılacağını hatırlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Açılış kaydını düzenleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Yevmiyeye bilançonun tarihini yazınız.➤ Açılış kaydının 1 numaralı kayıt olduğunu unutmayınız.➤ Bilançonun aktif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin borç tarafına yazınız.➤ Bilançonun pasif tarafında yer alan hesapları yevmiye defterinin alacak tarafına yazınız.➤ (-) karakterli hesapları yazarken kuralın tersini uygulayacağımızı unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Yevmiye maddelerinin türlerini ayırt ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bir basit kayıt yapınız.➤ Basit kayıta tek hesabın borçlu, tek hesabın alacaklı olduğunu unutmayınız.➤ Bir bileşik kayıt yapınız.➤ Bileşik kayıta borç veya alacakta bir

	<p>hesap, diğ er tarafta birden fazla hesap olduğunu unutmayınız.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir karma kayıt yapınız. ➤ Karma kayıttaki borç ve alacak tarafında birden fazla hesap olduğunu unutmayınız.
➤ Hesap kavramı ile ilgili terimleri sıralayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hesap planında varlık hesaplarını inceleyiniz. ➤ Hesap planında kaynak hesaplarını inceleyiniz. ➤ Bir hesap açınız. ➤ Hesabın borç tarafına rakam yazarak hesabı borçlandırınız. ➤ Hesabın alacak tarafına rakam yazarak hesabı alacaklandırınız. ➤ Hesabın iki tarafına da aynı tutarı yazarak hesabı kapatınız. ➤ Bir varlık hesabı oluşturarak borç kalanı verdiriniz. ➤ Bir kaynak hesabı oluşturarak alacak kalanı verdiriniz.
➤ Borç ve alacak kavramlarını ayırınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir hesap açınız. ➤ Hesabın adını çizelgenin üzerine ve ortaya yazınız. ➤ Hesap adının sol tarafına borç yazınız. ➤ Hesap adının sağ tarafına alacak yazınız
➤ Hesap açınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir varlık hesabı oluşturunuz ➤ Hesabın adını, borç ve alacak taraflarını yazınız. ➤ Bir kaynak hesabı oluşturunuz. ➤ Hesabın adını, borç ve alacak taraflarını yazınız.
➤ Varlık değişimlerini kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir varlık hesabı açınız. ➤ Varlık hesabındaki artışları borç tarafına kaydediniz. ➤ Varlık hesabındaki azalışları alacak tarafına kaydediniz. ➤ (-) karakterli hesapları kaydederken kuralın tam tersini uygulayın.
➤ Kaynak değişimlerini kaydetmek	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir kaynak hesabı açınız. ➤ Kaynak hesabındaki artışları alacak tarafını kaydediniz. ➤ Kaynak hesabındaki azalışları borç tarafına kaydediniz. ➤ (-) karakterli hesapları kaydederken kuralın tam tersini uygulayın.

➤ Gelir hesaplarını kaydediniz.	➤ Bir gelir hesabı açınız. ➤ Gelir hesabındaki artışları alacak tarafını kaydediniz. ➤ Gelir hesabındaki azalışları borç tarafına kaydediniz.
➤ Gider hesaplarını kaydediniz.	➤ Bir gider hesabı açınız. ➤ Gider hesabındaki artışları borç tarafına kaydediniz. ➤ Gider hesabındaki azalışları alacak tarafına kaydediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki soruların cevaplarını **doğru ve yanlış** olarak değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Doğru	Yanlış
1. Muhasebe işleminde, kaydedilecek işlem ve olaylar mali(parasal) nitelikte olmayabilir.		
2. Kaydedilen işlem ve faaliyetler muhasebedeki mali tablolar kullanılarak özetlenir.		
3. Bir hesabın borç ya da alacak tarafına ilk kez kayıt yapılarak hesabın kullanılmaya başlanmasına hesabın borçlandırılması denir.		
4. Muhasebe işleminde, kaydedilecek işlem ve olaylar mutlaka belgeye dayanmalıdır.		
5. Muhasebe analiz ve yorumları işletmenin geleceğe ilişkin karar almasını olumsuz yönde etkilemektedir.		
6. Belgeye dayanarak ve tarih sırası ile kaydedilen parasal işlem ve olaylar özelliklerine göre gruplandırılmalıdır.		
7. Aynı nitelikteki işlemlerin artış ve azalışlarının izlendiği çizelgelere mizan denir.		
8. Kaydedilen, sınıflandırılan, özetlenen, analiz edilen ve yorumlanan işlem ve olaylar ile ilgili veriler, işletme ile ilgisi bulunan kişi ve kuruluşlara bilgilendirme amacı ile sunulur.		
9. Açılış kaydı borç tarafından yapılan ve borç kalanı veren hesaba pasif karakterli hesap denir.		
10. Kaynak hesaplarında ilk kayıt borç tarafını, artış ve azalışlar ise alacak tarafına yapılır.		
11. Açılış kaydı açılış bilançosundan faydalanılarak düzenlenir.		
12. Yevmiye defterinde borç ve alacak tutarları birbirine eşit olmayabilir.		
13. Hesabın sağ tarafına borçlu, sol tarafına alacaklı taraf denir.		
14. Hesabın borç ve alacak taraflarındaki rakamlar birbirine eşit ise hesap kapalıdır.		
15. Varlık hesaplarında artışlar borç tarafına yazılır.		
16. 100 kasa hesabı bir kaynak hesabıdır.		
17. Gelir tablosunda işletmenin varlık ve kaynakları yer alır.		

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz yanıtları modül sonundaki cevap anahtarıyla karşılaştırınız.

Bu faaliyet kapsamında hangi bilgileri kazandığınızı belirleyiniz.

Yanlış cevaplandığınız sorularla ilgili konuları tekrar inceleyip öğrenmeye çalışınız.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda verilen bilgilerde her işlem birbirinin devamıdır. Ayrıca size açılmış bazı hesaplar tutarları ile birlikte verilecektir. Bunların dışında ihtiyaç duyduğunuz hesapları kendiniz açınız. Aynı hesap birden fazla soruda yer alıyorsa tekrar hesap açmayınız. Daha önce açtığınız hesaba kaydediniz. İşletme 01.07.2006 tarihinde banka hesabına 300 TL parayı kasadan yatırıyor.

1. İşletme 02.07.2006 tarihinde 500 TL peşin ödeyerek mal alıyor.
2. İşletme 03.07.2006 tarihinde satıcılara olan borcunun 100 TL kısmını peşin ödüyor.

İstenenler:

1. İşlemleri aşağıda verilen hesaplara kurallarına uygun olarak işleyiniz.
2. Her hesabın kalan tutarlarını hesaplayınız ve ne anlama geldiğini yazınız.

Borç	100 KASA HESABI	Alacak
	1.000	

YORUM:.....

Borç	102 BANKA HESABI	Alacak
	400	

YORUM:.....

Borç	153 TİC. MAL HES.	Alacak
	2.500	

YORUM:.....

Borç	320 SATICILAR HES.	Alacak
		200

YORUM:.....

DEĞERLENDİRME

Hesaplarınızı modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Hata yapmışsanız öğrenme faaliyetini tekrar gözden geçiriniz.

PERFORMANS TESTİ

Aşağıda verilen açılış bilançosundan faydalanarak işletmenin açılış kaydını düzenleyiniz.

AKTİF	BAKIR İŞLETMESİ 06.12.2007 TARİHLİ AÇILIŞ BİLANÇOSU	PASİF	
I.DÖNEN VARLIKLAR	6.200	III.KISA VAD. YAB. KAY.	2.100
10.HAZİR DEĞERLER	2.200	32.MALİ BORÇLAR	2.100
100.KASA	1.500	320.SATICILAR	500
102.BANKA	700	321.BORÇ SEN.	1.600
12.TİCARİ ALACAKLAR	1.000	IV.UZUN VAD. YAB. KAY.	-----
120.ALICILAR.	1.000	V.ÖZKAYNAKLAR	6.600
15.STOKLAR	3.000	50.ÖDENMİŞ SERMAYE	6.600
153.TİCARİ MAL	3.000	500.SERMAYE	6.600
II.DURAN VARLIKLAR	2.500		
25.MADDİ DUR. VAR.	2.500		
255.DEMİRBAŞLAR	2.500		
AKTİF TOPLAMI	<u>8.700</u>	PASİF TOPLAMI	<u>8.700</u>

--	--	--	--

UYGULAMALI TEST

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde uyguladıysanız evet, uygulamadıysanız hayır kutucuklarını işaretleyiniz.

Modül Adı: Finansal Kurumlar Muhasebesi	Öğrencinin Adı Soyadı:	
Uygulama Faaliyeti: Muhasebe	Sınıf ve Nu:	
Açıklama: Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Muhasebenin fonksiyonlarını öğrendiniz mi?		
2. Muhasebenin temel ilkelerini öğrendiniz mi?		
3. Muhasebenin türlerini öğrendiniz mi?		
4. Yevmiye defteri şekli çizebiliyor musunuz?		
5. Açılış bilançosundan faydalanarak açılış kaydını yapabiliyor musunuz?		
6. Aktif ve pasif hesapların işleyiş kurallarını biliyor musunuz?		
7. Hesap açabiliyor musunuz?		
8. Varlık hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
9. Kaynak hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
10. Gelir hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
11. Gider hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
12. Bilançonun bölümlerini biliyor musunuz?		
13. Gelir ve gider hesaplarını ayırt edebiliyor musunuz?		
14. Hesabın borç ve alacak tarafını doğru yerlere yazabiliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz “Evet” ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. “Hayır” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız. Hepsi “Evet” ise bir sonraki öğrenim faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyeti ile finansal işlemlerde aracı kuruluşların belgelerini düzenleyecek ve muhasebe kayıtlarını tutabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- İnternet aracılığı ile aracı kuruluşların düzenledikleri belgeleri temin ederek inceleyiniz.
- Bir muhasebeciye giderek aracı kuruluşların belgeleri nasıl muhasebeleştirdiklerini öğreniniz.

2. FİNANSAL KURULUŞLAR MUHASEBESİ

Finansal işlem yapan kuruluşlar tekdüzen muhasebe sistemine uygun olarak muhasebe kayıtlarını yapmak zorundadırlar. Borsada işlem yapmaları nedeni ile SPK ve İMKB nin belirlediği kurullara uymak durumundadırlar. Finansal işlemleri gerçekleştiren bu kurumların kullanması amacıyla, SPK tarafından tekdüzen muhasebe sistemine ve hesap planına uygun olarak yeni hesap planı yayınlanmıştır. Bu hesap planı oluşturulurken bu kurumların yaptıkları işlemleri daha çabuk takip edebilmesi ve daha anlaşılır bir yapıda olması amaçlanmıştır. Finansal işlem yapan kurumların öncelikle faaliyetlerinde sıkça kullandıkları belgeleri açıklayalım. Sonra da bu kurumların kullandıkları hesap planını ve muhasebe kayıtlarını yapalım.

2.1. Finansal Aracı Kuruluşlar Tarafından Düzenlenen Belgeler

Aracı kuruluşlar, aracılık faaliyetlerine ilişkin muhasebe kayıt ve işlemlerine dayanak teşkil etmek üzere, form ve belgeleri eksiksiz olarak düzenlemek, saklamak ve menkul kıymet işlemleri ile ilgili muhasebe kayıtlarını bir gün içinde yasal defterlerine işlemek zorundadırlar. Tekdüzen muhasebe sisteminin gereklerini yerine getirmek ve ilgili defterler yanında bilanço, gelir tablosu ve nakit akım tablosunu düzenlemek zorundadır.

Ayrıca borsada işlem gören hisse senetlerinin alım satımını yapan finansal kurumlar aşağıdaki belgeleri düzenlemek zorundadırlar.

- Nakit Alındı-Ödendi Belgesi,
- İşlem Sonuç Formu,
- Hesap Ekstresi,
- Menkul Kıymet Giriş-Çıkış Fişi,
- Müşteri Emri Formu,

- Seans Takip Formu,
- İşlem Dağıtım Listesi
- Açığa Satış İşlemlerini İzleme Formu
- Türev Piyasa Araçları Formları

Finansal aracı kuruluşların sermaye piyasası faaliyetleri dolayısıyla aldıkları ve yaptıkları her türlü yazışma, sözleşme, taahhüt, kefalet, diğer teminat senetleri ve mahkeme ilanları gibi belgeler ile kimlik tespiti amacıyla alınan ya da düzenlenen belgeleri, vekâletnameleri ve müşteri tanıma kuralı çerçevesinde düzenlenen belgeleri düzenli ve tasnif edilmiş bir biçimde saklamaları zorunludur. İşlerini gerçekleştirmek için düzenlemek zorunda oldukları belgeleri birer örneğiyle inceleyelim.

2.1.1. Nakit Alındı-Ödendi Belgesi

ALICILARden tahsilat yapıldığında “Nakit Alındı Belgesi”, ALICILARE ödeme yapıldığında “Nakit Ödendi Belgesi” düzenlenir. Müteselsil sıra numarası izleyen bu belgelerin en az iki örnek olarak düzenlenmesi, nakit alındı belgesinin müşteriye imzalatılması ve belgelerin imzalı birer örneğinin müşteriye verilmesi gerekir.

NAKİT ALINDI BELGESİ		Tarih:...../...../..... Fiş Nu:.....
ALACAKLI HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSİM	
TOPLAM		
Yalnız..... YTL.		

NAKİT ÖDENDİ.....Tarih:.....		
BELGESİ.....Fiş Nu:.....		
BORÇLU HESAPLAR		TUTAR
KODU	İSİM	
⊠	⊠	⊠
⊠	⊠	⊠
⊠	⊠	⊠
⊠	⊠	⊠
⊠	⊠	⊠
⊠	⊠	⊠
TOPLAM:		⊠
Yalnız.....YTL.		

2.1.2. İşlem Sonuç Formu

Yapılan alım satımların, verilen hizmetlerin ve bunlar için alınan paraların mahiyetini göstermek üzere müteselsil numaralı “İşlem Sonuç Formu” düzenlenir.

ARACI KURULUŞ UNVANI		İŞLEM SONUÇ FORMU	
Müşteri-Adı	→	:	→
Müşteri-Nu	→	:	→
Menkul-Kıymetin	→	:	→ İMKB'de → Portföyden → Adet → Fiyat → Tutar → Komisyon.....
BSMV			
Cinsi-ve-Adı	→	:	→ Alış/Satış → Alış/Satış
Açıklama			
	→	:	→ -Satin alınan menkul kıymetler emanete alınmış, bedeli hesabınıza borç kaydedilmiştir.
	→	:	→ -Satılan menkul kıymetler emanetten çıkarılmış, bedeli hesabınıza alacak kaydedilmiştir.
	→	:	→ -Verilen diğer hizmetler.
Aracı kuruluş yetkilileri			
İsim-İmza			

2.1.3. Hesap Ekstresi

Müşteri hesaplarında oluşan işlem hareketlerinin izlendiği formdur. Müşterinin talebi üzerine yapılan işlem hareketleri hesap ekstresine işlenerek müşteriye sunulur.

ARACI KURULUŞ UNVANI				Tarih → : →		Örgüt Kodu	
Müşteri No		HESAP EKSTRESİ					
Müşteri Adı							
Tarih	Fiş No	Açıklama	Borç	Alacak	Bakiye		
		TOPLAM					
Adı	Tarih	Fiş No	Açıklama	Giren	Çıkan	Kalan	
A Hisse Senedi							
A Hisse Senedi							
			Toplam				
B Hisse Senedi							
B Hisse Senedi							
			Toplam				
			Bakiye				
Aracı Kurum Yetkili İmzası							

2.1.4. Menkul Kıymet Giriş-Çıkış Fişi

ARACI KURULUŞ UNVANI		MENKUL KIYMET GİRİŞ-FİŞİ					
Müşteri Nu					Tarih		
Müşteri Adı					Şube Kodu		
Menkul Kıymet Cinsi					Fiş Nu		
Menkul Kıymet						NOMİNAL	
TUTAR							
Adı	Nu'dan	Nu'ya	Tertip	Seri	Kupon	Kupür	Adet
					Eski	Yeni	En Yeni
TOPLAM							
Teslim Ederin					Teslim Alanın		
Kodu					Kodu		
Adı Soyadı					Adı Soyadı		
İmzası					İmzası		

ALICILARE veya aracı kuruluşlara ait menkul kıymetlerin aracı kuruluş menkul kıymet kasasına fiziken giriş ve çıkışlarında, “Menkul Kıymet Giriş” veya “Menkul Kıymet Çıkış” fişi düzenlenir ve belgelerin imzalı bir örneği ALICILARE verilir.

ARACI KURULUŞ UNVANI → ¶		¶ MENKUL KIYMET ÇIKIŞ FIŞI¶	
Müşteri Nu → :	→	Tarih.....:¶	→
Müşteri Adı → :	→	Şube Kodu:¶	→
Menkul Kıymet Cinsi → :	→	Fiş Nu.....:¶	→
Menkul Kıymet → → → → → → → → → → → →			
→ NOMİNAL TUTAR ¶			
Adı → Nu'dan - Nu'ya → Tertip → Seri → Kupon → → Kupür → → Adet → Eski → Yeni			
→ En Yeni ¶			
TOPLAM ¶			
¶			
Teslim Edenin Kodu →	→	→	→
Adı Soyadı →	→	→	→
İmzası →	→	→	→
			Teslim Alanın ¶
			Kodu ¶
			Adı Soyadı ¶
			İmzası ¶

2.1.5. Müşteri Emri Formu

Borsada işlem gören hisse senetlerinin alım-satımı ile ilgili, müşterinin aracı kuruluşa vermiş olduğu talimatların işlendiği formdur. ALICILARden seanstan önce veya seans sırasında telefon, faks, ATM kayıtları, elektronik ortamda ya da benzeri şekillerde müşteri imzası olmaksızın emir alınabilir. Bu emirler genel hükümler açısından sözlü emir niteliğindedir. Telefon ile alınan müşteri emirlerine ilişkin ses kayıtlarının tutulması zorunludur.

MÜŞTERİ EMRİ FORMU				
Örgüt Kodu :				Tarih.....:
Müşteri Adı :				Zaman.....:
Saat/Dakika :				
Müşteri Kodu :				MEF Nu:
Emrin İletişim Şekli :				
Sermaye Piyasası Aracı Cinsi	Adı	Alış/Satış	Emir Türü/ Geçerlilik Süresi	Fiyat/Noemi
Emri Alanın Adı Soyadı				Müşteri Adı Soyadı
İmzası				İmzası

2.1.6. Seans Takip Formu

Müşteri isteğine göre alınmış olan hisse senetlerinin fiyatlarında gün içerisindeki değişmelerin izlendiği formdur.

SEANS TAKIP FORMU												Tarih:	
GERÇEKLEŞEN													
Sıra Nu	Zaman	Orgüt Kodu	Müş. Kodu	Hisse/ Menkul Kıymet Kodu	Alış/ Satış	Miktar (Lot/ Adet)	Birim Fiyat	Not	Karşı Üye	Miktar (Lot/Adet)	Birim Fiyatı	Not	

2.1.7. İşlem Dağıtım Listesi

Müşteri tarafından hisse senedi alım emri verildikten, satım emri verilene kadar hisse senedi ile ilgili yapılan bütün işlemlerinin kayda alındığı formlara işlem dağıtım listesi denilmektedir.

İŞLEM DAĞITIM LİSTESİ (Menkul-Kıymet-Bazında)													
Tarih:		→ ARACI KURULUŞUN UNV											
No:													
Menk. Kıym.	Müşteri	Emir	Emrin	Alım/Satım	Adet	Emir	Gerçekleşen	Gerçekleşen	Komisyon	BSMV	Gerçe		
Cins:	Adı	Nu.	Adı	Tarih	Geçerlilik	A/S	(Nominal/	Fiyatı	Adet	(Fiyat (TL)	Emir A		
		Numara(3)	Süresi				1000)	(Nominal/1000)			(Nominal		

2.1.8. Açığa Satış İşlemlerini İzleme Formu

Finansal aracı kuruluşlar, sermaye piyasasında gerçekleştirdikleri açığa satış işlemlerini takip ettikleri formdur. Bu formda açığa satılan hisse senetlerinin cari değeri, açığa satış hesabının bakiyesi, özkaynak olarak Kabul edilen değer, müşterinin özkaynak oranı ve hesaplanan özkaynak tutarı-oranı bulunur.

Müşteri	Özkaynaklar		Açığa Satış Hesabının Bakiyesi	Açığa Satılan Hisse Senetlerinin Cari Değeri	Hesaplanan Özkaynak	
	Nakit Kıymet	Menkul			Tutarı	Oranı
No Adı Özkaynak Oranı	Cari Piyasa Özkaynak Olarak Kabul Edilen Değeri					

2.1.9. Türev Piyasa Araçları Formları

Türev piyasaya araçlarının emirlerinin takip edilmesi, alım-satım işlemlerinin teyidi, piyasada müşteri adına yapılan işlemlerin takibi, teminat durumunun belirlenmesi, limit aşımı, nakit hareketlerinin ve gayri nakdi hareketlerin takibi, açık pozisyon durumlarının belirlenmesi gibi nedenlerle düzenlenen belgelerdir.

Aracı Kuruluşun Unvanı:

Düzenleme Tarihi:

Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR EMİR TAKİP FORMU

Verilen Emirler											Gerçekleşenler		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Tarih	Sıra No	Emir Formu Nu	Müşteri Kodu	Sözleşme Tanımı	Borsa	Kısa/ Uzun	Ters İşlem	Sözleşme Sayısı	İşlem Fiyatı	Opsiyon Primi	Sözleşme Sayısı	İşlem Fiyatı	Opsiyon Primi

Görevlinin Ad-Soyadı ve İmzası:.....

ACIKLAMALAR:

- "Türev Piyasalar Emir Takip Formu"nın hazırlanmasında aşağıdaki bilgilere yer verilir,
- (1) Nu'lu sütunda, emrin alındığı tarih,
 - (2) Nu'lu sütunda, aracı kuruluş tarafından verilen ve müteselsil sıra numarası,
 - (3) Nu'lu sütunda, emirle ilgili düzenlenen emir formunun numarası,
 - (4) Nu'lu sütunda, müşterinin hesap numarası,
 - (5) Nu'lu sütunda, alım-satımı yapılmak istenen sözleşmenin tanımı,
 - (6) Nu'lu sütunda, türev aracın alım-satımının yapılması istenen borsa ve/veya piyasa,
 - (7) Nu'lu sütunda, işlemin kısa pozisyon (satış) ya da uzun pozisyon (alış) olduğu,
 - (8) Nu'lu sütunda, alım-satım emrinin ters işlemle pozisyon kapatmak amacıyla verilip verilmediği,
 - (9) Nu'lu sütunda, alım ya da satım yapılması istenen sözleşme adedi (sayısı),
 - (10) Nu'lu sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin alım ya da satım fiyatı,

- (11) Nu'lu sütunda, kısa pozisyon alınan opsiyon sözleşmesi için hesap sahibi tarafından talep edilen, uzun pozisyon alınan opsiyon sözleşmesi için hesap sahibi tarafından ödenecek olan opsiyon primi,
 (12) Nu'lu sütunda, işlemi gerçekleşen sözleşme adedi (sayısı),
 (13) Nu'lu sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin alım-satımının gerçekleştiği işlem fiyatı,
 (14) Nu'lu sütunda, opsiyon sözleşmeleri için gerçekleşen opsiyon primi.

Aracı Kuruluşun Unvanı:

Müşteri Ad-Soyadı:

Hesap Nu:

Ait Olduğu Tarih:

Düzenleme Tarihi:

Belge Sıra Nu:

TÜREV ARAÇLAR ALIM SATIM TEYİT FORMU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
İşlem Tarihi	Borsa	Kısa/Uzun	Sözleşmenin Tanımı ve Açıklama	Para Birimi	Vade Sonu	Kullanım Fiyatı	Opsiyon Primi	Sözleşme Fiyatı	Sözleşme Adedi	Emir Türü	Seans	Teminat	Komisyon Tutarı

* Yukarıda açıklanan işlemler sonucunda hesabınıza TL (veya döviz cinsi) tutarında komisyon ve TL (veya döviz cinsi) tutarında alınan opsiyon sözleşmeleri nedeniyle ödenen primler borç kaydedilmiş, satılan opsiyon sözleşmeleri nedeniyle oluşan TL. (veya döviz cinsi) tutarında prim alacak kaydedilmiştir.

AÇIKLAMALAR:

"Türev Araçlar Alım Satım Teyit Formu"nun hazırlanmasında aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda işlem tarihi,
 - (2) Numaralı sütunda işlemin gerçekleştirildiği borsa ve/veya piyasa,
 - (3) Numaralı sütunda işlemin kısa (satım) ya da uzun (alım) pozisyon olduğu,
 - (4) Numaralı sütunda alınan veya satılan sözleşmenin tanımı ve işlemin niteliği hakkında açıklama
 - (5) Numaralı sütunda türev aracın düzenlendiği para birimi,
 - (6) Numaralı sütunda vadeli işlem sözleşmesinin vade sonu ya da opsiyon sözleşmesinin kullanım tarihi,
 - (7) Numaralı sütunda opsiyon sözleşmelerinde kullanım fiyatı,
 - (8) Numaralı sütunda opsiyon sözleşmelerinde kısa pozisyon için hesap sahibine ödenen (+) uzun pozisyon için hesap sahibi tarafından ödenen (-) prim,
 - (9) Numaralı sütunda vadeli işlem sözleşmelerinde alım-satım fiyatı,
 - (10) Numaralı sütunda alınan veya satılan sözleşmenin adedi,
 - (11) Numaralı sütunda emir türü,
 - (12) Numaralı sütunda emrin verildiği seans,
 - (13) Numaralı sütunda bu işlem için hesap sahibi tarafından yatırılması gereken teminat tutarı,
 - (14) Numaralı sütunda bu işlem için alınan her türlü vergi dahil komisyon tutarı.
- (*) Bölümünde Türk Lirası dışında yapılan borç ve alacak kayıtları.

Aracı Kuruluşun Unvanı:

Ait Olduğu Dönem:

Düzenleme Tarihi:

Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR İŞLEM DAĞITIM LİSTESİ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tarih	Sözleşme Tanımı	Müşteri Kodu	Fiyat	Opsiyon Primi	Sözleşme Sayısı	Uzun/Kısa Pozisyon	Ters İşlem/ Pozisyon Açma	Korunma/ Spekülasyon

AÇIKLAMALAR:

"Türev Piyasalar İşlem Dağıtım Listesi"nin hazırlanmasında aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Nu'lu sütunda, işlem tarihi,
- (2) Nu'lu sütunda, alım-satımı yapılan sözleşmenin tanımı,,
- (3) Nu'lu sütunda, müşterinin hesap numarası,
- (4) Nu'lu sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin fiyatı,
- (5) Nu'lu sütunda, opsiyon sözleşmeleri için gerçekleşen opsiyon primi,
- (6) Nu'lu sütunda, alım-satımı yapılan sözleşmede adedi (sayısı),
- (7) Nu'lu sütunda, işlemin kısa pozisyon (satış) ya da uzun pozisyon (alış) olduğu,
- (8) Nu'lu sütunda, alım-satımın ters işlem ya da pozisyon kapatmak amacıyla yapıldığı,
- (9) Nu'lu sütunda, işlemin korunma amaçlı ya da spekülatif amaçlı olduğu.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Ait Olduğu Tarih/Dönem:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR TEMİNAT DURUMU RAPORU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Hesap Sahibi veya Numarası	Sözleşmenin Tanımı	Sözleşmenin Büyüklüğü	Para Birimi	Gerekli Teminat	Nakdi Teminat	Gayrinakdi Teminat	Döviz Kuru	Toplam Teminat Tutarı	Teminat Fazlası (Eksiği)	Teminat Tamamlama Çağrısı	Gecikme Faizi	Faiz Gelişimi	İşlenmiş Teminat

AÇIKLAMALAR:

"Türev Piyasalar Teminat Durumu Raporu"nın hazırlanmasında aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, müşterinin ad-soyadı ve hesap numarası,
- (2) Numaralı sütunda, alım-satımı yapılan sözleşmenin tanımı,
- (3) Numaralı sütunda, alım-satımı yapılan sözleşmenin büyüklüğü,
- (4) Numaralı sütunda, sözleşmenin düzenlendiği döviz cinsi,
- (5) Numaralı sütunda, ilgili borsa/piyasa/takas kurumu tarafından hesapta bulunması şart koşulan asgari teminat tutarı,
- (6) Numaralı sütunda, hesap sahibinin ilgili sözleşme için verdiği nakit teminat tutarı,
- (7) Numaralı sütunda, hesap sahibinin gayrinakdi teminat olarak bıraktığı varlığın tanımı ve tutarı,
- (8) Numaralı sütunda, gayrinakdi teminatın Y.P cinsi üzerinden verilmiş olması durumunda, Türk Lirasına dönüştürmede esas alınan döviz kuru,
- (9) Numaralı sütunda, toplam teminat tutarı,
- (10) Numaralı sütunda, 9 numaralı sütunda yer alan toplam teminat tutarından 5 numaralı sütunda yer alan asgari teminat tutarının çıkarılması neticesinde bulunan teminat fazlası (+) ya da teminat eksiği (-),
- (11) Numaralı sütunda, işlemi takiben yapılan toplam teminat tamamlama çağrısı sayısı,
- (12) Numaralı sütunda, teminat açığını gideremeyen hesap sahipleri için işletilen gecikme faiz oranı ve tutarı,
- (13) Numaralı sütunda, teminat açığı olmayan hesap sahipleri için işletilen faiz oranı ve tutarı,
- (14) Numaralı sütunda;
 - (A) teminat açığı bulunan ALICILAR için 10 numaralı sütunda yer alan eksi değerli tutara 12 numaralı sütunda yer alan gecikme faizi tutarının eklenmesi suretiyle bulunan toplam açık tutarı,
 - (B) teminat açığı olmayan hesap sahipleri için 9 numaralı sütunda yer alan toplam teminat tutarına 13 numaralı sütunda yer alan faiz gelirinin eklenmesi neticesinde bulunan pozitif değerli rakam olarak tespit edilen işlenmiş teminat tutarı.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Ad-Soyadı:
Hesap Nu:
Ait Olduğu Dönem:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

POZİSYON LİMİT AŞIMI RAPORU

1	2		3		4		5		6
Sözleşmenin Tanımı	Uzun Pozisyon-Sözleşmeler		Kısa Pozisyon-Sözleşmeler		Net Pozisyon-Sözleşmeler		Pozisyon Limiti		Limit Aşımı
	(A) Adet	(B) Tutar	(A) Adet	(B) Tutar	(A) Adet	(B) Tutar	(A) Limit	(B) Kurum	
A) Vadeli İşlemler, 1 2..... ... 3									
B) Opsiyon Sözleşmeleri 1 2 3									
C) Diğer Türev Araçlar 1 2 3									

ACIKLAMALAR:

"Pozisyon Limit Aşımı Raporu"nun düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda açık pozisyon tutulan sözleşmenin tanımı,
- (2) Numaralı sütunda açık uzun pozisyon tutulan sözleşmelerin her biri için (A) adet ve (B) parasal tutarı,
- (3) Numaralı sütunda açık kısa pozisyon tutulan sözleşmelerin her biri için (A) adet ve (B) parasal tutarı,
- (4) Numaralı sütunda açık pozisyon tutulan sözleşmelerin her biri için 3 numaralı sütundaki rakamların 2 numaralı sütundaki rakamlardan çıkarılmasıyla bulunacak pozitif farklar için U, negatif farklar için K rumuzu ile net pozisyonların (A) sözleşmede adedi ve (B) toplam piyasa değeri,
- (5) Numaralı sütunda (A) belli bir sözleşme için belli bir tarihte, bir yatırımcının veya aracı kuruluşun kendi portföyü için tutabileceği azami pozisyon ve (B) pozisyon limitini (adet ya da tutar, net ya da brüt olarak) tespit etmiş olan kurum (ilgili borsa, takas kurumu ya da Kurul),
- (6) Numaralı sütunda azami pozisyon limitindeki kıstaslara göre, 5 numaralı sütundaki rakamdan 4 numaralı sütundaki ilgili rakamın çıkarılması ile bulunacak negatif fark .

EK/6

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Adı:
Hesap Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR HESAP EKSTRESİ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
İşle m Tari hi	Hes ap Nu.	Kıs a/ Uz un	Sözleşmeni n Tanımı ve Açıklama	Sözleşmeni n Adedi	Para Birimi	Vade	Kullanım Fiyatı	Opsiyon Primi	Sözleşme Fiyatı	Borsa	Borç	Alaca k	Bakiy e
*													

AÇIKLAMALAR:

"Türev Piyasalar Hesap Ekstresi"nin düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, işlem tarihi,
 - (2) Numaralı sütunda, ilgili sözleşmenin izlendiği muhasebe hesabının numarası,
 - (3) Numaralı sütunda, işlemin kısa pozisyon (satım) ya da uzun pozisyon (alım) olduğu,
 - (4) Numaralı sütunda, alınan veya satılan sözleşmenin tanımı ile işlemin niteliği (teminat yatırma, prim ödemesi, değerlendirme farkları, virman işlemleri dahil olmak üzere hesapla ilişkilendirilen tutarlar) hakkında açıklama,
 - (5) Numaralı sütunda, alım-satıma konu sözleşme adedi,
 - (6) Numaralı sütunda, sözleşmeye konu varlığın ifade edildiği dövizin cinsi,
 - (7) Numaralı sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin vade sonu ya da opsiyon sözleşmesinin kullanım tarihi,
 - (8) Numaralı sütunda, opsiyon sözleşmelerinde kullanım fiyatı,
 - (9) Numaralı sütunda, uzun pozisyon alınan opsiyon sözleşmeleri için tevdi edilen opsiyon primi (-), yazılan opsiyon sözleşmeleri için alınan opsiyon primi (+),
 - (10) Numaralı sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin fiyatı,
 - (11) Numaralı sütunda, işlemin yapıldığı borsa ve piyasaya ait kısaltma,
 - (12) Numaralı sütunda, hesaba borç verilen tutarı,
 - (13) Numaralı sütunda, hesaba alacak verilen tutarı ,
 - (14) Numaralı sütunda, borç bakiyeler için (B), alacak bakiyeler için (A) rumuzunu içerecek şekilde hesabın bakiyesi.
- (*) Bölümünde Türk Lirası dışında yapılan borç ve alacak kayıtları için esas alınan döviz kurları.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Adı:
Müşteri Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR AÇIK POZİSYON RAPORU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sözleşmenin Tanımı ve Açıklama	Kısa/ Uzun	Opsiyon Türü	Para Birimi	Vade	Kullanım Fiyatı	Prim veya Fiyatı	Sözleşme Sayısı	Parasal Tutar	Teslimat Durumu	Teminat Durumu

AÇIKLAMALAR:

"Türev Piyasalar Açık Pozisyon Raporu"nın düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, düzenleme tarihi itibarıyla açık bulunan sözleşmenin tanımı,
- (2) Numaralı sütunda, açık pozisyonun kısa ya da uzun pozisyon olduğu,
- (3) Numaralı sütunda, sözleşmenin alım veya satım opsiyonu olduğu,
- (4) Numaralı sütunda, sözleşmeye konu varlığın ifade edildiği dövizin cinsi,
- (5) Numaralı sütunda, vadeli işlem sözleşmesinin vade sonu ya da opsiyon sözleşmesinin kullanım tarihi,
- (6) Numaralı sütunda, opsiyon sözleşmelerinde kullanım fiyatı,
- (7) Numaralı sütunda, söz konusu sözleşmelerin ağırlıklı ortalama fiyat veya primi,
- (8) Numaralı sütunda, açık pozisyon tutulan ilgili sözleşmenin adedi,
- (9) Numaralı sütunda, sözleşme adedi ile Raporun düzenleniş tarihi itibarıyla ilgili sözleşmede esas alınacak uzlaşma fiyatının çarpılması sonucu bulunacak tutar,
- (10) Numaralı sütunda, türev araca konu teşkil eden mal veya menkul kıymetlerin hesap sahibi tarafından teslim edilmesinin kararlaştırılıp kararlaştırılmadığı,
- (11) Numaralı sütunda, piyasaya göre güncelleştirme sonucunda teminat artış (+) ya da azalış (-) tutarı.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Ad-Soyadı:
Müşteri Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR MÜŞTERİ KÂR ZARAR RAPORU

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Sözleşmenin Tanımı	Kısa/Uzun	Türü	Para Birimi	Vade Sonu	Kullanım Fiyatı	Açışta Prim veya Fiyat	Sözleşme Sayısı	Değerleme Prim veya Fiyatı	Kapama Şekli	Kâr veya (Zarar)	
										Döviz	T L
A) Dönem içinde Kapananlar											
B) Dönem Sonunda Halen Açık Olanlar											
C) Türev Piyasalar Brüt Kâr (Zarar)											
D) Takastan Alınan Faizler (+)											
E) Dönem İçinde Hesabınıza Borç Yazılan Komisyon vb. Giderler (-)											
F) Teminatlar Üzerinden Elde Edilen Diğer Gelirler (+)											
G) Net Kâr ve Zarar											
Müşteriye Açıklama, Teslim suretiyle kapatılan sözleşmeler için de piyasada oluşan fiyatlara göre kâr ve zarar hesaplaması yapılmıştır. Bu nedenle hesabınıza alacak veya borç yazılan tutarlar ile bu raporda hesaplanan kâr ve zarar tutarları arasında farklılık bulunabilir. Dönem içinde hesaba yatırılan ve hesabınızdan çekilen tutarlar bu tabloda yer almamaktadır. Y.P cinsinden kayıtların Türk Lirasına dönüştürülmesinde esas alınan döviz kurları											

AÇIKLAMALAR:

“Türev Piyasalar Müşteri Kâr ve Zarar Raporu”nun düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, ilgili dönemin herhangi bir gününde açık bulunan sözleşmelerin tanımı,
- (2) Numaralı sütunda, sözleşmenin ilk işleminin kısa (satım) ya da uzun (alım) pozisyon olduğu,
- (3) Numaralı sütunda, sözleşmenin alım veya satım opsiyonu olduğu,
- (4) Numaralı sütunda, sözleşmeye konu varlığın ifade edildiği dövizin cinsi,
- (5) Numaralı sütunda, sözleşmenin vade sonu,
- (6) Numaralı sütunda, opsiyon sözleşmelerinde kullanım fiyatı,
- (7) Numaralı sütunda, önceki aylarda açılan pozisyonlar için bir önceki ay sonunda yapılan değerlemede kullanılan fiyat veya prim ile bu ay içinde açılan sözleşmelerin fiyat veya primlerin ağırlıklı ortalaması dikkate alınarak hesaplanan açışta prim veya fiyat,
- (8) Numaralı sütunda, değerlemeye konu edilen dönem içinde kapanmış veya halen açık olan pozisyonlarının lot sayısı,
- (9) Numaralı sütunda, değerlendirme fiyat veya primi,
- (10) Numaralı sütuna, sözleşmenin ters işlem (TL) veya nakdi mutabakat (NM) ya da fiziki teslimat (T) ile kapandığı,
- (11) Numaralı sütuna, ilgili döviz ve TL cinsinden ayrı ayrı olmak üzere, hesapta gerçekleşen toplam kâr (zarar) tutarı,
- (D) Satırında türev piyasa nedeniyle takasa verilen nakdi teminatlardan elde edilen gelir,
- (E) Satırında dönem içinde hesabınıza borç yazılan komisyon, vergi vb. giderleri,
- (F) Satırında gayrinakdi teminat üzerinden elde edilen diğer gelirler,
- (G) Satırında net kâr ve zarar.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Ad-Soyadı:
Hesap Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV ARAÇLAR NAKİT HAREKETLERİ EKSTRESİ

1	2	3	4	5	6
Sözleşmenin Tanımı	İşlem Tarihi	Açıklama	Borç	Alacak	Bakiye
A) Türk lirası sözleşmeler					
B) Y.P cinsinden ifade edilmiş sözleşmeler					
* Yazmış olduğunuz opsiyon sözleşmeleri nedeniyle oluşan TL (veya Y.P), satın almış olduğunuz opsiyon sözleşmeleri nedeniyle oluşan TL (veya Y.P) tutarındaki prim hesabınızla ilişkilendirilmemiştir.					

AÇIKLAMALAR:

"Türev Araçlar Nakit Hareketleri Ekstresi"nin düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

(1) Numaralı sütunda, hareketin gerçekleştiği sözleşmenin tanımı ve bu sözleşmenin izlendiği hesap,

(2) Numaralı sütunda, söz konusu sözleşmede gerçekleşen işlemlerin tarihi,

(3) Numaralı sütunda, teminat ve prim ödenmesi veya çekilmesi, değerlendirme farkları, ALICILAR hesabına virman işlemleri dahil olmak üzere hesapla ilişkilendirilen tutarlara ilişkin açıklama,

(4) Numaralı sütunda, hesaba borç verilen tutar,

(5) Numaralı sütunda, hesaba alacak verilen tutar,

(6) Numaralı sütunda, borç bakiyeler için (B), alacak bakiyeler için (A) olmak üzere hesabın bakiyesi,

(*) Bölümünde Türk Lirası dışında yapılan borç ve alacak kayıtları.

Bu ekstrede her bir sözleşme kendi içinde sıralamaya tabi tutulur. Önceki dönemden devreden bakiyeler ilk madde olarak ayrıca gösterilir.

Müşterinin henüz tahsil etmediği veya ödemediği ve bu nedenle bu hesapla ilişkilendirilmemiş opsiyon primleri hesap ekstresinde ayrıca gösterilir.

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Ad-Soyadı:
Müşteri Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV PİYASALAR GAYRİNAKDİ TEMİNATLAR RAPORU

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tarih	Teminatın Cinsi	Açıklama	Para Birimi	Sözleşmenin Tanımı	Borsa/Takas Kurumu	Borç	Alacak	Bakiye

AÇIKLAMALAR:

"Türev Piyasalar Gayrinakdi Teminatlar Raporu" nun düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, hesap sahibinin gayrinakdi teminatı yatırdığı ya da çektiği tarih,
- (2) Numaralı sütunda, işlemin gerçekleştiği gayrinakdi teminatın menkul kıymet, altın külçe, döviz ya da diğer gayrinakdi teminat olduğu,
- (3) Numaralı sütunda, gayrinakdi teminatın standartlarına ve diğer özelliklerine ilişkin açıklama,
- (4) Numaralı sütunda, gayrinakdi teminatın ifade edildiği para birimi,
- (5) Numaralı sütunda, alım-satımı için gayrinakdi teminatın yatırıldığı vadeli işlem veya opsiyon sözleşmesinin tanımı,
- (6) Numaralı sütunda, işlemin yapıldığı borsa/piyasa ve gayrinakdi teminatın yatırıldığı takas kurumu,
- (7) Numaralı sütunda, hesaba borç verilen nominal tutarı,
- (8) Numaralı sütunda, hesaba alacak verilen nominal tutarı,
- (9) Numaralı sütunda, borç bakiyeler için (B), alacak bakiyeler için (A) harfleri sona gelecek şekilde hesabın bakiyesi,

Aracı Kuruluşun Unvanı:
Müşteri Ad-Soyadı:
Müşteri Nu:
Ait Olduğu Tarih:
Düzenleme Tarihi:
Belge Sıra Nu:

TÜREV ARAÇLARA KONU STANDART VARLIKLAR EKSTRESİ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tarih	Varlığın Cinsi	Açıklama	Para Birimi	Saklama Kuruluşu	Türev Araç	Teslimat Durumu	Borç	Alacak	Bakiye

AÇIKLAMALAR:

"Türev Araçlara Konu Standart Varlıklar Ekstresi"nin düzenlenmesinde aşağıdaki bilgilere yer verilir,

- (1) Numaralı sütunda, ilgili hesaba türev araca konu standart varlıkların giriş ve çıkış hareketlerinin olduğu tarih,
- (2) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığın cinsi.
- (3) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığın standartları, üretim yeri veya rafinerisi ile diğer özelliklerine ilişkin açıklama,
- (4) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığın ifade edildiği para birimi,
- (5) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığın muhafaza edildiği saklama kuruluşu, depo ya da diğer yerler,
- (6) Numaralı sütunda, hesap hareketlerinin gerçekleştiği varlığın konu oluşturduğu türev aracın tanımı,
- (7) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığın fiziki teslimatının kararlaştırılıp (FT) kararlaştırılmadığı (-); kararlaştırılmışsa teslim tarihi.
- (8) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığa ilişkin olarak hesaba borç verilen nominal tutarı,
- (9) Numaralı sütunda, türev araca konu standart varlığa ilişkin olarak hesaba alacak verilen nominal tutarı,
- (10) Numaralı sütunda, borç bakiyeler için (B), alacak bakiyeler için (A) harfleri sona gelecek şekilde hesabın bakiyesi.

Not: Finansal işlemlerde kullanılan tüm belgeleri sermaye piyasası kurulu web sitesinden temin edebilirsiniz.

2.2. Finansal Kuruluşlar Hesap Planı Ve Muhasebe Kayıtları

Finansal kuruluşlara ait hesap planını tekdüzen hesap planı gibidir. Fakat finansal araçların takibi için sonuç hesaplarına ve nazım hesaplara fazlaca gerek duyulmaktadır. Hesap planını incelemeyen önce bazı kavramları bilmemiz gerekmektedir.

Finansal araç: Bir işletmenin finansal varlığı iken diğer işletmenin finansal borcu veya hisse senedi olan sözleşmeler.

Finansal varlık:

- a) Nakit,
- b) Bir sözleşme neticesinde, başka bir işletmeden nakit veya başka bir finansal varlığı alma hakkı,
- c) Bir sözleşme neticesinde, başka bir işletmeyle finansal sözleşmeleri potansiyel olarak uygun şartlarda değiştirme hakkı veya
- d) Başka bir işletmenin hissesi olan varlıklar.

Finansal borç:

- a) Başka bir işletmeye nakit veya finansal araç teslim etme, veya
- b) Başka bir işletmeyle, potansiyel olarak işletmenin aleyhine olacak şekilde finansal araç değiştirme, yükümlüğü doğuran sözleşmeye dayalı yükümlülükler.

Hisse senedi: İşletmenin varlıklarından tüm yükümlülüklerini indirdikten sonra kalan bakiyede hak sahibi olmayı sağlayan sözleşmeler.

Makul değer: Bilgili ve istekli taraflar arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şartlar altında bir varlığın el değiştirebileceği fiyat veya yükümlülüklerin yerine getirilmesinde esas teşkil edecek olan meblağ.

Piyasa değeri: Bir finansal aracın aktif bir piyasada satılması halinde elde edilecek tutar veya elde edilmesi halinde ödenecek tutar.

Türev araç: Aşağıda belirtilen özelliklerin tamamını sağlayan, bu kısım kapsamındaki bir finansal araç veya bir sözleşmedir:

a) Aracın değerinin belirli bir faiz haddi, menkul kıymet veya mal fiyatı, döviz kuru, fiyat veya oran endeksleri, kredi derecelendirmesi veya endeksi veya benzeri değişkenlerde (işlemin dayandığı varlık) meydana gelen değişikliklere bağlı olarak değişmesi,

b) Aracın ilk yatırım gerektirmemesi veya piyasa şartlarındaki değişikliklere benzer tepki vermesi beklenen diğer sözleşme tiplerine göre daha az düzeyde ilk yatırım gerektirmemesi,

c) Aracın gereklerinin ileri bir tarihte ifa edilmesi.

Alım-satım amaçlı finansal varlık veya finansal borçlar: İşletme tarafından ilk defa mali tablolara alınırken alım-satım amaçlı olarak belirlenen araçlardır. Herhangi bir finansal araç mali tablolara alınırken alım-satım amaçlı olarak belirlenebilir. Finansal araçlar, aşağıdaki koşulların varlığı halinde alım-satım amaçlı olarak sınıflandırılır:

a) Esas olarak satmak veya geri satın almak amacıyla elde edilmiş veya katlanılmışsa,

b) Birlikte yönetilen ve son zamanlardaki işlem kalıbı kısa vadeli kar amacı olan belirli finansal araçlardan oluşan bir portföyün parçasıysa,

c) Bir türev araçsa (riskten korunma amaçlı araçlar olarak belirlenen türev araçlar hariç).

Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar: Belirli veya sabit ödemeleri olan, sabit bir vadesi bulunan ve işletmenin vadesine kadar elde bulundurma niyetinde ve yeteneğinde olduğu finansal araçlar. İşletme tarafından ilk defa mali tablolara alınırken; alım-satım amaçlı veya satılmaya hazır olarak belirlenen ya da işletme kaynaklı kredi ve alacaklar tanımını karşılayan araçlar bunun dışındadır.

İşletme kaynaklı kredi ve alacaklar:

a) İşletme tarafından ilk defa mali tablolara alınırken alım-satım amaçlı veya satılmaya hazır olarak belirlenen varlıklar ile

b) Alım-satım amaçlı olarak sınıflandırılan ve hemen veya kısa vadede tekrar satılmak amacıyla elde edilen finansal varlıklar dışında; daha ziyade işletmenin doğrudan borç vermek veya mal ve hizmet satmak suretiyle oluşan, aktif bir piyasaya kote olmayan ve belirli veya sabit ödemeleri olan finansal varlıklar:

Satılmaya hazır finansal varlıklar:

a) İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan borçlar ve alacaklar,

b) Vadeye kadar elde tutulacak yatırımlar veya

c) Alım-satım amaçlı olarak sınıflandırılan finansal varlıklar dışındaki diğer finansal varlıklar.

Bir finansal varlık veya finansal borcun ıskonto edilmiş maliyeti: Bir finansal varlık veya finansal borcun ilk defa mali tablolara alınırken değerlendirildiği tutardan; anapara geri ödemelerinin düşülmesi, ilk tutar ile vade tutarı arasındaki farkın etkin faiz yöntemi kullanılması suretiyle itfası sonucunda birikmiş itfa tutarının eklenmesi veya düşülmesi ve varlığın değerinin düşmesi veya nakit akımlarının tahsil edilememesi nedeniyle ortaya çıkan değer azalışlarının (doğrudan veya karşılık hesapları aracılığıyla) düşülmesi suretiyle bulunan tutar.

Etkin faiz yöntemi: Bir finansal varlığın veya finansal borcun etkin faiz haddi kullanılması suretiyle ıskonto edilmiş maliyetinin ve faiz geliri veya faiz giderinin hesaplanmasına ilişkin yöntem. Bir finansal varlığın veya finansal borcun etkin faiz haddi; sözleşme ile belirlenen gelecekteki nakit akımlarını, bu aracın ilk defa mali tablolara alınma tarihindeki veya uygulanabilir olması durumunda piyasadaki bu tarihten sonraki en yakın yeniden fiyatlama tarihindeki net kayıtlı değerine eşitleyen ıskonto oranıdır. Taraflarca sözleşme kapsamında alınan veya ödenen tüm tutarlar bu hesaplama dahil edilir. Etkin faiz haddinin belirlenmesi, sözleşme ile belirlenen nakit akımları tutarından çok tahmini nakit akım tutarlarına dayanır çünkü

a) Ön ödemelerin tutarlarına ve zamanlamalarına ilişkin makul bir tahmin yapılabildiği sürece, ön ödeme riskine maruz bulunan varlık gruplarından elde edilen faiz gelirlerinin mali tablolara alınması ve

b) Değer düşüklüğü için toplu olarak değerlendirilen varlık gruplarında meydana gelen değer düşüklüğünün değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Etkin faiz haddi, bazı durumlarda vadeye veya sonraki yeniden fiyatlama tarihine kadar olan getiri seviyesi olarak tanımlanmakta olup finansal varlığın veya finansal borcun o dönemdeki iç verim oranına eşittir.

İşlem maliyeti: Bir finansal varlığın veya finansal borcun alınması veya elden çıkarılması ile doğrudan ilişkili ilave dış maliyet.

Kesin taahhüt: Belirli bir kaynağın belirli bir fiyattan ileri bir tarihte değişimini öngören bağlayıcı anlaşma.

Mali tablolardan çıkarılma: Daha önce mali tablolara alınan bir finansal varlığın veya finansal borcun kısmen veya tamamen işletmenin bilançosundan çıkarılması.

Riskten korunan kalem: Makul değerinde veya gelecekteki nakit akımlarında değişiklik olma riski bulunan ve korunan olarak belirlenen varlık, yükümlülük, kesin taahhüt, gelecekte yapılması öngörülen işlem veya şube benzeri yabancı bir işletmedeki net yatırım.

Riskten korunma amaçlı araçlar: Makul değeri veya nakit akımları, bir korunan kalemin makul değerinde veya nakit akımlarında meydana gelen değişiklikleri karşılama beklenen türev araçlar veya sınırlı durumlarda türev araç olmayan finansal varlıklar ve finansal borçlar. Türev araç olmayan finansal varlıklar ve finansal borçlar, sadece kur riskinden korunmak amacıyla riskten korunma amaçlı araçlar olarak belirlenebilir.

Riskten korunmanın etkinliği: Riskten korunma amaçlı aracın, korunan riskle ilgili nakit akımı veya makul değerdeki değişiklikleri karşılamadaki etkinliği.

Menkul kıymetleştirme: Finansal varlıkların menkul kıymete dönüştürülme süreci.

Repo: Bir finansal varlığı nakit ve diğer varlıklar karşılığında diğer tarafa transfer etme, aynı zamanda bu finansal varlığı, transferdeki miktara faiz ilave etmek suretiyle bulunan tutar karşılığında ileri bir tarihte geri alma taahhüdü içeren anlaşma.

İtfa fonu: Bir işletmenin ihraç ettiği borçlanma araçlarına ilişkin yükümlülüklerini vadesinde veya vadesinden önce ifa edebilmesi amacıyla, bu işletme tarafından düzenli ödemeler yapılması suretiyle oluşturulan ve bir vekil tarafından idare edilen fonlar.

2.2.1. Finansal Kurumlar Hesap Planı

I -1000-1990 DÖNEN VARLIKLAR

1000-1090	Hazır Değerler
1000	Kasa
	— Merkez Kasa
	— Şube Kasa
1040	Tahsil Edilecek Çekler
1050	Kuponlar
1060	Bankalar
(-) 1070	Verilen Çekler
1090	Diğer Hazır Değerler
1100-1190	Menkul Kıymetler
1100	Hisse Senetleri
	— Hisse Senedi Adı
1110	Hisse Senetleri Geçici İlmühaberler
	— Hisse Senedi Adı
1140	Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları
	– Tahviller
	– Finansman Bonoları
	– Banka Bonoları
	– Banka Garantili Bonolar
	– Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgeleri
	– Hisse Senedi ile Değiştirilebilir Tahviller
1160	Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları
	– Devlet Tahvili
	– Hazine Bonoları
	– Gelir Ortaklığı Senetleri
	– Konut Sertifikaları
1180	Diğer Menkul Kıymetler
(-) 1190	Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı
1200-1390	Kısa Vadeli Ticari Alacaklar
1200	Alicılar
1210	Kredi Hesabı
	– Kredili Alicilar
	– Kredili Aliciların Nakit Özkaynakları
	– Açığa Satış Alicilari
	– Açığa Satış Alicilari Nakit Özkaynakları
1220	Ödünç Alınan Menkul Kıymetler İçin Verilen Teminatlar
1240	Merkez
1260	Şubeler
1300	Alacak Senetleri
	– Portföydeki Alacak Senetleri
	– Tahsile Verilen Alacak Senetleri

		– Teminata Verilen Alacak Senetleri
(-)	1310	Alacak Senetleri Reeskontu
	1320	Verilen Depozito ve Teminat
	1330	Tahsil Edilecek Anapara, Faiz, Kupon, Gelir Payları
	1340	Temettü Farkı
	1350	Diğer Kısa Vadeli Ticari Alacaklar
(-)	1390	Şüpheli Alacaklar Karşılığı
1400-1490		Diğer Kısa Vadeli Alacaklar
	1400	Ortaklardan Alacaklar
	1420	İştiraklerden Alacaklar
	1440	Personelden Alacaklar
	1460	Kısa Vadeli Diğer Alacaklar
(-)	1490	Şüpheli Alacaklar Karşılığı
1500 -1590		Takas ve Saklama Merkezi
	1500	Takas Merkezi
	1510	Vadeli işlem ve Opsiyon Sözleşmeleri Takas Merkezleri (Portföy)
	1511	Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri Takas Merkezleri (Müşteri)
	1550	Saklama Merkezi
1600-1690		Verilen Avanslar
	1600	Akreditifler
1650		Yurtiçi Avanslar
1700-1990		Diğer Dönen Varlıklar
	1700	Gelecek Aylara Ait Giderler
	1750	Türev Araca Konu Standart Varlıklar
	1800	Geçici Vergi
	1900	Sayım ve Tesellüm Noksanları
(-)	1910	Sayım ve Tesellüm Noksanları Karşılığı
II- 2000-2990		DURAN VARLIKLAR
2000-2090		Uzun Vadeli Ticari Alacaklar
	2000	ALICILAR
	2040	Alacak senetleri
(-)	2050	Alacak Senetleri Reeskontu
	2060	Verilen Depozito ve Teminatlar
	2070	Diğer Uzun Vadeli Ticari Alacaklar
(-)	2090	Şüpheli Alacaklar Karşılığı
2100-2190		Diğer Uzun Vadeli Alacaklar
	2100	Ortaklardan Alacaklar
	2120	İştiraklerden Alacaklar
	2140	Personelden Alacaklar
	2160	Uzun Vadeli Diğer Alacaklar
(-)	2180	Şüpheli Alacaklar Karşılığı
2200-2390		Finansal Duran Varlıklar
	2200	Bağlı Menkul Kıymetler
(-)	2210	Bağlı Menkul kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı
	2300	İştirakler
(-)	2310	İştirakler Sermaye Taahhütleri
(-)	2320	İştirakler Değer Düşüklüğü Karşılığı
	2390	Diğer Finansal Duran Varlıklar
2400-2590		Maddi Duran Varlıklar
	2400	Arazi ve Arsa
	2420	Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri
	2440	Binalar
	2460	Makine Tesis ve Cihazlar
	2480	Taşıt Araç ve Gereçler
	2500	Döşeme ve Demirbaşlar
	2520	Diğer Maddi Duran Varlıklar
	2540	Yapılmakta Olan Yatırımlar
	2560	Akreditifler
	2580	Verilen Yurtiçi Sipariş Avansları
2600-2790		Maddi Duran Varlıklar Amortismanı
(-)	2600	İşletme Arazisi Amortismanı
(-)	2620	Yerüstü ve Yeraltı Düzenleri Amortismanı
(-)	2640	Binalar Amortismanı

	(-)	2660	Makine Tesis ve Cihazlar Amortismanı
	(-)	2680	Taşıt Araç ve Gereçleri Amortismanı
	(-)	2700	Döşeme ve Demirbaşlar Amortismanı
	(-)	2720	Diğer Maddi Duran Varlıklar Amortismanı
2800-2850			Maddi Olmayan Duran Varlıklar
		2800	Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri
		2810	Haklar
		2820	Araştırma ve Geliştirme Giderleri
		2840	Diğer Maddi Olmayan Dönen Varlıklar
		2850	Verilen Avanslar
2860-2890			Maddi Olmayan Duran Varlıklar İtfa Payları
	(-)	2860	Kuruluş ve Teşkilatlanma Giderleri İtfa Payı
	(-)	2870	Haklar İtfa Payı
	(-)	2880	Araştırma ve Geliştirme Giderleri İtfa Payı
	(-)	2890	Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar İtfa Payı
2900-2990			Diğer Duran Varlıklar
		2900	Gelecek Yıllara Ait Giderler
		2950	Geçici Vergi
III- 3000-3990			KISA VADELİ BORÇLAR
3000-3190			Finansal Borçlar
		3000	Banka Kredileri
		3040	Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri
		3180	Diğer Finansal Borçlar
3200-3490			Ticari Borçlar
		3200	Satıcılar
			– Yurtiçi
			– Yurtdışı
		3220	Ödünç Verilen Menkul Kıymetler İçin Alınan Teminatlar
		3230	Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinden Alacaklılar
		3300	Borç Senetleri
		3310	Borç Senetleri Reeskontu
		3320	Alınan Depozito ve Teminatlar
		3490	Diğer Ticari Borçlar
3500-3790			Diğer Kısa Vadeli Borçlar
		3500	Ortaklara Borçlar
			– Ödenecek Temettüleri
		3520	İştiraklere Borçlar
		3540	Bağlı Ortaklıklara Borçlar
		3560	Ödenecek Giderler
			– Ödenecek Aylık ve Ücretler
			– Ödenecek Prim ve İkramiyeler
		3580	Ödenecek Vergi, Harç ve Diğer Kesintiler
			– Mükellef Olarak Ödenecek Vergiler
			– Kurumlar Vergisi
			– Ödenecek KDV
			– Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
			– Ödenecek Ücret Vergileri
			– Ödenecek Diğer Vergi Kesintileri
			– Ödenecek Sos. Sig. Primleri
		3600	Ertelenen ve Taksitli Bağlanan Devlet Alacakları
		3620	Gelecek Aylara Ait Gelirler
		3660	Personele Borçlar
		3700	Sayım ve Tesellüm Fazlaları
		3790	Kısa Vadeli Diğer Borçlar
3800-3890			Alınan Avanslar
3900-3990			Borç ve Gider Karşılıkları
		3900	Vergi Karşılıkları
		3990	Diğer Borç ve Gider Karşılıkları
IV-4000-4990			UZUN VADELİ BORÇLAR
4000-4190			Finansal Borçlar
		4000	Banka Kredileri
		4190	Diğer Finansal Borçlar

4200-4390	Ticari Borçlar
4200	Satıcılar
4220	Borç Senetleri
(-) 4230	Borç Senetleri Reeskontu
4240	Alınan Depozito ve Teminatlar
4390	Diğer Ticari Borçlar
4400-4590	Diğer Uzun Vadeli Borçlar
4400	Ortaklara Borçlar
4420	Bağlı Ortaklıklara Borçlar
4460	Ertelenen ve Taksite Bağlanan Devlet Alacakları
4480	Gelecek Yıllara Ait Gelirler
4500	Personele Borçlar
4550	Uzun Vadeli Diğer Borçlar
4600-4690	Alınan Sipariş Avansları
4700-4790	Borç ve Gider Karşılıkları
4700	Kıdem Tazminatı Karşılığı
4790	Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

4800-4990 Öz Kaynaklar

4800	Sermaye
(-) 4810	Sermaye Taahhütleri
4820	Emisyon Primi
4840	Yeniden Değerleme Değer Artışı
	– Duran Varlıklarda Değer Artışı
	– İştiraklerde Değer Artışı
4860	Yasal Yedekler
	– Birinci Tertip Yedek
	– İkinci Tertip Yedek
	– İptal Kârları
4900	Statü Yedekleri
4940	Özel Yedekler
	– Yenileme Yedeği
	– Sabit Kıymet Yenileme Fonu
4960	Olağanüstü Yedek
4970	Net Dönem Kârı
(-) 4980	Dönem Zararı
(-) 4990	Geçmiş Yıllar Zararları

V- 5000-5990 SONUÇ HESAPLARI

5000-5490	Esas Faaliyetle İlgili Sonuç Hesapları
5000	Yurtiçi Brüt Satışları
	– Hisse Senetleri
	– Hisse Senetleri Geçici İlmühaberleri
	– Tahviller
	– Finansman Bonoları
	– Banka Bonoları
	– Banka Garantili Bonolar
	– Devlet Tahvili
	– Hazine Bonoları
	– Gelir Ortaklığı Senetleri
	– Konut Sertifikaları
	– Diğer Menkul Kıymetler
5010	Yurtdışı Brüt Satışlar
	– Menkul Kıymet Grubu
5100	Yurtiçi Satışlardan Iskontolar
	– Hisse Senetleri
	– Hisse Senetleri Geçici İlmühaberleri
	– Tahviller
	– Finansman Bonoları
	– Banka Bonoları
	– Banka Garantili Bonolar
	– Devlet Tahvili
	– Hazine Bonoları

- Gelir Ortaklığı Senetleri
- Konut Sertifikaları
- Diğer Menkul Kıymetler
- 5110 Yurtdışı Satış İskontoları
 - Menkul Kıymet Grubu
- 5200 Yurtiçi Satışların Maliyeti
 - Hisse Senetleri
 - Tahviller
 - Finansman Bonoları
 - Banka Bonoları
 - Banka Garantili Bonolar
 - Devlet Tahvili
 - Hazine Bonoları
 - Gelir Ortaklığı Senetleri
 - Konut Sertifikaları
 - Diğer Menkul Kıymetler
- 5210 Yurtdışı Satışların Maliyeti
 - Menkul Kıymet Grubu
- 5300 Yurt İçi Komisyonlar
- 5310 Yurtdışı Komisyonlar
- 5340 Temettü Gelirleri
- 5360 Faiz Gelirleri
- 5370 Türev Piyasa İşlemleri Değerleme Farkları
- 5390 Diğer Hizmet Gelirleri
- 5400 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
 - Borsa Payı
 - Borsa Sigorta Payı
 - Menkul Kıymetler Tanzim Fonu
- 5410 Araştırma ve Geliştirme Giderleri
- 5440 Genel Yönetim Giderleri
 - Ücretler
 - Diğer Yönetim Giderleri– Amortisman
- 5490 Komisyon ve Diğer Hizmet Giderleri
- 5500-5590 Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Kârlar
- 5500 İştirak Kazançları
- 5550 Faaliyetle İlgili Diğer Gelirler ve Kârlar
- 5600-5640 Diğer Faaliyetlerden Giderler ve Zararlar
- 5650-5690 Finansman Giderleri
- 5700-5790 Olağanüstü Gelirler ve Kârlar
- 5700 Konusu Kalmayan Karşılıklar
- 5750 Önceki Dönem Gelirleri ve Kârları
- 5790 Diğer Olağanüstü Gelirler ve Kârlar
- 5800-5890 Olağanüstü Giderler ve Zararlar
- 5800 Önceki Dönem Giderleri ve Zararları
- 5890 Diğer Olağanüstü Giderler ve Zararlar
- 5990 Kâr Zarar Hesapları
 - Dönem Kâr (Zararı)
 - Geçmiş Yıl Kâr (Zararı)

VI- 6000-6990 GEÇİCİ HESAPLAR

- 6000 Gerçekleşen Hisse Senedi Alışları
- 6010 Gerçekleşen Hisse Senedi Geçici İlmühaber Alışları
- 6200 Gerçekleşen Özel Sektör Tahvili Alışları
- 6210 Gerçekleşen Finansman Bonusu Alışları
- 6220 Gerçekleşen Banka Bonusu Alışları
- 6230 Gerçekleşen Banka Garantili Bono Alışları
- 6240 Gerçekleşen Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Alışları
- 6250 Gerçekleşen Hisse Senedi İle Değiştirilebilir Tahvil Alışları
- 6260 Gerçekleşen Kâra İştirakli Tahvil Alışları
- 6270 Gerçekleşen Katılma İntifa Senedi Alışları
- 6300 Gerçekleşen Devlet Tahvili Alışları
- 6320 Gerçekleşen Hazine Bonusu Alışları

- 6340 Gerçekleşen Gelir Ortaklığı Senedi Alışları
- 6350 Gerçekleşen Konut Sertifikası Alışları
- 6500 Gerçekleşen Hisse Senedi Satışları
- 6510 Gerçekleşen Hisse Senedi Geçici İlmuhaber Satışları
- 6700 Gerçekleşen Özel Sektör Tahvili Satışları
- 6710 Gerçekleşen Finansman Bonusu Satışları
- 6720 Gerçekleşen Banka Bonusu Satışları
- 6730 Gerçekleşen Banka Garantili Bono Satışları
- 6740 Gerçekleşen Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Satışları
- 6750 Gerçekleşen Hisse Senedi İle Değiştirilebilir Tahvil Satışları
- 6760 Gerçekleşen Kâra İştirakli Tahvil Satışları
- 6770 Gerçekleşen Katılma İntifa Senedi Satışları
- 6800 Gerçekleşen Devlet Tahvili Satışları
- 6820 Gerçekleşen Hazine Bonusu Satışları
- 6840 Gerçekleşen Gelir Ortaklığı Senedi Satışları
- 6850 Gerçekleşen Konut Sertifikası Satışları

VII- 7000-8990 MENKUL KIYMETLER NAZIM HESAPLARI

- 7000 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi Satışları
- 7010 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi Geçici İlmuhaber Satışları
- 7200 Dağıtım Tabi Tutulacak Özel Sektör Tahvili Satışları
- 7210 Dağıtım Tabi Tutulacak Finansman Bonusu Satışları
- 7220 Dağıtım Tabi Tutulacak Banka Bonusu Satışları
- 7230 Dağıtım Tabi Tutulacak Banka Garantili Bono Satışları
- 7240 Dağıtım Tabi Tutulacak Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Satışları
- 7250 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi İle Değiştirilebilir Tahvil Satışları
- 7260 Dağıtım Tabi Tutulacak Kâra İştirakli Tahvil Satışları
- 7270 Dağıtım Tabi Tutulacak Katılma İntifa Senedi Satışları
- 7300 Dağıtım Tabi Tutulacak Devlet Tahvili Satışları
- 7320 Dağıtım Tabi Tutulacak Hazine Bonusu Satışları
- 7340 Dağıtım Tabi Tutulacak Gelir Ortaklığı Senedi
- 7350 Dağıtım Tabi Tutulacak Konut Sertifikası Satışları
- 7500 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi Alışları
- 7510 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi Geçici İlmuhaber Alışları
- 7700 Dağıtım Tabi Tutulacak Özel Sektör Tahvili Alışları
- 7710 Dağıtım Tabi Tutulacak Finansman Bonusu Alışları
- 7720 Dağıtım Tabi Tutulacak Banka Bonusu Alışları
- 7730 Dağıtım Tabi Tutulacak Banka Garantili Bono Alışları
- 7740 Dağıtım Tabi Tutulacak Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgesi Alışları
- 7750 Dağıtım Tabi Tutulacak Hisse Senedi İle Değiştirilebilir Tahvil Alışları
- 7760 Dağıtım Tabi Tutulacak Kâra İştirakli Tahvil Alışları
- 7770 Dağıtım Tabi Tutulacak Katılma İntifa Senedi Alışları
- 7800 Dağıtım Tabi Tutulacak Devlet Tahvili Alışları
- 7820 Dağıtım Tabi Tutulacak Hazine Bonusu Alışları
- 7840 Dağıtım Tabi Tutulacak Gelir Ortaklığı Senedi Alışları
- 7850 Dağıtım Tabi Tutulacak Konut Sertifikası Alışları
- 8000 Emanet Hisse Senetleri
- 8010 Emanet Hisse Senetleri Geçici İlmuhaberleri
- 8020 Emanet Hisse Senetleri Temettüleri
- 8050 Kredili ALICILARın Emanet Hisse Senetleri
- 8070 Kredili ALICILARın Menkul Kıymet Özkaynakları
- 8090 Ödünç Alınan Menkul Kıymetlerden Borçlular
- 8130 Ödünç Alınan Menkul Kıymetler İçin Verilen Menkul Kıymet Teminatları
- 8150 Ödünç Verilen Menkul Kıymetlerden Borçlular
- 8170 Ödünç Verilen Menkul Kıymetler İçin Alınan Menkul Kıymet Teminatları
- 8200 Emanet Özel Sektör Tahvilleri
- 8210 Emanet Finansman Bonoları
- 8220 Emanet Banka Bonoları Açığa Satış ALICILARı Menkul Kıymet Özkaynakları
- 8230 Emanet Banka Garantili Bonolar
- 8240 Emanet Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgeleri
- 8250 Emanet Hisse Senetleri İle Değiştirilebilir Tahviller
- 8260 Emanet Kâra İştirakli Tahviller

8270	Emanet Katılma İntifa Senetleri
8300	Emanet Devlet Tahvilleri
8310	Emanet Devlet Tahvilleri Makbuzları
8320	Emanet Hazine Bonoları
8330	Emanet Hazine Bonoları Makbuzları
8340	Emanet Gelir Ortaklığı Senetleri
8350	Emanet Konut Sertifikaları
8390	Türev Araçlar Takas Merkezleri (Yabancı Para)
8400	Emanet Faiz, Kupon ve Gelir Payları
8410	Açık Uzun Pozisyon Vadeli İşlem Sözleşmeleri
8411	Açık Kısa Pozisyon Vadeli İşlem Sözleşmeleri
8412	Açık Uzun Pozisyon Alım Opsiyonu Sözleşmeleri
8413	Açık Kısa Pozisyon Alım Opsiyonu Sözleşmeleri
8414	Açık Uzun Pozisyon Satım Opsiyonu Sözleşmeleri
8415	Açık Kısa Pozisyon Satım Opsiyonu Sözleşmeleri
8420	Türev Araçlara Konu Standart Varlıklar
8440	Türev Piyasa Gayrinakdi Teminatları
8500	Emanet Hisse Senetlerinden Alacaklılar
8510	Emanet Geçici İlmühaberlerinden Alacaklılar
8520	Emanet Hisse Senetleri Temettülerinden Alacaklılar
8550	Kredili ALICILARın Emanet Hisse Senetlerinden Alacaklılar
8570	Kredili ALICILARın Menkul Kıymet Özkaynaklarından Alacaklılar
8590	Ödünç Alınan Menkul Kıymetlerden Alacaklılar
8610	Açığa Satış ALICILARı Menkul Kıymet Özkaynaklarından Alacaklılar
8630	Ödünç Alınan Menkul Kıymetler İçin Verilen Menkul Kıymet Teminatlarından Alacaklılar
8650	Ödünç Verilen Menkul Kıymetlerden Alacaklılar
8670	Ödünç Verilen Menkul Kıymetler İçin Alınan Menkul Kıymet Teminatlarından Alacaklılar
8700	Emanet Özel Sektör Tahvillerinden Alacaklılar
8710	Emanet Finansman Bonolarından Alacaklılar
8720	Emanet Banka Bonolarından Alacaklılar
8730	Emanet Banka Garantili Bonolardan Alacaklılar
8740	Emanet Kâr ve Zarar Ortaklığı Belgeleri Alacaklılar
8750	Emanet Hisse Senetleri İle Değiştirilebilir Tahvillerden Alacaklılar
8760	Emanet Kâra İştirakli Tahvillerden Alacaklılar
8770	Emanet Katılma İntifa Senetlerinden Alacaklılar
8800	Emanet Devlet Tahvillerinden Alacaklılar
8810	Emanet Devlet Tahvilleri Makbuzlarından Alacaklılar
8820	Emanet Hazine Bonolarından Alacaklılar
8830	Emanet Hazine Bonoları Makbuzlarından Alacaklılar
8840	Emanet Gelir Ortaklığı Senetlerinden Alacaklılar
8850	Emanet Konut Sertifikalarından Alacaklılar
8890	Türev Araçlar Teminat, Prim, Kâr ve Zarar (Yabancı Para)
8900	Emanet Faiz, Kupon ve Gelir Paylarından Alacaklılar
8910	(Açık Pozisyon Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinden Alacaklılar
8920	Türev Araçlara Konu Standart Varlıklardan Alacaklılar
8940	Türev Piyasa Gayrinakdi Teminatlardan Alacaklılar

VIII- 9000-9990 DİĞER NAZIM HESAPLAR

9000	Aracılık Yükleniminden Borçlar
9100	Tevdi Edilecek Türev Piyasa Teminatlarından Borçlular
9102	Kısa Pozisyon Opsiyon Primlerinden Borçlular
9110	Uzun Pozisyon Opsiyon Primlerinden Borçlular
9300	Diğer Nazım Hesaplar
9310	Repo Taahhütlerinden Borçlular
9320	Ters Repo Taahhütlerinden Borçlular
9500	Aracılık Yükleniminden Alacaklılar
9600	(Tevdi Edilecek Türev Piyasa Teminatlarından Alacaklılar
9602	Kısa Pozisyon Opsiyon Primlerinden Alacaklılar
9610	Uzun Pozisyon Opsiyon Primlerinden Alacaklılar
9800	Diğer Nazım Hesaplar
9810	Repo Taahhütlerinden Alacaklılar
9820	Ters Repo Taahhütlerinden Alacaklılar

2.2.2. Hesap Planı İle İlgili Genel Açıklamalar ve Muhasebe Kayıtları

Tekdüzen Hesap Planı'nda yer alan hesaplar, gruplar, defteri kebir ve gerekli görüldüğü hallerde yardımcı ve alt hesaplar bazında açıklanır.

Söz konusu açıklamalar, ilgili hesapların işleyişini daha iyi anlamaya yönelik olup, muhasebe ve mali tablolar ilkeleri ile muhasebe standartlarına aykırılık teşkil etmez.

2.2.2.1. Dönen Varlıklar (1000-1990 arasındaki hesaplar)

1000-1090 HAZIR DEĞERLER

1000 KASA

Ülkemizde tedavülde bulunan banknot ve madeni paraların Finans kurumuna yatırılmasından veya çekilmesinden kaynaklanan işlemlerin kaydedildiği bir hesaptır. Kasa mevcudu yalnızca TL değerlerden oluşur. Kasaya girişler hesaba borç, kasadan çıkışlar ise alacak olarak kaydedilir. Bu hesap aktif nitelikli olup, bakiyesi nakit mevcudunu gösterir. Merkez ve şube kasalarını ayırmak için alt hesaplar kullanılır. Ayrıca alım satım işlemi yabancı para üzerinden yapıyorsa bunun için kasa hesabı alt hesap açılarak bu nitelikteki varlıklar da bu hesapta izlenir. Satın alınan veya yatırılan efektif türlerine göre açılan ilgili yardımcı föylere borç, satışı yapılan veya çekilen efektifler de türlerine göre açılan ilgili yardımcı föylere alacak kaydedilir. Hesap sabit fiyat üzerinden çalışır ve dönem sonlarında değerlendirme işleminden geçirilerek bakiyesi TL'ye dönüştürülür.

1040 TAHSİL EDİLECEK ÇEKLER

Finans kurumlarınca satın alınan düzenlenmiş çekler sabit fiyat üzerinden bu defteri kebir hesabının borcuna kaydedilir. Tahsil edilmesi durumunda hesap alacaklandırılarak kapatılır.

1050 KUPONLAR

Finans kurumlarınca kesilen kuponların kaydedildiği hesaptır. Kuponlar kesildiğinde bu hesabın borcuna, tahsil edildiğinde ise alacağına kaydedilir.

1060 BANKALAR

Finans kurumunun her türlü banka vadeli ve vadesiz mevduatının takip edildiği hesaptır. Bankaya para girişi olması durumunda ilgili banka alt hesabına borç, çıkış olması durumunda ise alacak kaydedilir. Banka mevduatının takip edildiği hesaptır.

1070 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ (-)

Finans kurumunun düzenlediği her türlü çekin takibi için kullanılan hesaptır. Bu hesap hazır değerler grubunda (-) eksi durumunda olan bir hesap olup çek düzenlenmesi durumunda hesaba alacak kaydedilir. Çekin ödenmesi halinde ise bu hesap alacaklandırılır. Pasif karakterli bir hesap olarak aktifte (-) eksi olarak gözükmektedir.

1090 DİĞER HAZIR DEĞERLER

Finans kurumlarının yukarıda açıklananlar dışındaki hazır değerlerini kaydettiği hesaptır. Yoldaki paralar, damga pulu vb. Bu hesapta incelenir. Hazır değer oluştuğunda hesabın borcuna çıkışı olduğunda ise alacağına kayıt yapılır.

Hazır değerleri birer örnek kayıtlarla açıklayalım.

Örnek:

Aşağıda Seven Ticaret İşletmesi'nin yapmış olduğu bazı işlemler verilmiştir.

1. 06.12.2007 tarihinde 4.000 TL tutarında nakit sermaye konularak işletme faaliyetlerine başlamıştır.
2. 08.12.2007 tarihinde 400 TL yatırılarak T.C.Z.B İnegöl şubesinde bir hesap açtırılmıştır.
3. 09.12.2007 tarihinde alıcı borcuna karşılık 500 TL tutarında bir çeki işletmeye vermiştir.
4. 10.12.2007 tarihinde daha önce alınan 500 TL tutarında çek T.C. Ziraat Bankasında bozdurularak tutar aynı bankada açılan hesaba yatırılmıştır.
5. 15.12.2007 tarihinde 300 TL tutarında bir borç için satıcıya çek verilmiştir.
6. 18.12.2007 tarihinde T.C.Z.B. İnegöl şubesinden alınan bilgiye göre müşteri verilen çeki bankadan tahsil etmiştir.
7. 20.12.2007 tarihinde işletmede kullanılmak üzere 300 TL tutarında posta pulu peşin alınmıştır.

İstenenler:

1. Yukarıda verilen işlemlerin yevmiye kayıtlarını yapınız.

1	06/12/2007 1000.KASA HESABI 4800.SERMAYE HES. Açılış kaydı	4.000	4.000
2	08/12/2007 <u>1060.BANKALAR HESABI</u> T.C.Z.B. İnegöl Şb. 1000.KASA HESABI Banka hesabına para yatırılması	400	400
3	09/12/2007 1040.TAH. EDİLECEK CEK. 1200.ALICILAR HES. Müşterinin çek vermesi	500	500
4	10/12/2007 <u>1060.BANKALAR HESABI</u> T.C.Z.B. İnegöl Şb. 1040.TAH. EDİLECEK CEK Çekin banka hesabına yatırılması	500	500
5	15/12/2007 3200.SATICILAR HESABI 1070.VERİLEN ÇEK Ö.E.H. Satıcılara çek verilmesi	300	300
6	18/12/2007 1070.VERİLEN ÇEK Ö.E.HES. <u>1060.BANKALAR H.</u> T.C.Z.B. İnegöl Şb. Verilen çekin bankadan ödenmesi	300	300
7	20/12/2007 <u>1090DİĞER HAZIR DEĞ. HES.</u> Posta Pulu 30 1000.KASA HESABI Posta pulu alış	30	30

***Yapmış olduğumuz örnekteki hesapların büyük defter kaydını sizler yapınız.**

1100-1190 MENKUL KIYMETLER

1100 HİSSE SENETLERİ

Finans kurumlarının iştirak niyetiyle değil, alım satım amacıyla edindikleri hisse senetlerinin kaydına özgü bir hesaptır. Sermaye Piyasası Kanunu hükmü gereğince, borsaya kote edilen ve borsaya kote olmayan hisse senetleri olarak alt hesaplarda izlenir

1110 HİSSE SENETLERİ GEÇİCİ İLMU HaberLERİ

Finans kuruluşlarının iştirak niyetiyle değil, alım-satım amacıyla elinde bulundurdukları hisse senedi ilmühaberlerini takip ettiği hesaptır. Hisse senetlerinin adlarına kesinlikle alt hesap açılmalıdır.

1140 ÖZEL KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI

Finans kurumlarınca özel kesime ait alınan tahvil, finansman bonoları, banka bonoları, banka garantili bonolar, kâr-zarar ortaklığı belgeleri ve hisse senedi ile değiştirilebilir tahvillerin kaydedildiği hesaptır.

1160 KAMU KESİM TAHVİL, SENET VE BONOLARI

Finans kurumunca devlet tahvili, hazine bonusu, gelir ortaklığı senedi veya konut sertifikası alınması durumunda bu hesabın borcuna, satılması durumunda ise alacağına kaydedildiği hesaptır.

1180 DİĞER MENKUL DEĞERLER

Finans kurumlarınca yukarıda belirtilen menkul değerler dışında alınan menkul değerlerin izlendiği hesaptır.

1190 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

Menkul kıymetlerin değer düşüklüğüne uğraması durumunda kullanılan hesaptır. Değer düşüklüğü ortaya çıktığında bu hesap alacaklandırılır. Değer düşüklüğü ortadan kalkması ya da menkul değerın satılması durumunda borçlandırılarak hesap kapatılır.

Menkul değerleri birer örnek kayıtle açıklayalım.

Örnek:

CAN Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

1. 30.07.2007 tarihinde işletme kasasındaki nakit fazlasını değerlendirmek amacı ile bir anonim şirketin tanesi 50 TL olan hisse senetlerinden 1.000 adet hisse senedini almıştır.
2. 03.08.2007 tarihinde işletme 1.200 TL değerinde devlet tahvilini satın almıştır.
3. 05.08.2007 tarihinde işletme paraya ihtiyacı olduğu için daha önce tanesi 50 TL'den aldığı hisse senetlerinden 500 adedini satmıştır.
4. 31.12.2007 tarihinde daha önce satın aldığımız 25.000 TL tutarındaki hisse senetlerinin piyasa değerinin 20.000 TL olduğu görülüyor ve değer düşüklüğü için karşılık ayrılıyor.

İstenenler:1

1. İşletmenin yapmış olduğu işlemleri yevmiye defterine kaydediniz.
2. 110 ve 112 Nu'lu hesapların büyük defter kayıtlarını yaparak yorumlayınız.

1	30.07.2007		
	1100 HİSSE SENETLERİ HESABI	50.000	
	1000 KASA HESABI		50.000
	Hisse senedi alışı		

Tanesi 50 TL'den 1.000 adet hisse senedi alınıyor. Bu durumda;

$50 \times 1.000 = 50.000$ TL kasadan para çıkıyor. Kasada azalış olduğu için kasa hesabı alacak tarafına yazılmıştır.

Hisse senedi satın aldığımız için hisse senetlerinde artış olmuştur. Hisse senetleri aktif karakterli bir hesap olduğu için artış borç tarafına yazılmıştır.

2	03.08.2007		
	1160.KAM KES.TAH.SEN.BON H 1000 KASA HESABI	1.200	
	Devlet tahvili alışı		1.200

Devlet tahvili satın alındığında 1160 kamu kesimi tahvil, senet ve bonoları hesabı kullanılır. Bu hesapta artış olduğu için 1160 Nu'lu hesap borçlandırılmıştır. Karşılığında para ödendiği için kasada azalış olmuş ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır.

3	05.08.2007		
	1000 KASA HESABI 1100 HİSSE SEN. HES.	27.500	
	hisse senedi satışı		27.500

Hisse senetlerinde satış olduğundan bir düşüş olmuş ve alacak kaydedilmiştir. Aynı şekilde kasamıza para girişi olduğundan kasa borç kaydedilmiş ve artış olmuştur.

4	31.12.2007		
	4710 KARŞILIK GİDERLERİ H. 1190 MEN.KIY. DEĞ. DÜŞ.KARŞILIĞI	5.000	5.000
Değeri düşen hisse senedine karşılık ayrılması			

25.000 TL' ye aldığımız hisse senedinin değeri 20.000 TL' ye düşüyor. Bu durumda 5.000 TL değer düşüklüğü söz konusudur. Bu durumda karşılık ayırmamız gerekir. 4710 Karşılık giderleri hesabı bir gider hesabıdır ve ayrılan karşılıkta artış olduğu için gider hesabındaki artış borç tarafına yazılır. Aynı şekilde değeri düşen menkul kıymetlerde de artış olmuştur. Ancak 1190 Nu'lu hesap (-) karakterli bir varlık hesabıdır ve bu hesabın artışı alacak tarafına yazılır.

1200-1390 KISA VADELİ TİCARİ ALACAKLAR

Bir mal satışı, hizmet yapılması ya da borç verilmesi karşılığı ortaya çıkan bedeli isteme hakkına alacak denir. Ticari alacaklar grubu hem dönen varlıklar hem de duran varlıklar içerisinde bulunur. Burada alacağın vadesi önemlidir. Ticari işlemler sonucu ortaya çıkan ve bir yıl içinde paraya çevrilmesi beklenen alacaklar **dönen varlıklar kısa vadeli ticari alacak** grubunda, tahsili bir yıldan uzun sürecek olanlar **duran varlıklar uzun vadeli ticari alacaklar** grubu içinde yer alır. İşleyişi diğer varlık hesapları ile aynıdır.

1200 ALICILAR

Finans kurumunun diğer kurum ve kuruluşlardan olan alacağının takip edildiği hesaptır. Hesap oluştuğunda borç kaydedilir. Alacağın tahsil edilmesi durumunda alacaklandırılarak kapatılır. Eğer alacak uzun vadeli ise 2000 ALICILAR hesabında izlenir.

1210 KREDİ HESABI

Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik çerçevesinde "Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı" yöntemi ile kullanılan fonlar ilgili "Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı" hesaplarında, "Mal Karşılığı Vesaikin Finansmanı" yöntemi ile kullanılan fonlar ilgili Mal Karşılığı Vesaikin Finansmanı hesaplarında, "Kurumsal Finansman Desteği" ve "Bireysel Finansman Desteği" yöntemiyle kullanılan fonlar ise ilgili kredi hesaplarında izlenir.

Döviz endeksli krediler TL hesaplarda izlenir. Söz konusu krediler dönem sonlarında cari kurlarla değerlendirilir ve değerlendirme sonucu oluşan olumlu farklar dönemsel ilkesi gereği reeskont hesapları kullanılarak ilgili gelir hesaplarına kaydedilir.

Müşteri tarafından krediyi geri öderken yapılan fazla ödemeler özel cari hesap olarak kabul edilir ve ilgili özel cari hesaplarda izlenir.

MAL KARŞILIĞI VESAİKİN FİNANSMANI

Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin 21 inci maddesinin (e) bendinde belirtilen mal karşılığı vesaik mukabilinde kullanılan fonların kaydına özgü aktif nitelikli bir hesaptır

TÜKETİCİ KREDİLERİ

Gerçek kişi tüketicilere, mesleki veya ticari faaliyetleriyle ilişkili olmayan amaçlarla, bir mal veya hizmet alımına yönelik olarak kullanılan TL cinsinden krediler, ilgili “Tüketici Kredileri” hesaplarında izlenir. Bu hesaplarda, tüketici kredisi niteliğinde olmayan kredilere yer verilmeyecektir. Konut ve taşıt kredileri ilgili alt hesaplarda, dayanıklı tüketim malları, yarı dayanıklı tüketim malları ile evlilik, eğitim ve sağlık için kullanılan tüketici kredileri “İhtiyaç Kredileri” alt hesabında, bunlar dışında kalan tüketici kredileri ise “Diğer” alt hesabında izlenecektir.

TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER

Ticari işletmelerin veya gerçek kişilerin mesleki veya ticari faaliyetleri ile ilgili işyeri, taşıt ve ihtiyaç kredileri ile benzer nitelikteki diğer kredilerin kaydına özgü bir hesaptır.

KREDİ KARTLARI

Gerçek kişiler tarafından kredi kartları ile taksitli veya taksitsiz olarak yapılan harcama tutarları, satış belgesinin düzenlendiği tarihten tahsile kadar geçen sürede ilgili “Bireysel Kredi Kartları” hesabında izlenir.

Ticari işletmeler adına açılan ve bunların temsilcileri tarafından kullanılan kurumsal kredi kartları ile taksitli veya taksitsiz olarak yapılan harcama tutarları, satış belgesinin düzenlendiği tarihten bu miktarın tahsiline kadar geçen sürede ilgili “Kurumsal Kredi Kartları” hesabında izlenir.

1220 ÖDÜNCÜ ALINAN MENKUL KIYMETLER İÇİN VERİLEN TEMİNATLAR

Ödünç alınan menkul değerler için finans kurumunca verilen her türlü teminatın takip edildiği hesaptır. Teminat verildiğinde bu hesabın borcuna kaydedilir. Teminatın geri alınması durumunda hesap alacaklandırılarak kapatılır.

1300 ALACAK SENETLERİ

Finans kuruluşunun diğer kurum ve kuruluşlardan olan senetli alacaklarının kaydedildiği hesaptır. Ayrıca alacak senedinin portföyde, tahsilde veya teminatta olduğunu gösterir alt hesaplar kullanılır. Eğer alacak senedinin vadesi 1 yıldan fazla ise duran varlıklar grubunda bulunan uzun vadeli 2040 ALACAK SENETLERİ hesabı kullanılır. Senet alındığında bu hesaba borç kaydedilir. Senet tahsil edildiğinde ise alacaklandırılarak kapatılır.

1310 ALACAK SENETLERİ REESKONTU(-)

Dönem sonlarında alacak senetlerinin gerçek değerlerini hesaplamak amacıyla kullanılan hesaptır. Vade sonu dikkate alınarak alacak senedinin o günkü değeri bulunur. O günkü değer ile vade sonu arasındaki kısım bu hesabın alacağına kaydedilir. Dönem başında ise borçlandırılarak kapatılır. Reeskont oranları her yıl için farklı olarak ve pisayasa göre açıklanır. Reeskont hesaplamada iç ıskonto yöntemi kullanılır.

1320 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR.

Finans kurumunca her türlü faaliyetini devam ettirmek için verdiği depozito ve teminatların takip edildiği hesaptır. Depozito ve teminat verildiğinde hesap borçlandırılır. Geri alındığında ise alacaklandırılarak kapatılır.

1330 TAHSİL EDİLECEK ANAPARA,FAİZ,KUPON, GELİR PAYLARI

Finans kurumunun elinde bulundurduğu menkul değerlerinden alacağı anapara, faiz, kupon ve gelir paylarını takip ettiği hesaptır. Alacak ortaya çıktığında hesap borçlandırılır. Alacak tahsil edildiğinde ise alacaklandırılarak kapatılır.

1350 DİĞER KISA VADELİ TİCARİ ALACAKLAR

Yukarıda belirtilen kısa vadeli alacaklar dışındaki tüm kısa vadeli alacakların takip edildiği hesaptır. Bu hesap kısa vadeli hesaplar gibi çalışır.

1390 ŞÜPHELİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)

Herhangi bir alacağın vadesi gelmesi halinde tahsil edilmemesi, alacaklının durumunun belli olmaması veya takibe düşmesi durumunda ilgili alacağa şüpheli durumu kadar karşılık ayrılır. Bu karşılıklar karşılık gideri hesabının borcuna kaydedilirken, bu hesap alacaklandırılır. Kısa vadeli ticari alacaklar ile ilgili birer örnek kayıt yapalım.

CAN Ticaret işletmesinin belli bir zaman aralığında yapmış olduğu bazı işlemler aşağıda verilmiştir.

1. 22.07.2007 tarihinde müşteri ENGİN COŞKUNCA'ya 600 TL nakit verilmiş karşılığı alacaklanılmıştır.
2. 25.07.2007 tarihinde Engin COŞKUNCA nın borcuna karşılık üç ay vadeli senet alınmıştır.
3. 28.07.2007 tarihindeENGİN COŞKUNCA verdiği senet tutarını peşin ödemiştir.
4. 10.08.2006 tarihinde işletme bir ihaleye katılmak için 420 TL tutarında teminatı nakit olarak yatırmıştır.

1. İşlemlere ait yevmiye kayıtlarını yapınız.

1	22.07.2007		
	<u>1200 MÜŞTERİLER HESABI</u> ENGİN COŞKUNCA 1000 KASA HS.. Engin Coşkunca'nın borç kaydı	600	600

Müşteri Engin Coşkunca'ya verilen nakit kasadan çıktığı için kasa hs. alacaklandırılmıştır. ALICILAR hesabı ise borçlandırılmıştır.

2	25.07.2007		
	<u>1300 ALACAK SEN. HESABI</u> <u>1200 ALICILAR HESABI</u> ENGİN COŞKUNCA Müsterinin borcu yerine senet vermesi	600	600

Müşteri Engin Coşkunca borcunu senet vererek kapatmıştır. Bu nedenle ALICILAR hesabı alacaklandırılarak kapatılmıştır. İşletmemize senet girişi olduğundan alacak senetleri hesabı açılarak borçlandırılmıştır.

3	28.07.2007		
	1000 KASA HESABI <u>1300 ALACAK SEN. HESABI</u> ENGİN COŞKUNCA Senet tahsili	600	600

Alıcı borcunun bir kısmını ödüyor. Alıcının borcunda azalış olduğu için 120 Nu'lu hesabın alacağına, kasamızdaki para arttığı için 100 Nu'lu hesabın borcuna kayıt yaptık.

4	10.08.2007		
	1320.VER. DEP. TEM. HES. 1000 KASA HESABI İhaleye katılmak için nakit teminat yatırılması	420	420

Nakit olarak teminat yatırıldığı için kasada azalış vardır ve kasa hesabı alacaklandırılmıştır. Teminat yatırdığımız için verilen teminatlarda da artış olmuş ve 1320 verilen depozito ve teminatlar hesabı borçlandırılmıştır.

1400-14090 DİĞER KISA VADELİ ALACAKLAR

Finans kurumlarının ortaklardan, iştiraklerden, personelinden olan alacakları bu bu grupta incelenir. Hesap ortaya çıktığında hesabın borcuna, tahsil edildiğinde ise hesabın alacağına yazılarak hesap kapatılır. Ortaklardan alacaklar 1400, iştiraklerden alacaklar 1420 ve personelden alacaklar ise 1440 Nu'lu hesaplarda izlenir. Bunun dışındaki diğer kısa vadeli alacaklar ise 1460 Nu'lu hesapta takip edilir. Bu alacakların tahsilinin şüpheli duruma düşmesi durumunda 1490 Nu'lu hesap ile karşılık ayrılır. Hesabın işleyişi 1390 Nu'lu hesapla aynıdır.

1500-1590 TAKAS VE SAKLAMA MERKEZLERİ

Finansal kurumların sıkça kullandığı hesaptır. Menkul değer alım satımında ve aracılık faaliyetlerinde Takas ve saklama merkezleri hesaplarını kullanır. Finansal kurumların asıl işlemi menkul değer alım satı olduğundan bu hesabı ayrıntılı olarak inceleyelim.

➤ Müşteri Emirlerinin Alınması ve İzlenmesi

Alıcılardan yazılı emir alındığında müteselsil sıra numaralı “Müşteri Emri Formu”ndan en az iki örnek düzenlenir ve formun imzalı bir örneği müşteriye verilir.

Alıcılardan seanstan önce veya seans sırasında telefon, faks, ATM kayıtları, elektronik ortamda ya da benzeri şekillerde müşteri imzası olmaksızın emir alınabilir. Bu emirler genel hükümler açısından sözlü emir niteliğindedir. Telefon ile alınan müşteri emirlerine ilişkin ses kayıtlarının tutulması zorunludur.

Aracı kuruluşlar merkez ve merkez dışı örgütlerinde aldıkları yazılı veya sözlü tüm müşteri emirlerini bilgisayar ortamında düzenlenmiş olan “Müşteri Emri Formu”na müteselsil sıra numarası izleyecek şekilde kaydeder. Bu formlar esas alınarak seans öncesinde alınan tüm müşteri emirleri, aracı kurum merkezinde bilgisayar ortamında düzenlenen “Seans Takip Formu”na zaman önceliğine göre otomatik olarak kaydedilir. Borsa’da seans sürerken alınan emirler de aynı şekilde “Seans Takip Formu”na seans esnasında aktarılır.

➤ Hisse Senedi Satış İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

a) Müşteriden hisse senedi teslim alındığında düzenlenen Menkul Kıymet Giriş Fişlerinden hareketle “**Emanet Hisse Senetleri Hesabı**”na borç, “**Emanet Hisse Senetlerinden Alacaklılar Hesabı**”na ALICILAR bazında, hisse senetleri itibariyle alacak kaydedilir.

Satış işlemlerinde gerçekleşen satışların parasal tutarları, alım satım sözleşmeleri ve işlem dağıtım tablolarına uygun olarak “**Takas Merkezi Hesabı**”na borç, ilgili müşteri hesaplarına alacak kaydedilir.

Örnek: 10.08.2007 tarihinde Şirketimizde hesabı bulunan ECAN A.Ş' nin nominal değeri 1 lot 250 TL olan hisse senetlerinden 1000 lotu Engin COŞKUNCA ya 280.000 TL'ye (1 lot 280TL) satılmıştır.

1	10.08.2007	250.000	250.000
	8000 EM. HİS. SENT. HS. 8500 EM. HİS.SENT. ALAC. HS. E. COŞKUNCA 250*1.000= 250.000		
1	10.08.2007	280.000	280.000
	1500 TAKAS MERKEZİ HS 3200 SATICILAR Ecan AŞ 280*1.000=280.000		

b) Müşterinin talep ettiği hisse senedi aracı kuruluşun portföyünde varsa ve aracı kuruluşun kendi portföyünden satış yapıldığında, satışların parasal tutarı "**Takas Merkezi Hesabı**"na borç, "**Yurt İçi Satışlar-Hisse Senetler Hesabı**"na alacak kayıt edilerek muhasebeleştirilir.

Yukarıdaki örnekte alınan hisse senetlerinin şirket portföyünde olduğu varsayılırsa;

1	10.08.2007	280.000	280.000
	1500 TAKAS MERKEZİ HS. 5000 YURT İÇİ SATIŞLAR HS Hisse Senetleri 280*1.000= 280.000		

➤ Hisse Senedi Alış İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Alış işlemlerinde gerçekleşen alışların parasal tutarları, alım satım sözleşmeleri ve işlem dağıtım tablolarına uygun olarak "**Takas Merkezi Hesabı**"na alacak, müşteri hesaplarına borç kaydedilir. Aracı kurumun kendi portföyü için yapılan alışlarda "**Takas Merkezi Hesabı**"na alacak ve "**Hisse Senetleri Hesabı**"na borç yazılarak kayıt edilir.

Örnek: İnegöl A.Ş'nin hisse senetlerinden 2000 lotu (1 lot 300 TL) Engin COŞKUNCA'nın vermiş olduğu talimatla 1 lotu 330 TL'ye satın alınmıştır.

1	10.08.2007 _____	600.000	600.000
	8000 EM. HİS. SENT. HS. 8500 EM. HİS.SENT. ALAC. HS. 300*2.000= 600.000		
1	10.08.2007 _____	600.000	600.000
	1200 ALICILAR E. Coşkunca 1500 TAKAS MERKEZİ HS 330*2.000=660.000		

İşletmenin hisse senetlerinin kendi portföyü için almış olması durumunda ise kayıtlar aşağıdaki gibi olacaktır.

1	10.08.2007 _____	600.000	600.000
	1200 ALICILAR E.Coşkunca 1500 TAKAS MERKEZİ HS. 300*2.000= 600.000		

1600-1690. VERİLEN AVANSLAR

1600 AKREDİTİFLER

Finans kuruluşlarınca dış ülkelere sipariş edilen mallar için yapılan ödemelerin kaydedildiği aktif geçici bir hesaptır. Genellikle 1 yıl içinde kapandığından kısa vadeli aktifler içinde yer alır.Ham madde, malzeme veya mal ithalatı için açılan akreditiflerin, diğer bir ifade ile önceden ödenmiş olan avansların ne normal alacaklar gibi, ne de henüz mala dönüşmediğinden stoklar gibi değerlendirilmesi mümkündür.Sipariş avansı niteliğinde olan akreditiflerin geçici aktif hesaplar olarak dikkate alınıp değerlendirilmesi gerekir.

Akreditif bedeli, akreditif masrafları, vergi ve fonlar, kur farkları toplamı ithal edilen malın maliyetini belirleyeceğinden, her ithal edilen malın ilgili akreditifin muhasebe kayıtlarında ayrı olarak takip edilmesi gerekir.

Akreditifin kredi karşılığında açılması halinde bankaca dönem sonunda tahakkuk eden kredi faizleri de akreditif hesaplarına aktarılır :Örneğin yurt dışından alınmak üzere 1500 TL'lik mal sipariş edilmiştir. Satıcı firma akreditif hesabı açılmasını istemiştir. Bankayla görüşülerek kredi kullanılmış ve akreditif hesabı banka masrafları ile birlikte açılmıştır.

1	//		
	1600 AKREDİTİFLER	1673	
	1600.02 yurt dışı akreditifler		
	1500		
	1600.02.004 Banka ve Sig.Mua. Vergisi		
	130		1673
	1600.02.005 Banka masrafları		
	43		
	3000 BANKA KREDİLERİ		
	3000.05 İthalat Kredileri		
	Mal bedelinin kredi kullanılarak transferi		

1650 YURT İÇİ AVANSLAR

Yurtiçi verilen varlık temini amaçlı verilen avansların izlendiği hesaptır. Avans verildiğinde hesabın borcuna yazılara açılır, geri alındığında veya mahsup edildiğinde alacağına yazılarak kapatır.

Örnek : işletme faaliyetlerinde kullanmak üzere 100.000 TL'lik demirbaş almaya karar vermiş. Demirbaşların siparişi sırasında 10.000 TL avansı banka hesabından ödemiştir.

1	//		
	1650 YURT İÇİ AVANSLAR	10.000	
	1060 BANKALAR		10.000
	Demirbaş siparişi sırasında verilen avansın kaydı.		

1700-1990 .DİĞER DÖNEN VARLIKLAR

Finans kuruluşunun 1700 gelecek aylara ait gideleri,1750 türev araca konu standart varlıklarını, geçici vergilerini, 1900 sayım ve tesellüm noksanlarını, 1910 sayım ve tesellüm noksanları karşılığını (-) izlediği hesaplardır. Hesalar aktif hesap olup borç tarafından açılır ve artışlar borç tarafına yazılır. Azalış ve kapanış ise alacak tarafından yapılır. 1910 sayım ve tesellüm noksanları karşılığı hesabı (-) olup pasif hesaplar gibi işlem görmektedir.

2.2.2.2. Duran Varlıklar (2000-2990 arasındaki hesaplar)

2000-2090 UZUN VADELİ TİCARİ ALACAKLAR hesapları ile 2100-2190 DİĞER UZUN VADELİ TİCARİ ALACAKLAR hesapları dönen varlıklardaki kısa vadeli hesaplarla aynı şekilde çalışmaktadır. Vadesi 1 yıldan fazla olanlar bu hesaplarda izlenir. Vadesine 1 yıldan az kalan uzun vadeli hesaplar ise kısa vadeli aynı adı taşıyan hesaplara aktarılır.

2200-2390 Finansal Duran Varlıklar

2200 BAĞLI MENKUL KIYMETLER

Finans kurumlarının, sermayesi veya yönetimi üzerinde kontrol gücüne sahip buldukları ortaklıklarındaki sermaye paylarının veya bu ortaklıklara ait hisse senetlerinin kaydına özgü aktif nitelikli bir hesaptır. Genel müdürlükte hareket gören bu hesap hisse alış bedeli ile tutulur, ayrıca nazım hesaplarda hisse senetleri nominal değerleri ile izlenir. Bu kıymetlerde değer düşüklüğü olması halinde 2210 bağlı menkul kıymetler değer düşüklüğü karşılıkları(-) hesabında izlenir.

2300 İŞTİRAKLER

Finans kurumlarının, sermaye veya yönetim kontrolü bulunmamakla birlikte, üzerlerinde önemli etkinliğe sahip oldukları ortaklıklarındaki sermaye paylarının veya bu ortaklıklara ait hisse senetlerinin kaydına özgü aktif nitelikli bir hesaptır. Genel müdürlükte hareket gören bu hesap hisse alış bedeli ile tutulur; hisse senetleri ayrıca nazım hesaplarda nominal değerleri ile izlenir. İştiraklere sermaye taahhütleri ise 2310 nolu hesapta takip edilir. Bu kıymetlerde değer düşüklüğü olması halinde 2320 İŞTİRAKLER değer düşüklüğü karşılıkları(-) hesabında izlenir.

2390 DİĞER FİNANSAL DURAN VARLIKLAR

Yukarıda belirtilen finansal duran varlıklar dışındaki duran varlıkların izlendiği hesaptır. Aktif nitelikli bir hesap olup borç tarafından açılır ve alacak tarafından kapatılır.

Örnek; İşletmemiz tarafından X A.Ş' ye 1TL ait 50000 adet hisse senedi alınmış tutarı peşin ödenmiştir. Aracılık hizmetleri işletmemiz tarafından yürütülmüştür. Banka aracılığıyla alınması durumunda ödenen komisyon komisyon giderleri hesabına atılır.

	BORÇ	ALACAK
2200 BAĞLI MENKUL DEĞERLER	50.000	
2200.01 X A.Ş.		
1000 KASA HS.		
1000.01 MERKEZ KASA		50.000
X A.Ş'ye ait hisse senetlerinin alınması.		

Yukarıdaki kayıt alınan hisse senetlerinin X A.Ş. yönetiminde söz sahibi olmamız durumundadır. Sermaye ve yönetim kontürolü bulunmaması durumunda ise ;

	BORÇ	ALACAK
2300 İŞTİRAKLER	50.000	
2200.01 X A.Ş.		
1000 KASA HS.		
1000.01 MERKEZ KASA		50.000
X A.Ş. ye ait hisse senetlerinin alınması.		

2400-2590 Maddi Duran Varlıklar

Finansal kuruluşun faaliyetlerinde kullanmak veya kâr amaçlı elinde bulundurduğu arazi ve arsa, yer üstü ve yer altı düzenleri, binalar, makine tesis ve cihazlar, taşıt araç ve gereçler, döşeme ve demirbaşlar, yapılmakta olan yatırımlar, uzun vadeli akreditifler, uzun vadeli verilen yur tiçi avanslar ve bunlar dışında kalan diğer maddi duran varlıkları izlediği hesaplardır. Hesap kodları hesap planında mevcuttur.

Hesaplar aktif karakterli olup borç tarafından açılır ve artışlar borç tarafına kaydedilir. Duran varlığın satılması veya hurdaya ayrılması gibi nedenlerde elden çıkarılması durumunda hesap alacaklandırılarak kapatılır.

2600-2790 Maddi Duran Varlıklar Amortismani(-)

Bilançoların aktifinde yer alan ve bir yıldan fazla kullanılan, yıpranan ve değer kaybına uğrayan menkul ve gayrimenkuller ile özel maliyet bedelleri, ilk tesis ve taazzuv giderleri gibi maddi olmayan duran varlıkların Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre itfa edilmelerini sağlamak üzere döneme ait amortisman giderlerinin muhasebeleştirilmesinde kullanılan ve aktifteki azalmayı ifade eden negatif düzenleyici bir hesaptır.

Finansal kiralama yöntemi ile kiralama yapan finans kurumları esas itibarıyla ilgili varlığa ilişkin amortisman hesaplayamaz. Söz konusu finansal kiralamaya konu olan varlığın kiracısı bir başka finans kurumu veya banka ise bu varlıkla ilgili amortisman giderlerini muhasebeleştirir.

Faaliyet kiralaması yöntemi ile kiralama yapan Finans kurumları kiralama konusu varlık için hesapladıkları amortisman giderlerini muhasebeleştirirler. Söz konusu varlığın kiracısı durumunda olan bir finans kurumu veya banka ise bu varlıkla ilgili amortisman giderleri hesaplayamaz.

Amortisman hesaplanırken başlıca iki yöntem uygulanır. Normal amortisman yönteminde varlığın ekonomik ömrü dikkate alınır ve %100 olan oran ekonomik ömre bölünür. Yıllar itibarıyla her yıl sabit olmak üzere çıkan oran üzerinden amortisman ayrılır. Azalan bakiyeler yönteminde ise normal amortismanın iki katına kadar oran alınabilir.

Her yıl ayrılan amortisman varlığın kayıtlı değerinden düşülür ve kalan değer üzerinden amortisman hesaplanır.

5440.02 AMORTİSMAN GİDERİ

Finans kurumunun mülkiyetindeki menkul ve gayrimenkuller ile ilk tesis ve taazzuv giderlerinin ve özel maliyet bedelleri gibi giderlerin Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı ile Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı çerçevesinde itfa edilmelerini teminen ilgili bilanço döneminde ayrılan amortismanlar bu hesapta izlenir. Bu hesap 5440 Genel Yönetim Giderleri HS. Alt hesabı olarak çalışır.

Örnek:

1. İşletmede kullanılmak üzere 31.12.2006 tarihinde 50.000 TL değerindeki demirbaş peşin satın alınmıştır (KDV tutarı dikkate alınmamıştır,).
2. 31.12.2007 tarihinde alınan demirbaş normal amortisman yöntemine göre ekonomik ömrü 10 yıl olduğu için %10 amortisman ayrılmıştır.

İstenen : Gerekli yevmiye defter kayıtlarını yapınız.

1. 31.12.2007	BORÇ	ALACAK
2500 DÖŞEME VE DEMİRBAŞLAR	50.000	
1000 KASA HESABI MERKEZ KASA		50.000
Demirbaş satın alınması.		

2. 31.12.2007	BORÇ	ALACAK
5440 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	50.000	
Amortisman Gideri		
2700 DÖŞEME VE DEMİRBAŞLAR		50.000
AMORT.		
Demirbaş Amortismanı		
Demirbaş amortisman ayrılması.		

2800-2890 Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Finans kuruluşlarının, kuruluş ve teşkilatlanma giderleri, hakları, araştırma ve geliştirme giderleri, verdiği uzun vadeli avans tutarları, benzer diğer maddi olmayan duran varlıkları ve bu varlıklara ait itfa paylarının takip edildiği hesaplardır. Bu hesaplar aktif hesap olup borç tarafından açılır, alacak tarafından kapatılır. İtfa payları (-) eksili hesap olup pasif hesaplar gibi çalışır.

2900-2990 Diğer Duran Varlıklar

Yukarıda belirtilen gruplarda bulunmayan duran varlıkların kaydedildiği hesaplardır. 2900 gelecek yıllara ait giderler ve 2950 geçici vergi hesapları bu gruptadır. Bu hesaplar aktif karakterli olup borç tarafından açılırlar. Hesaplar kapatılırken alacak kaydedilerek kapatılır.

2.2.2.3. Kısa Vadeli Borçlar (3000-3990 arasındaki hesaplar)

Finansal kuruluşun varlıklarını sağlamak amacıyla dışarıdan sağladığı yabancı kaynakların izlendiği hesaplardır. Hesaplar pasif karakterli olup alacak tarafından açılır. Hesaplardaki artış yine alacak tarafına kaydedilir. Hesaplarda azalış veya hesabın tamamen kapatılması borç tarafına kayıt yapılarak gerçekleştirilir.

3000-3190 Finansal Borçlar

Finansal kuruluşun finans sağlamak amacıyla bankalardan aldıkları kredilerin ve uzun vadeli kredi anapara, taksit ve faizlerinin döneme yansıyan kısmının takip edildiği hesaplardır.

3000 BANKA KREDİLERİ

Finans sağlamak amacıyla bankalardan kredi çekilmesi durumunda bu kredinin izlendiği hesaptır. Kredi çekildiğinde hesap alacaktan açılır. Taksit ödemeleri ile borçlanılarak kapatılır.

Örnek

1. 08.07.2007 tarihinde işletmemiz tarafından x bankasından 100.000 TL kredi çekilmiştir.
2. 08.08.2007 tarihinde kredinin 1. taksiti olan 10.000 TL anapara ve 5.000 TL faiz gideri nakden ödenmiştir.

İstenen : Gerekli yevmiye defteri kayıtlarının yapınız.

1	08.07.2007	100.000	100.000
	1000 KASA HESABI 3000 BANKA KRE.H. Bankadan kredi çekilmesi		
2	08.08.2007	10.000	15.000
	3000 BANKA KRE.H X bankası 5650 FİNANSMAN GİD. 1000 KASA HESABI Kredi taksidinin ödenmesi	5.000	

Finansman sağlamak amaçlı olduğu için krediye ödenen faizler 5650 finansman gideri hesabında izlenir. Bu hesap dönem sonunda kar-zar hesapları ile kapatılır.

3040 UZUN VADELİ KREDİLERİN ANAPARA TAKSİT VE FAİZLERİ

Uzun vadeli kredi borçlarının bu döneme ait anapara, taksit ve faiz ödemelerinin takip edildiği hesaptır. Uzun vadeli kredi borçları 1 yıldan aşağı düşmesi durumunda 4000 Nu'lu hesaptan bu hesaba aktarılır. 4000 Nu'lu hesap borçlandırılırken 3040 Nu'lu hesap alacaklandırılır. Ödeme yapıldığında ise 3040 Nu'lu hesap borçlandırılarak kapatılır.

3180 DİĞER FİNANSAL BORÇLAR

Yukarıda belirtilen kısa vadeli finansal borçlar grubunda yer almayan diğer kısa vadeli finansal borçların takip edildiği hesaptır.

3200-3490 Ticari Borçlar

Finansal kuruluşların ticari faaliyetlerinden doğan senetli, senetsiz kısa vadeli (1 yıldan az vadesi olan) borçlarını takip ettiği hesaplardır.

3200 SATICILAR

Finansal kuruluşların diğer kurum ve kuruluşlara olan senetsiz borçlarının kaydedildiği hesaptır. Yurt içi satıcılar ve yurt dışı satılacak diye alt hesap da açılabilir. Vadesi 1 yıldan fazla olanlar 4200 satıcılar hesabında izlenir.

3220 ÖDÜNC VER. MENKUL KIYM. İÇİN ALINAN TEMİNATLAR

Finansal kuruluşlar tarafından ödünç verilen menkul kıymetler karşılığında alınan teminatlar geri ödeme yapılana kadar bu hesapta tutulur.

3230 VADELİ İŞLEM VE OPSİYON SÖZLEŞ. ALACAKLILAR

Finansal kuruluşun düzenlemiş olduğu vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi sonucunda kuruluştan alacaklı durumda olanların izlendiği hesaptır. Alacak ortaya çıktığında hesap alacaklandırılır. Alacaklıya ödeme yapılması durumunda hesap borçlandırılarak kapatılır.

3300 BORÇ SENETLERİ

Finansal kuruluşların diğer kurum ve kuruluşlara olan senetli borçlarının kaydedildiği hesaptır. Yurt içi satıcılar ve yurt dışı senetler diye alt hesap da açılabilir. Vadesi 1 yıldan fazla olanlar 4300 borç senetleri hesabında izlenir

3310 BORÇ SENETLERİ REESKONTU

Dönem sonlarında borç senetlerinin gerçek değerlerini hesaplamak amacıyla kullanılan hesaptır. Vade sonu dikkate alınarak borç senedinin o günkü değeri bulunur. O günkü değer ile vade sonu arasındaki kısım bu hesabın alacağına kaydedilir. Dönem başında ise borçlandırılarak kapatılır. Reeskont oranları her yıl için farklı olarak ve piyasa göre açıklanır. Reeskont hesaplamada iç iskonto yöntemi kullanılır.

3320 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

Finans kurumunca her türlü faaliyetini devam ettirmek için aldığı depozito ve teminatların takip edildiği hesaptır. Depozito ve teminat alındığında hesap alacaklandırılır. Geri verildiğinde ise borçlandırılarak kapatılır.

3490 DİĞER TİCARİ BORÇLAR

Yukarıda belirtilen kısa vadeli borçlar grubuna girmeyen kısa vadeli borçların izlendiği hesaptır. Hesap alacaktan açılır ve kapatıldığında borç kaydedilerek kapatılır.

Kısa vadeli ticari borçları örnekle açıklayalım.

Örnek:

1. İşletme 25.07.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi bir ay vadeli kredili (veresiye) olarak satın alıyor.
2. İşletme 25.07.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi senetle aldığımızı düşünürsek,
3. İşletme 25.08.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'ya olan borcun tamamı peşin ödeniyor.
4. İşletme 03.09.2007 tarihinde üç ayda bitirilecek bir müteahhitlik işi için ihale açmış ve ihaleye katılan işletmeler 100.000 TL tutarında teminatı banka hesabımıza yatırmışlardır.

1	25.07.2007	2.000	2.000
	2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 3200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA Veresiye makine alınması		
2	25.07.2007	2.000	2.000
	2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 3300 BORÇ SENT. Engin COŞKUNCA Senetle makine alınması		
3	25.08.2007	2.000	2.000
	3200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA 1000 KASA HESABI Satıcıya olan borcun ödenmesi		
4	25.08.2007	100.000	100.000
	1060 BANKALAR HESABI 3320 AL.DEP.TEM. İhale için teminat alınması		

Satıcılara olan borcumuzda artış olmuş, alacağa yazılmıştır.

Borç senetlerinde artış olmuştur.

Borcumuzu ödediğimiz için satıcılarda azalış olmuştur.

Alınan depozito ve teminata artış olduğundan hesap alacak vazılmıştır.

3500-3790 Diğer Kısa Vadeli Borçlar

Finansal kuruluşun ticari işlemleri dışında ortaya çıkan senetli veya senetsiz borçları bu hesap grubunda yer alır. Bu hesap gurubunda ortaklara olan borçlar, iştiraklere olan borçlar, bağlı ortaklıklara olan borçlar, ödenecek aylık ücret, prim ve ikramiyeler, ödenecek vergi-resim-harç ve diğer kesintiler, ertelenen ve takside bağlanan devlet alacakları, gelecek aylara ait gelirler, personele borçlar, sayım ve tesellüm fazlaları yer alır. Hesap oluştuğunda alacak kaydedilerek açılır. Hesapta azalış veya kapanması durumunda borç kaydedilir. Bu hesapları birer örnek ile açıklayalım.

Örnek:

- 06.12.2007 tarihinde ödenmesi gereken 3.700 TL borç senedimiz işletme ortaklarından Derya COŞKUNCA tarafından ödenmiştir. Tutar Derya COŞKUNCA hesabına alacak kaydedilmiştir.
- 22.12.2007 tarihinde işletmenin iştiraki olan DEMİR A.Ş. işletmemize 8.000 TL borç vermiştir.
- 25.12.2007 tarihinde işletme ortağı Derya COŞKUNCA'ya olan 3.700 TL borcumuzu peşin ödüyoruz.
- 30.12.2007 tarihinde ihtiyaç nedeni ile ECAN Ticaret'ten 2.500 TL borç para alıyoruz.

1	06.12.2007	3.700	3.700
	3300BORÇ SEN. HES. <u>3500 ORT. BORÇ. H.</u> Derya COŞKUNCA Borç senedimizin ortağımız tarafından ödemesi		
2	22.12.2007	8.000	8.000
	1000 KASA HESABI <u>3520 İŞT. BORÇ H.</u> DEMİR A.Ş. İştirakten borç alınması		
3	25.12.2007	3.700	3.700
	<u>3500 ORT. BORÇ. H.</u> Derya COŞKUNCA 1000 KASA HESABI Ortağa borç ödemesi		
4	30.12.2007	2.500	2.500
	1000 KASA HESABI <u>3790 DİĞ. KISA VAD. BORÇ</u> ECan Ticaret Borç alınması		

3800-3890 Alınan Avanslar

Çeşitli nedenler ile üçüncü kişilerden alınan kısa vadeli avansların izlendiği hesap grubudur.

Örnek:

1. İşletme 18.08.2007 tarihinde bir müşterinden mal 3.000 TL işlem avansı peşin almıştır.

1	18.08.2007	3.000	3.000
	1000 KASA HESABI 3800 ALINAN AV. H. Mal satışı için avans alınması		

3900–3990 Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihi itibarıyla ortaya çıkan, ancak tutarı ve tahakkuk zamanı kesin olarak bilinmeyen kısa vadeli borç ve giderler bu grupta yer alır. 3900 vergi karşılıkları ve 3990 diğer borç ve gider karşılıkları hesapları bu grupta yer alır.

2.2.2.4. Uzun Vadeli Borçlar (4000-4990 arasındaki hesaplar)

3000-3990 KISA VADELİ BORÇLAR grubunda yer alan ve vadesi 1 yıldan fazla olan borçların izlendiği hesap grubudur. Hesapların konuları ve işleyişleri aynıdır. Örneğin satıcıya olan borcumuz 1 yıldan az ise 3200 satıcılar hesabına kaydedilirken, vadesi 1 yıldan fazla olması durumunda 4200 satıcılar hesabına kaydedilir.

Örnek:

1. İşletme 25.07.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi 15 ay vadeli kredili (veresiye) olarak satın alıyor.
2. İşletme 25.07.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi senetle aldığımızı düşünürsek
3. İşletme 25.10.2008 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'a olan borcun tamamı peşin ödeniyor.
4. İşletme 03.11.2008 tarihinde 15 ayda bitirilecek bir müteahhitlik işi için ihale açmış ve ihaleye katılan işletmeler 100.000 TL tutarında teminatı banka hesabımıza yatırmışlardır..

1	25.07.2007		
	2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 4200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA Veresiye makine alınması	2.000	2.000
2	25.07.2007		
	2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 4220 BORÇ SENT. Engin COŞKUNCA Senetle makine alınması	2.000	2.000
3	25.10.2008		
	3200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA 1000 KASA HESABI Satıcıya olan borcun ödenmesi	2.000	2.000

Satıcılara olan borcumuzda artış olmuş, alacağı yazılmıştır.

Borç senetlerinde artış olmuştur.

Borcumuzu ödediğimiz için satıcılarda azalış olmuştur.

4	25.11.2008	100.000	100.000
	1060 BANKALAR HESABI 4240 AL.DEP.TEM.		
İhale için teminat alınması			

Alınan depozito ve teminata artış olduğundan hesap alacak vazılmıştır.

Örneklerimizden de anlaşılacağı gibi eğer yapılan işlem sonucu vade 1 yıl ve üzerinde ise uzun vadeli borçlar kısmına alınır. 1 yıldan az ise kısa vadeli borçlara kaydedilir. Kısa vadeli borçlar kısmındaki örnekle, bu örneğimizi karşılaştırınız.

2.2.2.5. Özkaynaklar (4800-4990 arasındaki hesaplar)

4800 SERMAYE

Finans kurumunun esas sözleşmesinde belirtilen ve ticaret siciline tescil edilmiş bulunan sermaye tutarı bu hesapta yer alır. Bu hesap, pasif nitelikli olup, genel müdürlük muhasebesinde izlenir. Kayıtlı sermaye sistemine alınmış bulunan finans kurumlarında esas sermaye yerine çıkarılmış sermaye gösterilir. Kayıtlı sermaye tavanı ayrıca dipnotlarda belirtilir.

Finans kurumu, sermaye karşılığı ihraç ettiği hisse senedi türlerini yardımcı hesaplarda izleyecektir.

4810 SERMAYE TAAHHÜTLERİ (-)

Taahhüt edilen sermayenin kaydedildiği bir hesaptır. Bakiyesi henüz tahsil olunmamış sermaye miktarını gösterir. Aktif nitelikli olup, genel müdürlük muhasebesinde tutulur.

4840 SERMAYE YEDEKLERİ

Hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları ve yeniden değerlendirme değer artışları gibi sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve Finans kurumunda bırakılan tutarların izlendiği hesap grubudur.

Hisse Senedi İhraç Primleri

Yeni çıkarılan hisse senetlerinin primli satışından kaynaklanan tutarlar bu hesapta izlenir.

Hisse Senedi İptal Kârları

İptal edilen hisse senetlerinin bedellerine mahsuben yapılan ödemelerin, bunların yerine çıkarılan hisse senetlerinin elde edilen hasılat noksanı kapatıldıktan sonra artan kısmın izlendiği hesaptır.

Menkul Değerler Değer Artış Fonu

Satılmaya hazır menkul değerler defteri kebir hesapları altında izlenen ve menkul değerler ile iştirakler ve bağlı ortaklıklar portföyünde izlenen kıymetlerin değerlendirme farklarının muhasebeleştirildiği bir hesaptır. Hesap Menkul değerler değer artış hesabı ile iştirakler ve bağlı ortaklıklar hesapları altında izlenen "Değerleme Artışı" aktif hesapları ile karşılıklı çalışır.

Yeniden Değerleme Fonu

Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümleri gereğince yeniden değerlemeye tabi tutulan sabit kıymet net defter değerinde meydana gelen değer artışlarının kaydedildiği pasif nitelikli bir hesaptır. İştirak ve bağlı ortaklık hisseleri ile satılmaya hazır menkul değer niteliğindeki hisse senetlerinin veya gayrimenkullerin satışından doğan kazancın sermayeye ilave edilmesi kararlaştırılan kısmı da bu hesap altında çalışan Sermayeye Eklenecek İştirak ve Bağlı Ortaklık Hisseleri (satılmaya hazır menkul değer niteliğinde olan hisseler dahil) ile Gayrimenkul Satış Kazançları -. hesaplarında izlenir.

Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı çerçevesinde değerlendirme kapsamına alınan özel maliyet bedellerine ait yeniden değerlemeye ilişkin fon, Özel Maliyet Bedelleri Yeniden Değerleme Fonu- . hesaplarında izlenir.

Yeniden Değerleme Değer Artışı

Maddi Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümleri gereğince TL iştirak ve kuruluşların yaptıkları yeniden değerlendirme sonucu bedelsiz hisse senedi vermeleri nedeniyle, aktifte meydana gelen artışların karşılığının kaydedildiği pasif nitelikli bir hesaptır.

4860 YASAL YEDEKLER

Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ncı maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (3) numaralı bendi, 467 nci maddesi ve kuruluş kanunları gereğince yıllık kardan ayrılan yedek akçelerin kaydedildiği pasif nitelikli bir hesaptır.

4900 STATÜ YEDEKLERİ

Ana sözleşme hükümleri çerçevesinde faaliyet yılı kârından mahsup edilmek suretiyle ayrılan yedekler bu hesapta izlenir.

4960 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER

Yıllık vergi sonrası kârdan kanuni yedek akçelerin ayrılmasından sonra, genel kurul kararı uyarınca ayrılan yedek akçeler bu hesaba kaydolunur. Genel kurulu bulunmayan Finans kurumlarında yönetim kurulu kararı ile Genel Kurul Kararı Uyarınca Ayrılan Yedek Akçe – alt hesabını aynı amaçla kullanabilir. Birikmiş zararlar ise bu hesaptan mahsup edilir. Nitelik itibarıyla Dağıtılmamış Kârlar alt hesabı alacak bakiye, Birikmiş Zararlar - .alt hesabı borç bakiye verir.

4970 DÖNEM NET KÂRI

Dönem sonlarında gider ve gelir hesaplarının gelir kısmının fazla vermesi durumunda oluşan hesaptır.

4980 DÖNEM ZARARI (-)

Dönem sonlarında gider ve gelir hesaplarının gider kısmının fazla vermesi durumunda oluşan hesaptır.

GEÇMİŞ YILLAR KÂR VE ZARARI (-)

Bilanço ve Kâr/Zarar Cetveli, yetkili organları tarafından henüz onaylanmamış Finans kurumlarının geçmiş yıllar kâr ve zararı bu hesapta izlenir.

Örnek 1:

1. BAKIR işletmesi 08.08.2007 tarihinde sermayesini 100.000 TL artırmaya karar vermiştir.
2. 10.08.2007 tarihinde satışa aracılık eden banka, satıştan 110.000 TL tahsil edildiğini belirtmiştir.
3. İşletme 15.08.2007 tarihinde 50.000 TL sermaye taahhüdünde bulunan ortağın taahhüdün yarısını yerine getirmemesi üzerine, bu ortağın hisse senetlerini iptal ederek 30.000 TL'den satıyor.
4. İşletme 31.12.2007 tarihinde 150.000 TL sabit kıymet yenileme fonu sermayesine ekliyor.

1	08.08.2007		
	4810 SERMAYE TAAH.	100.000	
	4800 SERMAYE HES.		100.000
	Sermaye artırımını		

2	10.08.2007	110.000	100.000 10.000
	1060 BANKALAR HESABI 4810 SERMAYE TAAH. 4840 SERMAYE YEDEK. His.Sen.İh.Prim Sermaye artırımını hisse senedi satışı		
3	15.08.2007	30.000	25.000 5.000
	1000 KASA HESABI 4810 SERMAYE TAAH. 4860 YASAL YEDEK. His.Sen.İptal Karları Hisse senedi iptali		
4	31.12.2007	150.000	150.000
	4940 ÖZEL YEDEKLER Sabit Kıy. Yen. Fonu. 4800 SERMAYE HES. Maddi duran varlık yenileme fonunun sermayeye eklenmesi		

Örnek 2:

COŞKUNCA İşletmesinin 500.000 TL tutarında net kârının dağıtımı 20.02.2007 tarihinde aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

- I. Tertip Yedek Akçe : 20.000 TL**
- II. Tertip Yedek Akçe : 15.000 TL**
- Statü Yedeği : 50.000 TL**
- Yatırım Fonu : 100.000 TL**
- Ol. Üstü Yedek Akçe : 200.000 TL**
- Ortaklara Temettü : 115.000 TL**

1	20.02.2007		
	5990 GEÇMİŞ YIL KÂRLARI	500.000	
	4860 YASAL YEDEK.		35.000
	1. Tertip Y.A. 20.000		
	2. Tertip Y.A. 15.000		
	4900 STATÜ YEDEK		50.000
	4960 OL.ÜSTÜ YEDE		200.000
	4940 ÖZEL YEDEKLER		100.000
	3500 ORT. BORÇLAR		115.000
	Kâr dağıtımı		

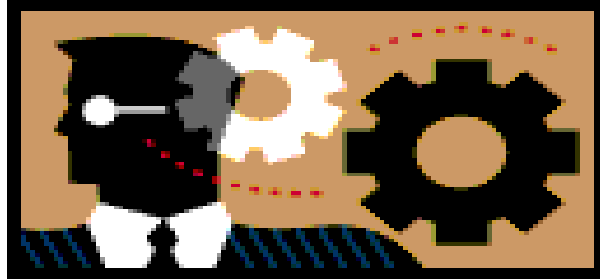
Örnek 3: COŞKUNCA ticaret işletmesinin 2006 yılı dönem zararı 45.000 TL'dir.

1	01.01.2007		
	4990 GEÇMİŞ YIL ZARAR HES.	45.000	
	4980 DÖNEM ZARARI		45.000
	2006 yılı zararının yeni dönemde geçmiş yıl zararlarına alınması.		

2.2.3.Sonuç Hesapları, Geçici Hesaplar, Alt Hesaplar Ve Nazım Hesaplar İle İlgili Genel Açıklamalar

Finansal kuruluşun yapısı ve faaliyet alanına göre alt hesaplar ve geçici hesaplar kullanması gerekmektedir.

Kullanılan gelir-gider, sonuç, nazım ve yardımcı hesapların açıklamaları aşağıdaki gibidir.

KIYMETLİ MADEN DEPOSU

Kıymetli Maden Depo Hesapları açılması ve kıymetli maden kredisi temini suretiyle finans kurumuna kıymetli maden girişleri ve kıymetli maden kredilerinin kıymetli maden olarak geri ödenmesi ile ilgili olarak finans kurumlarının mevzuat ile belirlenen standartta kabul etmiş olduğu altınların ve diğer kıymetli madenlerin gram olarak kaydedildiği aktif nitelikli bir hesaptır.

T.C. MERKEZ BANKASI

Finans kurumunun, TCMB’de oluşan alacaklarının kaydedildiği bir hesaptır. Aktif nitelikli olup, TCMB nezdindeki serbestçe kullanılacak para mevcudunu gösteren Vadesiz Serbest Hesap – ve Vadeli Serbest Hesap – yardımcı hesaplarını içermektedir. TCMB’den ay sonlarında gelen hesap özetleriyle mutabakat sağlanır. Mutabakatta amaç, hesap özeti farklarının tespiti, nedenlerinin araştırılması, niteliği belirlenen farkların ve varsa hataların ilgili hesaplara nakledilmek suretiyle düzeltilmesidir. Niteliği tespit edilemeyen farklar için bakiye eşitliğinin sağlanması amacıyla aracı ve geçici hesaplar kullanılmamalıdır. T.C. Merkez Bankası - YP Finans kurumunun, TCMB’de mevcut döviz alacaklarının kaydına özgü bir hesaptır. Sabit fiyat üzerinden işlem görür. Döviz türlerine göre ayrı föylerde tutulur. Vadesiz ve vadeli olmak üzere iki yardımcı hesaptan oluşur. Bakiyesi dönem sonlarında değerlemeye tabi tutularak TL dönüştürülür. T.C. Merkez Bankası – hesabında belirtilen mutabakat uygulaması bu hesap için de geçerlidir.

YURT İÇİ BANKALAR VE FİNANS KURUMLARI

Finans kurumlarının diğer bankalara, finans kurumlarına ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili bulunan kuruluşlara yatırdıkları TL mevduatı/fonları ile bu kuruluşlarla yapılan işlemlerden doğan borç ve alacaklarının kaydına özgü bir hesaptır. Aktif nitelikli bu hesap, vadesiz ve vadeli oluşuna göre, ayrı yardımcı hesaplardan oluşur ve her banka, finans kurumu ve anılan kuruluş şubesinin hesapları ayrı yardımcı föylerde izlenir. Diğer finans kurumları, bankalar ve anılan kuruluşlardan ay sonlarında gelen hesap özetleriyle mutabakat sağlanması gereklidir. Mutabakat işlemi T.C. Merkez Bankası – hesabında belirtildiği gibi yapılır. Hesap bakiyesi finans kurumunun yukarıda belirtilen kuruluşlar nezdindeki mevcut TL mevduatının/fonlarının miktarını gösterir.

YURT DIŞI BANKALAR VE FİNANS KURULUŞLARI

Hesaba yurtdışındaki bankalar ve finans kuruluşları ile özel kanunlarına göre mevduat/fon toplamaya yetkili kuruluşlar nezdinde TL üzerinden yapılan vadeli ve vadesiz işlemler kaydedilecektir. Bakiyesi finans kurumunun bu kuruluşlardaki alacağını gösterecektir. Yurtdışı bankalar, finans kurumları ve anılan kuruluşlardaki Yeni Türk Lirası mevcutlar, herhangi bir şekilde teminata verilmesi, bloke edilmesi ve vade haricinde finans kurumunun tamamen serbest tasarrufunda bulunma durumuna göre serbest veya serbest olmayan hesaplarda izlenir. T.C. Merkez Bankası – hesabında belirtilen mutabakat gerekliliği bu hesap için de geçerlidir.

Bu hesaptaki tutarların donuklaşması ve tahsilinde güçlükle karşılaşılması durumunda bu tutarlar takip hesaplarına aktarılarak izlenir.

YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELER

Türkiye'de kurulan veya Şube açmak suretiyle faaliyette bulunan finans kurumlarının ana merkez ile diğer ülkelerdeki Őubelerinden ve finans kurumlarının yurt dışındaki Őubelerinden olan alacaklarının kaydedildiği aktif nitelikli bir hesaptır. Türkiye'de Şube şeklinde faaliyet gösteren finans kurumlarının yurtdışındaki merkez ve diğer Őubeleri nezdindeki mevcutları, herhangi bir şekilde teminata verilmeleri, bloke edilmeleri ve vade haricinde finans kurumunun tamamen serbest tasarrufunda bulunmaları durumuna göre serbest veya serbest olmayan hesaplarda izlenir.

KÂR VE ZARAR ORTAKLIğI BELGELERİ

Finans kurumlarının alım satım amaçlı olarak edindiği kâr ve zarar ortaklığı belgeleri bu hesaba kaydedilir.

GELİR ORTAKLIğI SENETLERİ

Finans kurumunca alım satım amaçlı olarak satın alınan gelir ortaklığı senetleri bu hesaba kaydedilir.

YATIRIM FONLARI KATILMA BELGELERİ

Yatırım fonları tarafından çıkarılan ve finans kurumunca alım satım amaçlı olarak satın alınan 'Yatırım Fonu Katılma Belgeleri'nin takip edildiği bir hesaptır.

TEMİNATA VERİLEN/BLOKE EDİLEN MENKUL DEğERLER

Alım satım amaçlı olarak edinilip de teminata verilen/bloke edilen menkul değerler bu hesapta izlenir.

MENKUL DEğERLER DEğer ARTIŞ HESABI

Hisse senedi ve yatırım fonu katılma belgeleri gibi sermayede payı temsil eden menkul kıymetlerin değerlerinde, bu kıymetler için yapılan değerleme sonucu ortaya çıkan artış tutarları ya da değer artış farkları bu hesaba borç, sonuç hesaplarına alacak kaydedilerek izlenir. Söz konusu menkul değerlerin değerlenmiş tutarlarında (fiyatlarında) azalma meydana gelmesi halinde ise, azalma tutarına ilişkin olarak yukarıdaki kaydın tersi yapılır. Hesap bakiyesini aŐan tutarda değer düşüşleri için değer düşüş karşılığı ayrılır. Tekrar değer artışı halinde önce gider yazılan tutar ters kayıtla gelire dönüştürülür ve tekrar ilk mekanizma işlemeye başlar. Her menkul kıymete ilişkin değerleme işlemi bu hesapta ayrı ayrı takip edilir.

SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardında belirtildiği gibi, alım satım amaçlı ve vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerin dışındaki bütün menkul değerler bu hesapta izlenir. Satılmaya hazır menkul değerlerin satın alınması halinde bu hesaba borç, satılmaları veya itfa edilmeleri halinde alacak kaydolunur.

Aktif nitelikli bu hesap, ilgili varlıkların rayiç değerleri üzerinden hareket görür ve nominal değerleri üzerinden de nazım hesaplar arasında izlenir. Satılmaya Hazır Menkul Değerler hesabı, ilgili değerlerin türüne ve ihraç eden kurum veya kuruluşa göre Tekdüzen Hesap Planında gösterildiği şekilde yardımcı hesaplarda izlenir.

Satılmaya hazır menkul değerler Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre değerlemeye tabi tutulur ve değerlendirme sonuçları özkaynak kalemi olarak kaydedilir. Satılmaya hazır menkul değerlerin iskonto ve primleri iç verim oranının hesaplanmasında dikkate alınarak kâr payı gelirinin bir parçası olarak gelir tablosuna yansıtılır. Satılmaya hazır menkul değerlerin kâr payı reeskontlarının kâr /zarar ile ilişkilendirilmesi, rayiç değer farklarının ise özkaynak kalemlerine intikal ettirilmesi gerekmektedir.

Menkul değer rayiç değerinin iskonto edilmiş değerinden büyük olması halinde, rayiç değer ile kayıtlı değer arasındaki fark Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin hesabının borcuna, iskonto edilmiş değer ile kayıtlı değer arasındaki fark ilgili gelir hesabının alacağına, rayiç değer ve iskonto edilmiş değer arasındaki fark ise Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden hesabının alacağına kaydedilir.

Menkul değer rayiç değerinin iskonto edilmiş değerinden düşük ve kayıtlı değerinin üstünde olması halinde, iskonto edilmiş değer ile kayıtlı değer arasındaki fark Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin hesabının borcuna ve ilgili gelir hesabının alacağına, iskonto edilmiş değer ile rayiç değer arasındaki fark ise Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden hesabının borcuna, Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin hesabının alacağına kaydedilir.

Menkul değer rayiç değerinin iskonto edilmiş değerinden düşük ve kayıtlı değerinin altında olması halinde, iskonto edilmiş değer ile kayıtlı değer arasındaki fark Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin hesabının borcuna ve ilgili gelir hesabının alacağına, iskonto edilmiş değer ile rayiç değer arasındaki fark Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden hesabının borcuna, kayıtlı değer ile rayiç değer arasındaki fark Satılmaya Hazır Menkul Değerler hesabının alacağına, kalan tutar ise Satılmaya Hazır Menkul Değerlerin hesabının alacağına kaydedilir.

Satılmaya hazır menkul değerlerin zafiyete uğraması sebebiyle gerçekleşen kalıcı değer azalışları, Menkul Değerler Değer Düşüş Karşılığı hesabının açıklamasında belirtildiği şekilde muhasebeleştirilir.

KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR

Maddi duran varlıkların finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve diğer kiralama yöntemlerinden biriyle kiraya konu edilmesi durumunda finansal kiralama sözleşmesine göre belirlenen taksitlendirilmiş toplam alacak tutarı ile faaliyet kiralamasının döneme isabet eden kısmı bu hesapta izlenir.

Finansal kiralamanın dışında faaliyet kiralaması ile diğer kiralama türlerinin döneme isabet eden kısmı bu hesabın borcuna, Kiralama Gelirleri hesabına alacak kaydedilerek dönem gelirlerine yansıtılır.

KAZANILMAMIŞ FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ

Finansal kiralama yönteminde, kiralamaya konu varlığın maliyeti ile sözleşmeye göre taksitlendirilmiş toplam alacak tutarı arasındaki fark bu hesabın alacağında izlenir. Dönemsellik ilkesi gereği, finansal kiralama kira gelirleri bu hesabın borcuna, Finansal Kiralama Gelirleri . hesabının alacağına kaydedilerek dönem gelirlerine yansıtılır.

Bilançoda, “Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri” kalemi “Finansal Kiralama İşlemlerinden Alacaklar” kaleminin altında bir indirim kalemi olarak yer alır ve bu iki kalem arasındaki fark net yatırım tutarını ifade eder.

KÂR PAYI REESKONTLARI

Dönem sonları itibarıyla tahakkuk dönemi gelmemiş tüm krediler için, o dönemi ilgilendiren kâr paylarının reeskontları yapılır. Katılma hesaplarından kullanılan kredilerin kurum payına isabet eden kısmı ile özkaynaklar ve özel cari hesaplardan kullanılan kredilere ilişkin reeskontlar bu hesaba borç, ilgili gelir hesabına alacak verilir. Katılma hesaplarından kullanılan kredilere ilişkin reeskontların katılma hesapları payına isabet eden kısmı bu hesaba borç, ilgili gelir hesabına alacak verildikten sonra “ Kâr Payı ve Gider Reeskontları” hesabına alacak, ilgili gider hesabına borç verilerek gider hesaplarına yansıtılır.

KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİRLER TAHAKKUKLARI

Kısa, orta ve uzun vadeli kredilerin dönem kârını ilgilendirdiği halde henüz tahsil olunmamış komisyon ve diğer gelirleri, tahakkuk yöntemiyle ilgili gelir hesaplarına alacak verilmek üzere bu hesaba borç kaydedilir.

KREDİ KOMİSYON VE DİĞER GELİRLER REESKONTLARI

Dönem sonları itibarıyla tahakkuk dönemi gelmemiş tüm krediler için, o dönemi ilgilendiren komisyon ve diğer gelirlerin reeskontları yapılır ve bu hesaba borç ilgili gelir hesaplarına alacak kaydedilir.

DİĞER KÂR PAYI VE GELİR REESKONTLARI

Dönem kârını ilgilendirdiği halde, henüz tahsil edilmemiş bulunan menkul değerler ve zorunlu karşılıklar kâr payı gelir reeskontları ile türev finansal araçların gelir ve kur reeskontları, diğer gelir reeskontlarının döneme isabet eden bölümü bu hesaba borç kaydedilerek ilgili kâr/zarar hesabının alacağında gösterilir.

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı uyarınca teslim tarihine göre muhasebeleştirilen menkul değerlerin, işlem tarihi ile teslim tarihi arasında gerçekleşen değer artışları bu hesapta izlenir.

Teslim tarihine göre muhasebeleştirilen menkul değerlerin işlem tarihi ile teslim tarihi arasında rayiç değerlerinde meydana gelen değişiklikler, ilgili varlığın değerlemesinde kullanılan esasa göre sonuç hesaplarına veya özkaynak kalemlerine intikal ettirilir.

VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardına göre yatırım amaçlı menkul kıymetlerin ve mülkiyeti Finans kurumunda kalmak kaydıyla teminata verilen, bloke edilen vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetlerin kaydına özgü aktif nitelikli bir hesaptır. Hesap mutlaka sabit fiyat üzerinden hareket görmeli ve dönem sonları itibarıyla iskonto yöntemine göre değerlemeye tabi tutularak değerlendirme farkları sonuç hesaplarına intikal ettirilmelidir.

BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR

Konsolide Mali Tabloların Düzenlenmesi, Bağlı Ortaklık, Birlikte Kontrol Edilen Ortaklık ve İştiraklerin Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümleri çerçevesinde iş ortaklıkları ve adi ortaklıklar dahil olmak üzere, ana ortaklık Finans kurumunun dahil olduğu grubun bir ortaklık sözleşmesi çerçevesinde başka gruplarla birlikte kontrol ettiği ortaklıkları bu hesapta izlenir.

ÖZEL MALİYET BEDELLERİ

Kira ile tutulmuş olan gayrimenkulleri genişletmek veya iktisadi kıymetini devamlı olarak artırmak amacıyla yapılan harcamalarla faaliyetin yapılması için meydana getirilen tesisata ait harcamalar bu hesaba kaydedilir. Hesap aktif niteliklidir. Özel maliyet bedelleri hesabının değerlemesi Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre yapılacaktır. Özel maliyet bedellerinin yeniden değerlemeye tabi tutulması halinde meydana gelen değer artışları da bu hesaba kaydedilir.

ERTELENMİŞ VERGİ AKTİFİ HESABI

Ertelenmiş vergilere ilişkin düzenlemeler kapsamında hesaplanan ertelenmiş vergi aktiflerinin kaydedilmesine özgü bir hesaptır.

Hesap, Ertelenmiş Vergi Aktifi Gelirleri ve Ertelenmiş Vergi Aktifi Giderleri hesapları ile birlikte çalışır. Ertelenmiş vergi aktifi hesaplandığında bu hesabın borcuna, Ertelenmiş Vergi Aktifi Gelirleri hesabının alacağına kaydedilir. Cari yıla ilişkin kurumlar vergisi sonraki dönemlerde vergi aktifinden indirilirken Ertelenmiş Vergi Aktifi Giderleri hesabının borcuna, bu hesabın alacağına kaydedilir.

Ertelenmiş vergi aktif ve pasifleri netleştirilmek suretiyle mali tablolara yansıtılır

BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR - -

Aktifte başka bir hesaba geçmesi gerektiği halde, işlemin yapıldığı sırada zorunlu bir nedenle ait olduğu asıl hesaba alınamayan ve genellikle Finans kurumlarının iç işlemleri ile ilgili geçici nitelikteki kayıtların gösterildiği bir hesaptır.

ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI

Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı uyarınca, ilgili aktif nitelikli hesapların enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın borcuna Parasal Pozisyon Kârı - . hesabının alacağına kaydedilir.

ŞUBELER CARİ HESABI - -

Şubelerin genel müdürlükleriyle veya şubelerin birbirleri arasında yapılacak işlemlerin kaydına özgü çift nitelikli bir hesaptır. Hesabı ilk çalıştıran şubenin göndereceği dekonta istinaden karşı şube yapılacak mahsup işlemi ile şubeler cari hesabının karşılıklı olarak kapatılması sağlanır. Şubeler cari hesabını çalıştıran her şube, belli dönemlerde tam mutabakat sağlamak zorundadır.

ELDEN ÇIKARILACAK KIYMETLER - -

Finans kurumunun alacaklarından dolayı edinmek zorunda kaldığı ticari emtia ve gayrimenkullerin kaydedildiği aktif nitelikli bir hesaptır.

BANKALAR VE FİNANS KURUMLARI

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının 2002/1 sıra numaralı Mevduatın Vade ve Türleri ile Katılma Hesaplarının Vadeleri Hakkında Tebliğinde ifade edilen şekliyle bankalararası mevduat bu hesapta izlenir.

KARŞILIKLAR- -

GENEL KARŞILIKLAR

Finans kurumları, muhtemel kredi riskleri için, Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar dahilinde ayırdıkları genel karşılıkların kaydedilmesine özgü pasif nitelikli bir hesaptır.

Katılma hesaplarından kullandırılan fonlar ve diğer alacaklar için sözkonusu Yönetmelik hükümleri uyarınca ayrılan genel karşılıklar gider hesapları ile katılma hesaplarına, Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre belirlenen kâra ve zarara katılma oranlarına göre yansıtılır.

KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI KARŞILIĞI

Finans kurumlarının, çalışanları için Banka Çalışanlarının Haklarının Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre hesaplayacağı kıdem ve ihbar tazminatından dönemsel olarak ayrılması gereken karşılığın izlendiği pasif nitelikli bir hesaptır.

VERGİ KARŞILIKLARI

Finans kurumlarının, Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi için ayırmak zorunda olduğu karşılıkların kaydolunduğu hesaptır. Faaliyetler sonucu elde edilen vergiye tabi kâr üzerinden ödenecek kurumlar vergisi ve kurumlar vergisinden muaf gelirlerle ilgili gelir vergisi stopajı için dönem ve yıl sonları itibarıyla hesaplanarak ayrılan karşılıklar, Vergi Karşılıkları yardımcı hesabının alt hesapları olan Kurumlar Vergisi Karşılığı ve Gelir Vergisi Karşılığı hesaplarına alacak ve Vergi Karşılığı hesabına borç olarak kaydedilir.

Finans kurumlarının, faaliyetleri sonucu elde ettiği vergiye tabi kâr üzerinden ödenecek kurumlar vergisi ve kurumlar vergisinden muaf gelirlerle ilgili gelir vergisi stopajı için ayrılan karşılıklar;

- Kurumlar Vergisi Karşılığı
- Gelir Vergisi Karşılığı

Hesaplarında izlenmeli ve ilgili yıla ait vergi beyannamelerinin düzenlenip kesinleşmesinden sonra tahakkuk eden meblağ bir defada ödenecek ise söz konusu meblağın tamamı;

- Ödenecek Kurumlar Vergisi
- Ödenecek Gelir Vergisi

Hesaplarına aktarılmalıdır. Ancak vergi ödemelerinin takside bağlanması durumunda, her taksit tutarının ödeneceği döneme bağlı olarak Ödenecek Gelir Vergisi, Ödenecek Kurumlar Vergisi alt hesaplarına aktarılması gerekmektedir

DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER KUR FARKI KARŞILIKLARI

Döviz endeksli kredilerde kurlarda meydana gelen düşüşler dolayısıyla ortaya çıkan olumsuz farkların kaydedilmesine mahsus aktif düzenleyici pasif nitelikli bir hesaptır. Kur düşüşü dolayısıyla ortaya çıkan olumsuz farkların daha önce tahakkuk yöntemiyle ilgili gelir hesaplarına kaydedilen tutarı aşması halinde, değer düşüşü bu hesabın alacağına, 820036 Döviz Endeksli Krediler Kur Farkı Giderleri hesabının borcuna kaydedilmek suretiyle muhasebeleştirilir. İlgili kredi hesabı, bu hesap ile netleştirilmek suretiyle mali tablolara yansıtılır

TESLİM TARİHİNE GÖRE MUHASEBELEŞTİRME DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı uyarınca teslim tarihine göre muhasebeleştirilen menkul değerlerin, işlem tarihi ile teslim tarihi arasında gerçekleşen değer düşüşleri bu hesapta izlenir.

Teslim tarihine göre muhasebeleştirilen menkul değerlerin işlem tarihi ile teslim tarihi arasında rayiç değerlerinde meydana gelen değişiklikler, ilgili varlığın değerlemesinde kullanılan esasa göre sonuç hesaplarına veya özkaynak kalemlerine intikal ettirilir.

TAZMİN EDİLMEMİŞ VE NAKDE DÖNÜŞMEMİŞ GAYRİNAKDI KRED. ÖZEL KARŞ.

Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesine istinaden, Finans kurumlarınca, krediler ve diğer alacaklar altında tasnif edilmekle birlikte, henüz tazmin edilmeyen ya da nakde dönüştürülmeyen gayrinakdi krediler için ayrılacak özel karşılıkların kaydedilmesine özgü pasif nitelikli bir hesaptır.

YENİDEN YAPILANMA KARŞILIĞI

Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre, yeniden yapılanma maliyetleri için ayrılan karşılıklar bu hesapta izlenir.

KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR

Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümleri çerçevesinde maddi duran varlık için finansal kiralama, faaliyet kiralaması ve diğer kiralama yöntemlerinden biriyle kiracı durumunda olan Finans kurumu, finansal kiralama sözleşmesine göre belirlenen taksitlendirilmiş toplam borç tutarı ile faaliyet kiralaması borcunun döneme isabet eden tutarı bu hesapta izlenir.

Finansal kiralamanın dışında faaliyet kiralaması ile diğer kiralama türlerinin döneme isabet eden kira giderleri bu hesabın alacağına, Diğer İşletme Giderleri- hesabının borcuna kaydedilerek dönem giderlerine yansıtılır.

ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ

Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi Standardında belirtilen esaslara göre ertelenmiş finansal kiralama giderleri bu hesapta izlenir.

Dönemsellik ilkesi gereği ödenecek finansal kiralama giderleri bu hesabın alacağına, Finansal Kiralama Giderleri . hesabının borcuna kaydedilerek dönem giderlerine yansıtılır.

YURTDIŞINDAN KULLANILAN KIYMETLİ MADEN KREDİLERİ

Finans kurumlarının kıymetli maden depo hesabı açılması, kıymetli maden kredisi kullandırılması ve yurtdışından kıymetli maden kredisi sağlanmasına ilişkin mevzuat hükümlerine göre, yurtdışındaki banka ve diğer kuruluşlardan kullandıkları kısa, orta ve uzun vadeli kıymetli maden kredilerinin gram olarak kaydedildiği bir hesaptır.

KÂR PAYI VE GİDER REESKONTLARI

Dönem sonları itibarıyla, katılma hesaplarından kullandırılan kredilere, alınan krediler ve diğer kâr payı ve gider doğurucu pasif hesaplar ile bilanço dışı hesaplarda kayıtlı diğer yükümlülüklerle ilişkin kâr payı ve gider reeskontları bu hesaba alacak ve ilgili gider hesaplarına borç kaydolunur.

KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞERLEME FONU

Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesine istinaden donuk alacak haline dönüşen krediler ve diğer alacaklar için kayıtlı donuk alacak tutarının tamamen birinci grup teminatlar ile karşılanması halinde, Finans kurumunun nakden tahsil etmediği halde gelir yazdığı kâr payı tahakkukları ve reeskontlarını gelir hesaplarından çıkararak bilanço pasifine aktarılması amacıyla kullanacağı pasif nitelikli bir hesaptır.

YURTDIŞI MERKEZ VE ŞUBELER

Türkiye'de Finans kurumu şubesi açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı mali kurumların ana merkez ile diğer ülkelerdeki şubelerine, Türkiye'de kurularak faaliyette bulunan Finans kurumlarının diğer ülkelerdeki şubelerine olan borçların kaydedildiği, aktifteki Yurtdışı Merkez ve Şubeler hesabıyla karşılıklı çalışan bir hesaptır.

ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI

Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı uyarınca, ilgili pasif nitelikli hesapların enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın alacağına Parasal Pozisyon Zararı hesabının borcuna kaydedilir.

İTHALAT TRANSFER EMİRLERİ

Kendi kaynaklarından veya diğer kaynaklardan yararlanarak ithalata aracılık eden Finans kurumlarının ithalat transfer emirlerini izledikleri hesaplardır. İthalat bedeli nakden ve/veya ithalat kredisi yoluyla tahsil edildiğinde bu hesaba alacak verilir; Muhtelif Borçlar hesabında izlenmez.

İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER

Finans kurumları tarafından ihraç edilen menkul değerlerin kaydına özgü pasif nitelikli bir hesaptır. Bu hesabın tasfiye işlemi, sözkonusu menkul kıymetlerin bedelleri itfa edildikçe hesaba borç verilerek yapılır. Bu hesap genel müdürlük nezdinde hareket görür ve izlenir.

İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI

İskontolu olarak satılan menkul değerlere ilişkin ihraç farkları bu hesapta izlenir. Hesap, negatif pasif düzenleyici nitelikli olup, çıkarılan menkul kıymetlerin bilanço günündeki değerine indirgenmesinde Çıkarılan Menkul Kıymetler hesabını düzenleyici hesap olarak kullanılır. Dönemsel olarak gerçekleşen kâr payı giderleri, bu hesaba alacak, ilgili kâr payı gideri hesabına borç yazılarak dönem giderlerine yansıtılır.

ALACAKLI GEÇİCİ HESAPLAR

Mahsup yeri ve şekli önceden kesin olarak belli olmayan veya kısa sürede tediye olunacak veya ilgili hesaplara aktarılacak paralardan, finans kurumu için gerçek bir borç özelliği taşımayan ve genellikle Finans kurumunun iç işlemleri ile ilgili geçici durumda olanların kaydedilmesine özgü pasif nitelikli bir hesaptır.

PEŞİN TAHSİL EDİLEN ÜCRET VE KOMİSYONLAR

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı uyarınca, kredi ve alacaklar iskonto edilmiş bedel üzerinden değerlendirirken, sözleşmede yazılı olan tüm komisyon ve benzeri masrafların etkileri de dikkate alınır. Bu kapsamda, kullanılan kredilerle ilgili olarak sözleşmede yazılı olan tüm komisyon ve benzeri masraflar dikkate alınmak suretiyle hesaplanacak iç verim oranı üzerinden gelir reeskontu yapılır.

Kullandırılan krediler için peşin tahsil edilen komisyon ve benzeri masraflar tahsil edildiklerinde Peşin Tahsil Edilen Ücret ve Komisyonlar hesabına kaydedilir. Bunların iç verim oranı yöntemiyle hesaplanan dönemi ilgilendiren bölümü Peşin Tahsil Edilen Ücret ve Komisyonlar hesabının borcuna ve ilgili gelir hesabının alacağına yazılmak suretiyle dönem gelirlerine yansıtılır.

KÂR-ZARAR ORTAKLIĞI YATIRIMLARINDAN ALINAN KÂR PAYLARI

Kâr-zarar ortaklığı yatırımlarından alınan kâr paylarının ve kâr-zarar ortaklığı yatırımlarından alınan kâr paylarının karşılıklarının kaydolunduğu hesaplardır.

KREDİLERDEN ALINAN KÂR PAYLARI

Kısa vadeli kredilerden alınan kâr payları, orta ve uzun vadeli kredilerden alınan kâr payları hesaplarda izlenir. Bu hesaplar, kredilerdeki tasnife paralel olarak düzenlenmiştir.

BANKALAR VE FİNANS KURUMLARINDAN ALINAN GELİRLER

Yurtiçi bankalar ve finans kurumları ile yurtdışı bankalar ve finans kurumlarından alınan gelirler kaydedilir.

MENKUL DEĞERLERDEN ALINAN GELİRLER

Alım-satım amaçlı, satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerden olarak izlenenlerden alınan gelirlerin kaydedildiği hesaptır.

Menkul kıymetlerin satış tutarı ile elde etme maliyeti arasındaki fark kar payı geliri olarak bu hesaba kaydedilir. Ancak, menkul değerın satış fiyatının, satış tarihindeki iskonto edilmiş değerinin üzerinde olması halinde, satış tutarı ile iskonto edilmiş değer arasındaki olumlu fark Sermaye Piyasası İşlemleri Karları- hesabına gelir olarak yazılır. Menkul değerın satış fiyatının satış tarihindeki iskonto edilmiş değerinin altında olması halinde ise, iskonto edilmiş değer ile satış tutarı arasındaki olumsuz fark Sermaye Piyasası İşlemleri Zararları- hesabına gider olarak yazılır.

FİNANSAL KİRALAMA GELİRLERİ

Finansal kiralama işlemlerinden sağlanan kâr payı gelirleri bu hesapta izlenir ve Kazanılmamış Finansal Kiralama Gelirleri hesabı ile karşılıklı çalışır.

ŞUBELERDEN ALINAN GELİRLER

Bu hesaba, şubelerin karşılıklı işleyen hesapları üzerinden genel müdürlükçe tahakkuk ettirilip belgesi düzenlenen gelirler kaydedilir. Bu gelirler yıl sonlarında aynı miktardaki Şubelere Verilen Giderler – hesabı ile merkez muhasebesince takas edilerek gelir tablosunda gösterilmez.

KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI

Kıymetli Maden Depo Hesaplarına kıymetli maden veya döviz olarak verilen kâr paylarının işlem tarihindeki karşılıklarının takip edildiği bir hesaptır.

KATILMA HESAPLARINA VERİLEN KÂR PAYLARI - -

Yurt içi ve yurt dışında yerleşik kişi ve kuruluşların katılma hesapları ile bunlar dışında kalan diğer katılma hesaplarına verilen kâr payları bu hesaplar içinde açılmış bulunan yardımcı hesaplara borç kaydolunur.

T.C.M.B. KREDİLERİNE VERİLEN KÂR PAYLARI - -

TCMB'den reeskont veya avans işlemiyle sağlanan krediler için, söz konusu bankanın tahakkuk ettirdiği tutarlar, bu ana hesabın ilgili yardımcı hesaplarına borç verilerek ödenir.

YURT İÇİ BANKALAR VE FİNANS KUR. KUL. KRED. VERİLEN KARLAR

Finans kurumlarının, yurtiçindeki bankalar ve Finans kurumlarından kullandığı kredilere ödediği giderler, bu ana hesabın yardımcı hesaplarına borç kaydolunur.

YURT İÇİ DİĞER KUR. KULLANILAN KREDİLERE VER. KARLAR

Finans kurumlarının, yurt içindeki bankalar ve finans kurumları dışındaki diğer kuruluşlardan üzerinden kullandığı kredilere ödediği giderler bu ana hesabın yardımcı hesaplarına borç kaydolunur.

YURT DIŞINDAN KULLANILAN KREDİLERE VERİLEN KÂR PAYLARI

Finans kurumunun yurtdışındaki banka, kuruluş ve fonlardan üzerinden kullandığı kredilere ödediği kâr payları, bu ana hesabın yardımcı hesaplarına borç kaydolunur.

YURT DIŞI MERKEZ VE ŞUBELERE VERİLEN KAR PAYLARI

Yurtdışı merkez ve şubelere verilen karlar bu hesapta izlenir.

İHRAÇ EDİLEN MENKUL DEĞERLERE VERİLEN KÂR PAYLARI

Finans kurumları tarafından üçüncü kişilere üzerinden satılarak ihraç edilen menkul değerlere verilen kâr payları, bu hesabın borcuna yazılır.

ENFLASYONA GÖRE DÜZELTME FARKLARI

Kâr payı gideri hesaplarının enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın borcuna Parasal Pozisyon Kârı – hesabının alacağına kaydedilir.

ŞUBELERE VERİLEN GİDERLER

Alacaklı Şubeler hesabına genel müdürlükçe tahakkuk ettirilen giderler bu hesaba kaydolunur. Bu giderler yıl sonlarında aynı tutardaki Şubelerden Alınan Gelirler - hesabı ile takas edildiğinden kâr ve zarar nihai tablosunda gösterilmez.

MAL KARŞILIĞI VESAİKİN FİNANSMANINDAN ALINAN KOMİSYONLAR

Finans kurumunun, mal karşılığı vesaik mukabilinde kullandığı fonlardan aldığı komisyonlar Mal Karşılığı Vesaikin Finansmanından Alınan Komisyonlar - numaralı defteri kebir hesaplarında izlenir. cinsinden düzenlenmiş senetlerden alınan komisyonlar, işlem tarihindeki kurdan TL'ye dönüştürülerek kayıtlara geçirilir.

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN ALINAN ÜCRET KOMİSYONLAR

Kiralama işlemlerinden alınan ve komisyon ve ücretler Finansal Kiralama İşlemlerinden Alınan Ücret ve Komisyonlar- ve Finansal Kiralama İşlemlerinden Alınan Ücret ve Komisyonlar - hesaplarda izlenir. komisyon ve ücretler işlem tarihindeki kurdan TL'ye çevrilerek kayıtlara geçirilir.

KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR

Kredilerden alınan ve komisyon ve ücretlerhesaplarda izlenir. komisyon ve ücretler işlem tarihindeki kurdan ye çevrilerek kayıtlara geçirilir.

YENİLENEN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN KREDİLERDEN ALINAN ÜCRET VE KOMİSYONLAR

Yenilenen ve İtfa Planına Bağlanan Krediler Hesaplarında izlenen kredilerden/alacaklardan alınan ve ücret ve komisyonların kaydedildiği bir hesaptır.

SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI

Menkul değerlerin satışından doğan kârlar ile menkul değerlerin alım-satımı ile ilgili komisyon bedellerinin kaydedildiği bir hesaptır.

Menkul değerlerin satış tutarı ile elde etme maliyeti arasındaki fark kar payı geliri olarak Menkul Değerlerden Alınan Gelirler – hesabına kaydedilirken, satış fiyatının, satış tarihindeki iskonto edilmiş değer üzerinde olması durumunda, iskonto edilmiş değer ile satış tutarı arasındaki olumlu fark bu hesaba gelir olarak yazılır. Değerleme Kazancı hesabı, alım satım amaçlı menkul değerlerin değer artış hesabı ile karşılıklı çalışır.

TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR

Türev finansal araçlardan doğan kârların kaydedildiği bir hesaptır. Söz konusu kârlar sermaye piyasası işlem kârı niteliğindedir.

KAMBIYO KÂRLARI

Kambiyo hesapları kapsamında efektif, döviz ve kıymetli maden alım-satımı ve değerlemeden ve arbitraj işleminden elde edilen kârlar gibi çeşitli kambiyo kârlarının karşılıklarının kaydedildiği bir hesaptır. Yardımcı hesapları aşağıda gösterilmiştir:

ARBİTRAJ KÂRLARI

Finans kurumunun mevcut dövizlerinden bir bölümünün ihtiyaç duyulan başka cins dövize dönüştürülmesi sırasında finans kurumunun kurlarına nazaran iki borsa fiyatı arasında meydana gelen lehte farkların karşılıkları bu hesapta izlenir.

EFEKTİF DÖVİZ ALIM-SATIM VE DEĞERLEME KÂRLARI

Efektif ve döviz alış kurları ile satış kurları arasında finans kurumu lehine oluşan farkın ve değerlendirme kârının izlendiği bir hesaptır.

KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM DEĞERLEME KÂRLARI

Kıymetli maden alış fiyatıyla satış fiyatı arasında finans kurumu lehine oluşan farkın ve değerlendirme kârının izlendiği bir hesaptır.

İŞTİRAKLER VE BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALINAN KÂR PAYLARI

Finans kurumunun iştiraklerinin, bağlı ortaklıklarının ve birlikte kontrol ettiği ortaklıklarının faaliyetleri sonucu elde ettikleri kârdan sermaye payı olarak dağıtılan temettülerin finans kurumu payına düşen miktarı ile alım satım amaçlı menkul değerler ile satılmaya hazır menkul değerlerden elde edilen kâr paylarının kaydedildiği bir hesaptır.

DİĞER KÂR PAYI DIŞI GELİRLER

Yukarıda sayılanlar dışında kalan diğer kâr payı dışı gelirlerin kaydedildiği bir hesaptır. Aşağıda yer alan yardımcı ve alt hesaplarda izlenir.

DEPO GİDERLERİ KARŞILIĞI

Emtia karşılığında açılan krediler dolayısıyla finans kurumuna rehin olarak bırakılan emtia için finans kurumunca yapılan her türlü harcamayı karşılamak üzere tahsil edilen paraların kaydına özgü bir hesaptır.

HABERLEŞME GELİRLERİ

ALICILAR nam ve hesabına yapılan işlemler nedeniyle yapılan haberleşme harcamaları karşılığı olarak tahsil edilen bedellerin kaydedildiği bir hesaptır.

DAMGA VERGİSİ KARŐILIGI

ALICILAR nam ve hesabına yapılan işlemler nedeniyle damga vergisi karşılığı olarak ALICILARden tahsil edilen bedellerin izlendiği bir hesaptır.

PUL BEY'İYELERİ

Finans kurumu şubelerinin, bayilik ruhsatına sahip bulunmaları nedeniyle, Maliye Bakanlığından tahsil ettikleri pul beyiyeleri bu hesaba kaydedilir.

EKSTRE MASRAF KARŐILIGI

Finans kurumu ALICILARine gönderilen ekstreler için yapılan masraflar karşılığı tahsil ettikleri tutarlar bu hesaba kaydedilir.

GEÇMİŞ YILLAR GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI

Geçmiş yıllarda herhangi bir nedenle gider yazılan ve cari dönemde, tahsil edilmesi sebebiyle veya başka bir sebeple hesaben düzeltilmesi gereken Türk paralarının kaydına özgü bir hesaptır. Bu kapsamda, geçmiş yıllarda yapılan karşılık giderlerine ilişkin düzeltmeler de bu hesapta izlenir.

KİRALAMA GELİRLERİ

Kiralama İşlemlerine İlişkin Muhasebe Standardı çerçevesinde finans kurumlarının kiralayan sıfatıyla elde ettikleri ilgili döneme isabet eden finansal kiralama dışında faaliyet kiralaması ve diğer kiralamalardan elde edilen gelirler bu hesapta izlenir

OLAĞANÜSTÜ GELİRLER

Finans kurumunun normal bankacılık faaliyetlerinin dışında tekrarlanma olasılığı düşük olan işlemlerden ve/veya olaylardan elde ettiği, cari yıl kârını veya zararını önemli ölçülerde etkileyen, gelirlerin kaydolunduğu bir hesaptır. Dikkat edilmesi gereken husus, hesabın muhasebe hataları ve geçmiş yıllara ait gelir hesaplarının değiştirilmesi sonucu doğacak işlemler için kullanılmayacağıdır.

PARASAL POZİSYON KÂRI

Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı uyarınca, aktif nitelikli hesapların enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar Enflasyona Göre Düzeltme Farkları – hesabının borcuna, bu hesabın alacağına kaydedilir.

Kar payı gideri ve kar payı dışı gider hesaplarının enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın alacağına ilgili “Enflasyona Göre Düzeltme Farkları” hesabının borcuna kaydedilir.

KÂR PAYI DIŞI GİDERLER

Faaliyetlerin yürütülmesi için bilanço dönemi içinde yapılan personel giderleri, provizyonlar, yatırılan vergi ve harçlar ile çeşitli işlemlerden dolayı verilen ücret ve komisyonlar, ayrılan amortismanlar, kambiyo işlemleri ile ilgili zararlar, sermaye piyasası zararları ve diğer işletme giderleri aşağıda gösterilen defteri kebir hesaplarında izlenir.

PERSONEL GİDERLERİ

Finans kurumunda çalışan bütün personele Banka Çalışanlarının Haklarının Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre hesaplanarak ödenen aylık ve ücretler, ödenek ve tazminatlar, yapılan sosyal yardımlar, yolluk ve sigorta primleri gibi çalışanların haklarının kaydına özgü bir hesaptır

ÖZEL KARŞILIK GİDERLERİ

Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca ayrılan özel karşılıklar bu hesaba borç, 180 Özel Karşılıklar – . hesabına alacak yazılmak suretiyle muhasebeleştirilir.

KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI KARŞILIĞI

Finans kurumunun kıdem ve ihbar tazminatı yükümlülüğünü dönem sonu itibarıyla hesaplaması sonucu bir önceki dönem sonu kıdem ve ihbar tazminatı yükümlülüğü miktarına göre doğacak olan Kıdem ve İhbar Tazminatı Karşılığı – hesabına alacak, bu hesaba borç verilerek gider yazılır.

VERGİ KARŞILIĞI

Finans kurumunun yurt içi faaliyetleri sonucu elde ettiği vergiye tabi dönem kârı üzerinden ödenecek kurumlar vergisi ile gelirleri üzerinden ödenecek gelir vergisinin döneme isabet eden kısmı için ayrılan karşılıkların kaydedildiği hesaptır. Bu hesap 35004 Vergi Karşılıkları (-) hesabı ile karşılıklı çalışır

MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ GİDERLERİ

Menkul değerlerin maliyet bedellerinin piyasa değerlerinin altına düşmesi sonucu doğan değer düşüklüğü karşılığı miktarı Menkul Değerler Değer Düşüş Karşılığı – . hesabına alacak ve bu hesaba borç verilerek zarar yazılır.

İŞTİRAKLER, BAĞLI ORTAKLIKLAR VE VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ GİDERLERİ

İştirakler, bağlı ortaklıklar ve vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerin maliyet bedellerinde veya değerlenmiş bedellerinde değer düşüklüğü meydana gelmesi halinde, İştirakler, Bağlı Ortaklıklar ve Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler Değer Düşüş Karşılığı (-) hesabına alacak ve bu hesaba borç verilerek bu değer düşüklüğü miktarı zarar yazılır.

GENEL KARŞILIK GİDERLERİ

Hesap, Finans kurumlarının Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik uyarınca, katılma hesaplarından kullanılan kredilerin katılım payı hariç olmak üzere ayırdıkları genel karşılıkların kaydedilmesine mahsustur. Bu hesap, Genel Karşılıklar yardımcı hesabı ile karşılıklı olarak çalışır.

MADDİ OLAN VE OLMAYAN DURAN VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜŞ GİDERLERİ

Maddi duran varlıklar ile maddi olmayan duran varlıklarda değer düşüşleri olduğunda, Maddi Olan ve Olmayan Duran Varlıkların Değer Düşüş Karşılığı (-) hesabına alacak, bu hesaba borç verilerek değer düşüklüğü tutarı zarar yazılır.

VERGİ, RESİM, HARÇLAR VE FONLAR

Finans kurumunun menkul ve gayrimenkulleri için ödemekle yükümlü olduğu her türlü vergiler ile faaliyetleri nedeniyle ödeyeceği çeşitli vergi, resim, harç ve fonların kaydedildiği bir hesaptır.

VERİLEN KOMİSYON VE ÜCRETLER

Finans kurumunun diğer ortaklık ve kuruluşlardan sağladığı yabancı kaynaklar ile diğer işlemler nedeniyle ödediği komisyon ve ücretlerin izlendiği bir hesaptır.

KAMBİYO ZARARLARI

Arbitraj işlemleri ile efektif, döviz ve kıymetli maden alım/satımı işlemlerinden kaynaklanan zararlar bu hesapta izlenir.

Yardımcı hesapları aşağıda gösterilmiştir.

ARBİTRAJ ZARARLARI

Mevcut dövizlerden bir kısmının ihtiyaç duyulan başka cins dövize dönüştürülmesi sırasında finans kurumunun kurlarına nazaran iki borsa fiyatı arasında meydana gelen aleyhte farkların karşılıkları bu hesapta izlenir.

EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM/SATIM VE DEĞERLEME ZARARLARI

Efektif ve döviz alış kurları ile satış kurları arasında finans kurumu aleyhine oluşan farkın ve değerlendirme zararının izlendiği bir hesaptır.

KIYMETLİ MADEN ALIM/SATIM DEĞERLEME ZARARLARI

Kıymetli maden alış fiyatıyla satış fiyatı arasında finans kurumu aleyhine oluşan farkın ve değerlendirme zararının izlendiği bir hesaptır.

SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI

Menkul değerlerin satışından doğan zararların kaydedildiği bir hesaptır. Menkul değerlerin satış tutarı ile elde etme maliyeti arasındaki fark kâr payı geliri olarak Menkul Değerlerden Alınan Gelirler (-) hesabına kaydedilirken, satış fiyatının, satış tarihindeki iskonto edilmiş değer altında olması durumunda, iskonto edilmiş değer ile satış tutarı arasındaki olumsuz fark bu hesaba gider olarak yazılır.

TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR

Türev finansal araçlardan doğan zararların kaydedildiği bir hesaptır.

YENİDEN YAPILANMA GİDERLERİ

Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Standardı hükümlerine göre Finans kurumu yönetimi tarafından planlanan ve kontrol edilen, Finans kurumunun faaliyet alanında ve faaliyetlerinin yürütülme yöntemlerinde önemli ölçüde değişiklikler getiren bir programın maliyeti için ayrılan karşılık giderleri bu hesapta izlenir. Bu hesap Yeniden Yapılanma Karşılığı pasif hesabı ile karşılıklı çalışır.

DİĞER İŞLETME GİDERLERİ

Finans kurumunun faaliyetlerini yürütebilmesi için bilanço dönemi içinde yaptığı diğer işletme giderleri bu hesaba kaydedilir.

DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR

Finans kurumunun faaliyetlerini yürütebilmesi için bilanço dönemi içinde yaptığı, işletme giderleri haricindeki diğer gider ve zararlar bu hesaba kaydedilir.

Geçmiş yıllarda gelir yazılan ve cari dönemde, geri ödenmesi sebebiyle veya başka bir sebeple hesaben düzeltilmesi gereken paralar Geçmiş Yıllar Gelirlerine Ait Düzeltme Hesabında izlenir.

OLAĞANÜSTÜ GİDERLER

Finans kurumunun olağan faaliyetlerinin dışında tekrar olma olasılığı düşük olan işlemlerden ve/veya olaylardan doğan, cari yıl kârını veya zararını önemli ölçülerde etkileyen giderlerin kaydolunduğu bir hesaptır. Dikkat edilmesi gereken husus bu hesabın muhasebe hataları ve geçmiş yıllara ait gider hesaplarının değiştirilmesi sonucu doğacak işlemler için kullanılmamasıdır.

ERTELENMİŞ VERGİ AKTİFİ GİDERLERİ

Cari yıla ilişkin kurumlar vergisi, sonraki dönemlerde ertelenmiş vergilere ilişkin düzenlemeler kapsamında oluşturulan ertelenmiş vergi aktifinden indirilirken, bu hesabın borcuna Ertenmiş Vergi Aktifi Hesabı (-)'nin alacağına kaydedilir.

Ertenmiş vergi aktif ve pasifleri netleştirilmek suretiyle mali tablolara yansıtılır.

ERTELENMİŞ VERGİ PASİFİ GİDERLERİ

Ertenmiş vergilere ilişkin düzenlemeler kapsamında oluşturulan ertelenmiş vergi pasifleri bu hesabın borcuna Ertenmiş Vergi Pasifi Hesabı (-)'nin alacağına kaydedilerek gider yazılır. Ertenmiş vergi aktif ve pasifleri netleştirilmek suretiyle mali tablolara yansıtılır.

PARASAL POZİSYON ZARARI

Mali Tabloların Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Düzenlenmesine İlişkin Muhasebe Standardı uyarınca, pasif nitelikli hesapların enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın borcuna, ilgili "Enflasyona Göre Düzeltme Farkları" hesabının alacağına kaydedilir.

Kar payı geliri ve kar payı dışı gelir hesaplarının enflasyona göre düzeltilmesinden kaynaklanan farklar bu hesabın borcuna, ilgili "Enflasyona Göre Düzeltme Farkları" hesabının alacağına kaydedilir.

NAZIM HESAPLAR

TEMİNAT MEKTUPLARINDAN BORÇLAR

Herhangi bir kişi ya da kuruluşa hitaben, belirli bir işin saptanan koşullara uygun olarak belli bir süre içinde yapılacağını, aksi takdirde işi yapmakla yükümlü olan tarafın işi veren tarafa ödemesi gereken tutarının finans kurumu tarafından ödeneceğine dair verilen teminat mektuplarının kaydedildiği bir hesaptır.

Bu hesapta "Geçici", "Kesin", "Avans" ve "İstihkaklardan İşverence Yapılan Kesintilerin Müteahhite Ödenmesi İçin Düzenlenen" teminat mektupları "Limit İçi" ve "Limit Dışı" olarak izlenirler. 1615 sayılı Gümrük Kanununa göre verilecek olan teminat mektupları ise "Gümrük" teminat mektupları hesabında gösterilir.

Bu hesap Teminat Mektuplarından Alacaklar (-) hesabıyla karşılıklı çalışır. Teminat Mektuplarından Alacaklar hesabında teminat mektupları teminat türlerine göre yardımcı hesaplarda, Finans kurumunun kefil olduğu kişi ya da kuruluşların niteliğine göre de 'İştirakler ve Diğer ALICILAR' alt hesaplarında izlenir.

Nakit temini amacıyla verilen teminat mektupları Nakdi Kredilerin Teminatı İçin Verilen Teminat Mektupları hesabında izlenir.

KABUL KREDİLERİNDEN BORÇLAR

Yabancı ihracatçıların keşide ettikleri poliçelerin finans kurumu tarafından kabulü veya aval sıfatı ile imzalanması veya yurtdışındaki muhabirlere finans kurumu adına verecekleri kabul kredileri için tevdi edilecek garantiler bu hesaba kaydedilir.

İthalatın yapılması ve mal bedellerinin vadesinde transferi halinde ters bir kayıtla ilgili hesaplardaki bakiyeler tasfiye edilir.

Kabul kredili ithalatta, bir akreditif işlemi söz konusu ise bu tür işlemler 92300 Kabul Kredili İthalat Akreditifleri yardımcı hesabında, eğer sadece poliçelere aval verme işlemi söz konusu ise ithalatın cinsine göre (mal veya vesaik mukabili ithalat) 92302 Mal Mukabili İthalat ve Ve saik Mukabili İthalat yardımcı hesaplarında izlenir.

Bu hesap Kabul Kredilerinden Alacaklar (-) hesabıyla karşılıklı çalışır. Bu hesapta kabul kredileri, yardımcı hesaplar düzeyinde teminat cinslerine göre, alt hesaplar düzeyinde ise verilen kişilerin niteliğine göre 'İştirakler ve Diğer ALICILAR' alt hesaplarında izlenir.

AKREDİTİF TAAHHÜTLERİMİZDEN BORÇLAR

Finans kurumu tarafından açtırılan kabul kredili İthalat Akreditifleri, Vesaik İbrahiminde Ödenecek İthalat Akreditifleri, Vadeli İthalat Akreditifleri, Teyitli İhracat Akreditifleri ile Garanti Akreditifleri bu hesabın ilgili yardımcı hesaplarında izlenir.

Bu hesap Akreditif Taahhütlerimizden Alacaklar (-) hesabı ile karşılıklı çalışır.

CİROLARIMIZ

TCMB'ye reeskonta veya teminata verilen kıymetlerle, finans kurumunun diğer bankalar ve finans kurumlarına ciro ettiği veya ciranta sıfatıyla imza ettiği kıymetlerinin izlendiği bir hesaptır. Bu hesap Cirantalarımız (-) hesabıyla karşılıklı çalışır.

MENKUL KIYMET İHRACINDA SATIN ALMA GARANTİLERİMİZDEN BORÇLAR

Finans kurumunun ihracına aracılık yaptığı menkul kıymetlerin belirlenen sürede satılmaması halinde verdiği satın alma garantilerinin izlendiği bir hesaptır.

Bu hesap, Menkul Kıymet İhracında Satın Alma Garantilerimizden Alacaklar - . hesabı ile karşılıklı çalışır.

DİĞER GARANTİ VE KEFALETLERİMİZDEN BORÇLAR

Finans kurumunun aktifindeki bir değerın üçüncü kişilere satışında, bu kişilerin bu muameleden doğabilecek risklerinin finans kurumu tarafından karşılanmasına olanak sağlayan işlemler Riski Kuruma Rücu Edilebilen Kurumumuz Aktif Değerleri İle İlgili Satış İşlemlerinden yardımcı hesabında; bunlar dışında kalan ancak finans kurumunun bir garanti veya kefalet akdine taraf olduğu işlemler Diğer yardımcı hesabının Garantilerimizden veya Kefaletlerimizden alt hesaplarında izlenir.

TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN BORÇLAR

Finans kurumunun döviz ve kâr haddi ile ilgili işlemleri aşağıdaki yardımcı hesaplarda izlenir.

VADELİ DÖVİZ ALIM SATIM İŞLEMLERİ

Finans kurumunun vadeli olarak aldığı veya sattığı dövizlerin, Finans kurumunca belirlenen vadeli kur üzerinden karşılıklarının izlendiği bir hesaptır.

TEMİNAT MEKTUPSUZ PREFİNANSMAN KREDİLERDEN BORÇLAR

Finans kurumunun teminat mektubu vermeksizin prefinansman kredilerine verdiği garantilerin kaydına özgü bir hesaptır. Bu hesap Teminat Mektupsuz Prefinansman Kredilerden Alacaklar - hesabıyla karşılıklı çalışır.

TAAHHÜTLERDEN BORÇLAR

Taahhütlerden borçlar bölümü "Cayılamaz Taahhütler" ve "Cayılabilir Taahhütler" olmak üzere iki alt bölüme ayrılmıştır. Taahhütlerin ilgili yardımcı hesapları aşağıda açıklanmıştır.

VADELİ AKTİF DEĞERLER ALIM – SATIM TAAHHÜTLERİMİZ

Belirli bir tarihte kredi, menkul değer veya diğer bir varlığın önceden kararlaştırılmış şartlarda yapılmış alım satım sözleşmeleri bu hesaba kaydolunur. Bu kapsamda, valörlü döviz ve menkul değer alım satım işlemleri bu hesapta izlenir.

Finansal Araçların Muhasebeleştirilmesi Standardı uyarınca finansal varlıkların elde edilmesinde bunların teslimatının piyasada ya da mevzuatta belirlenmiş genel geçerli koşullar gereği belirli bir süre içinde yapılmasını gerektiren sözleşmeler de bu hesapta muhasebeleştirilir. Bahse konu standart uyarınca teslim tarihine göre muhasebeleştirilen finansal varlıkların işlem tarihi ile teslim tarihi arasında rayiç değerlerinde meydana gelen değişiklikler, ilgili varlığın değerlemesinde kullanılan esasa göre kaydedilir.

KATILMA HESABI ALIM-SATIM TAAHHÜTLERİMİZ

İki taraf arasında yapılan anlaşmayla bir tarafın diğer tarafa önceden belirlenmiş bir tarihte ve kâr payı haddi ile katılma hesabı açmasını sağlayan bir sözleşmenin kaydolunduğu hesaptır.

KULLANDIRMA GARANTİLİ KREDİ TAHSİS TAAHHÜTLERİMİZ

Finans kurumunca borçluya karşı ödeme yapılmasını sağlayan cayılamaz kesin tahsis taahhüdünü içeren ve finans kurumunun müşterisine tahsis ettiği, fakat müşterisi tarafından henüz kullanılmayan kredi kısmını gösteren bir hesaptır. Genel kredi sözleşmesi uygulaması dışında müşteri ile finans kurumu arasında özel bir kredi sözleşmesi anlaşması yapılması ve finans kurumunun her an krediyi kullanıma hazır tutması şeklindeki ve bu krediden cayılmasının sözkonusu olmadığı kredi taahhütleri bu hesapta izlenir.

MENKUL KIYMET İHRACINA ARACILIK TAAHHÜTLERİMİZ

Finans kurumlarının, firmaların ihraç ettikleri menkul kıymetlere aracılık taahhütleri bu hesapta izlenir.

ÇEKLER İÇİN ÖDEME TAAHHÜTLERİMİZ

Çek mevzuatı uyarınca, Finans kurumlarının süresinde ibraz edilen çekin karşılığının bulunmaması halinde, her çek yaprağı için ödemekle yükümlü oldukları tutarlar bu hesapta izlenir. Sözkonusu mevzuat uyarınca çek hamillerine ödenen tutarlar ise 15880 Karşılıksız Çek Ödemeleri hesabına aktarılır.

İHRACAT TAAH. KAYNAK. VERGİ VE FON YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Gerçekleştirilmeyen ihracat taahhütlerinden doğması beklenen ve ilgili mevzuat uyarınca finans kurumlarının müteselsilen sorumlu olduğu vergi ve fonlar ile bunların ceza ve gecikme faizlerine ilişkin tutarlar kesinleştikleri tarihe kadar bu hesapta izlenir. Ödenmesi kesinleşen yükümlülükler “Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler” hesabına aktarılır.

KREDİ KARTLARI HARCAMA LİMİTİ TAAHHÜTLERİMİZ

Kredi kartlarının hamiline teslim tarihinden itibaren, tahsis edilen harcama limiti tutarı bu hesapta izlenir. Kredi kartı hamili tarafından taksitli veya taksitsiz olarak yapılan harcama tutarları, satış belgesinin düzenlendiği tarihte bu hesaptan indirilir. Nakit çekme olanağı veren kredi kartlarında hamilin nakit çektiği andan itibaren aynı uygulama gerçekleştirilir.

AÇIĞA MENKUL KIYMET SATIŞ TAAHHÜTLERİNDEN ALACAKLAR

Açığa menkul kıymet satışından kaynaklanan ve henüz takas ve nakit hareketi gerçekleşmemiş işlemlere ilişkin alacak taahhütleri bu hesapta izlenir.

EMANET VE REHİNLİ KIYMETLER TAHSİLE ALINAN ÇEKLER

Finans kurumuna müşteri tarafından ibraz edilen diğer bankalar ve finans kurumları üzerine keşideli çeklerin bedelleri ile provizyonu alınmamış bulunan şubeler üzerine keşideli çeklerin bedelleri bu hesaba borç Emanet ve Rehinli Kıymet Verenler / Birakanlar - . hesabına alacak vererek muhasebeleştirilir.

Diğer banka ve finans kurumları çekleri tahsil edildiğinde bu hesaptan çıkarılır ve ilgili müşteri özel cari hesabına alacak kaydedilir.

EMANET VE REHİNLİ KIYMET VERENLER / BIRAKANLAR

Finans kurumlarına saklanmak veya üzerinde işlem yapılmak amacıyla bırakılan kıymetler ile Finans kurumlarına kredi ve diğer işlemler nedeniyle rehnedilen veya ipotek verilen kıymetlerin, sahipleri açısından izlendiği bir hesaptır. Hesap 982 Emanet ve Rehinli Kıymetler - . hesabı ile karşılıklı çalışır.

2.2.4. Finansal Kurumlar Özel İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

2.2.4.1. Repo İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Repo işlemi: REPO işlemi ileri bir tarihte, şimdiden belirlenen fiyat üzerinden satmak taahhüdüyle bu günden menkul kıymet satın alınmasıdır. Bu işlemde işletme bir yandan menkul kıymet sahibi olurken diğer yandan da bir menkul kıymet satanı taahhüdü altına girmektedir.

Aracı kuruluşların Borsa’da kendi namına başkaları hesabına yaptıkları repo işlemleri aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

Repo işlemlerinin parasal tutarları “Takas Merkezi Hesabı”na alacak, ilgili müşteri hesabına borç kaydedilir. Repo işlemlerinin nominal tutarları “Emanet Menkul Kıymetler-Takas Merkezi Hesabı”na ilgili menkul kıymet itibariyle borç, “Emanet Menkul Kıymetlerden Alacaklılar Hesabı”na ALICILAR bazında, ilgili menkul kıymet itibariyle alacak kaydedilir.

Örnek: Şirketimizde hesabı bulunan Semra COŞKUNCA 25.07.2007 talimat vererek belli bir süre değerlendirmek amacıyla iki ay sonra 23.500 TL’ye satmak üzere 20.000 TL’lik devlet tahvilini almak istediğini bildirmiştir.

25.07.2007		
<u>1200 MÜŞTERİLER</u> Semra COŞKUNCA	20.000	
<u>1500 TAKAS MERKEZİ</u> Müşterimize devlet tah. Alış kaydı.		20.000
25.07.2007		
<u>Emanet Menkul Kıy. HS.</u> Devlet tahvil	23.500	
<u>Emanet Menkul Kıy. Alacaklar</u> Semra COŞKUNCA Müşteri takip kaydı.		23.500

2.2.4.2. Ters Repo İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Ters repo işlemleri: Ters repo işlemi ileri bir tarihte, şimdiden belirlenen bir fiyat üzerinden satın almak taahhüdüyle bu günden menkul kıymet satılması işlemidir.

Aracı kuruluşların Borsa’da kendi namına başkaları hesabına gerçekleştirdikleri ters repo işlemleri aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir.

Ters repo işlemlerinin parasal tutarları “Takas Merkezi Hesabı”na borç, ilgili müşteri hesabına alacak kaydedilir. Ters repo işlemlerinin nominal tutarları “Emanet Menkul Kıymetler-Takas Merkezi Hesabı”na ilgili menkul kıymetler itibariyle alacak, “Emanet Menkul Kıymetlerden Alacaklılar Hesabı”na ALICILAR bazında, ilgili menkul kıymetler itibariyle borç kaydedilir.

Örnek: HASKİ A.Ş. 25.07.2007 tarihinde elinde bulunan devlet tahvillerini ileri bir tarihte 25.000 TL’den almak üzere 20.000 TL’den satmak istediğini bildirmiştir. Şirketimizde iki ay değerlendirmek amacıyla devlet tahvillerini satın almıştır.

25.07.2007		20.000	20.000
1500 TAKAS MERKEZİ			
3200 SATICILAR . HASKİ A.Ş. Satıcımızdan tahvil alımı			
25.07.2007		25.000	25.000
Emanet Menkul Kıy. Alacaklar .			
Emanet Menkul Kıy. Takas merkezi Devlet tahvili Tahvil takip kaydı.			

2.2.4.3. Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alımı İşlemlerinde Özkaynak Hesaplanmasına İlişkin Örnek

	I	II	III	IV	V
	Kredili İşleme Konu Kıymetlerin Cari Piyasa Değeri (TL) (I) = (II) + (III)	Özkaynak Olarak Yatırılan Nakit veya Sermaye Piyasası Aracının Cari Piyasa Değeri (TL) (II)	Kullanılan Kredi Karşılığında Satın Alınan Sermaye Piyasası Araçlarının Cari Piyasa Değeri (TL) (III)	Kredi Tutarı (TL) (IV)	Özkaynak Oranı (TL) V= (I-IV/I)
1. gün (Hesabın açıldığı gün)	10,000,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000	% 50
2.gün	8,000,000	3,000,000	5,000,000	5,000,000	%37
3. gün (Bildirim Günü)	7,000,000	2,000,000	5,000,000	5,000,000	% 28
Bildirim Sonrası	10,000,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000	% 50

2. gün: Özkaynak olarak getirilen kıymetin fiyatının 2 milyon TL azalması durumunda özkaynak oranının (% 37) asgari özkaynak oranından (%35) daha yüksek olması sebebiyle özkaynak tamamlama bildirimine gerek bulunmamaktadır.

3. gün: Özkaynak olarak getirilen kıymetin fiyatının 3 milyon TL azalması durumunda özkaynak oranının (%28) asgari özkaynak oranından (%35) daha düşük seviyede gerçekleşmesi sebebiyle aracı kurum tarafından özkaynak tamamlama bildirim yapılması, müşteri tarafından da özkaynak oranını Tebliğde öngörülen başlangıç özkaynak oranına (% 50) artırılmasını teminen (3 milyon TL değerinde) ek özkaynak getirilmesi gerekmektedir.

2.2.4.4. Açığa Satış İşlemlerinde Özkaynak Hesaplamasına İlişkin Örnek

	I	II	III	IV	V
	İşleme Konu Kıymetlerin Cari Piyasa Değeri (TL) (I) = (II) + (III)	Açığa Satıştan Elde Edilen Hasılat (TL) (II)	Özkaynak Olarak Yatırılan Nakit veya Sermaye Piyasası Aracının Cari Piyasa Değeri (TL) (III)	Açığa Satışa Konu Sermaye Piyasası Araçlarının Cari Piyasa Değeri (TL) (IV)	Özkaynak Oranı (TL) V= (I-IV/I)
1. gün (Hesabın açıldığı gün)	10,000,000	5,000,000	5,000,000	5,000,000	% 50
2. gün	10,000,000	5,000,000	5,000,000	6,000,000	% 40
3. gün (Bildirim Günü)	10,000,000	5,000,000	5,000,000	7,000,000	% 30
Bildirim Sonrası	14,000,000	5,000,000	9.000.000	7,000,000	% 50

2. gün: Açığa satışa konu sermaye piyasası araçlarının cari piyasa değerinin 1 milyon TL yükselmesi durumunda özkaynak oranının (% 40) asgari özkaynak oranından (% 35) daha yüksek seviyede gerçekleşmesi sebebiyle özkaynak tamamlama bildirimine gerek bulunmamaktadır.

3. gün: Açığa satışa konu sermaye piyasası araçlarının cari piyasa değerinin 2 milyon TL yükselmesi durumunda özkaynak oranının (% 30) asgari özkaynak oranından (% 35) daha düşük seviyede gerçekleşmesi sebebiyle aracı kurum tarafından özkaynak tamamlama bildirim yapılması, müşteri tarafından da özkaynak oranının Tebliğde öngörülen başlangıç özkaynak oranına (% 50) artırılmasını teminen (3 milyon TL değerinde) ek özkaynak getirilmesi gerekmektedir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ Aracı kuruluşlar tarafından düzenlenen belgeleri ayırtediniz.</p>	<p>➤ Çevrenizde bulunan bir kütüphaneye giderek veya internet aracılığı ile aracı kuruluşların düzenlemek zorunda olduğu belgeler hakkında bilgi toplayabilirsiniz.</p> <p>➤ SPK'nın internet adresini ziyaret ederek aracı kuruluşların düzenlemek zorunda olduğu belgelerin örneklerini temin edebilirsiniz.</p>
<p>➤ Aracı kuruluşların, hisse senetleri alım-satımında aracılık faaliyetlerini sıralayınız.</p>	<p>➤ Çevrenizdeki bir aracı kuruluşa giderek ALICILARden ne tür emirler aldıklarını ve alımın direktifler doğrultusunda nasıl hareket ettiklerini öğrenebilirsiniz.</p> <p>➤ Borsada işlem yapmak için aracı kuruluşla çalışan bir şirketi veya web sitesini ziyaret ederek aracı kuruluşlara ne tür talimatlar verdikleri konusunda bilgi toplayabilirsiniz.</p>
<p>➤ Aracı kurum hesap plânını kullanınız</p>	<p>➤ Bir hesap plânı edinebilirsiniz.</p> <p>➤ Dönen ve duran varlıkları bulmalısınız.</p> <p>➤ Hesap plânında kısa vadeli yabancı kaynakları bulabilirsiniz.</p> <p>➤ Hesap plânında uzun vadeli yabancı kaynakları bulabilirsiniz.</p> <p>➤ Hesap plânında öz kaynakları bulunuz.</p> <p>➤ Hesap plânında pasif (kaynak) hesaplarının numaralarını bulmayı deneyebilirsiniz.</p>
<p>➤ Hesapların işleyiş kurallarını tekrar ediniz.</p>	<p>➤ Pasif hesaplarında artış olduğu zaman alacak tarafına kayıt yapılacağına unutmamaya çalışabilirsiniz.</p> <p>➤ Pasif hesaplarında azalış olduğu zaman borç tarafına kayıt yapılacağına unutmama çalışabilirsiniz.</p> <p>➤ (-) karakterli kaynak hesaplarında işleyişin tam tersi olduğunu unutmayınız.</p> <p>➤ Pasif (kaynak) hesaplarının işleyişi ile ilgili olarak bilanço modülünü tekrar edebilirsiniz.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hisse senedi alış-satış işlemlerini muhasebeleştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çevrenizdeki bir aracı kuruluşa giderek hisse senedi alış-satış işlemlerini nasıl kayıt altına aldığını sorabilirsiniz. ➤ Hisse senetleri borsada işlem kuracak bir işletmeyi ziyaret ederek hisse senedi alış-satış işlemlerini nasıl muhasebeleştirdiklerini sorabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Repo işleminin ne olduğunu ve hangi amaçla yapıldığını ayırt ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çevrenizdeki bir kütüphaneye giderek reponun ne demek olduğunu araştırabilirsiniz. ➤ Çevrenizdeki bir şirkete giderek hiç repo yapıp yapmadığını sorunuz ve bu repo işlemini neden yaptırdığını araştırabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dönen ve duran varlıkları kaydediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hazır değerler ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Menkul kıymetler ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Ticari alacaklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer alacaklar ile ilgili örneker yapabilirsiniz. ➤ Takas ve saklama merkezi ili ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Verilen avanslar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Finansal duran varlıklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Maddi duran varlıklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Maddi duran varlık amortismanı ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Maddi olmayan duran varlıklar ve itfa payları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer duran varlıklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kısa vadeli yabancı kaynakları kaydediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mali borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Ticari borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Alınan avanslar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler ile ilgili örnekler yapabilirsiniz.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Borç ve gider karşılıkları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Gelecek aylara ait gelirler ve gider tahakkukları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz.
➤ Uzun vadeli yabancı kaynakları kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mali borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Ticari borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer borçlar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Alınan avanslar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Borç ve gider karşılıkları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Gelecek yıllara ait gelirler ve gider tahakkukları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤
➤ Öz kaynakları kaydediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ödenmiş sermaye ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Geçmiş yıl kârları ve geçmiş yıl zararları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz. ➤ Diğer özkaynak hesapları ile ilgili örnekler yapabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Aşağıdaki soruların cevaplarını **doğru ve yanlış** olarak değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Doğru	Yanlış
1. Yapılan alım satımların, verilen hizmetlerin ve bunlar için alınan paraların mahiyetini göstermek üzere müteselsil numaralı Nakit Alındı Belgesi düzenlenir.		
2. Müşteri hesaplarında oluşan işlem hareketlerinin izlendiği forma hesap ekstresi denir.		
3. ALICILAR veya aracı kuruluşlara ait menkul kıymetlerin aracı kuruluş menkul kıymet kasasına fiziken giriş ve çıkışlarında işlem sonuç formu düzenlenir.		
4. Borsada işlem gören hisse senetlerinin alım-satımı ile ilgili, müşterin aracı kuruluşa vermiş olduğu talimatların işlendiği formlar müşteri emri formlarıdır.		
5. Müşteri tarafından hisse senedi alım emri verildikten, satım emri verilene kadar hisse senedi ile ilgili yapılan bütün işlemlerinin kayıda alındığı formlara işlem dağıtım listesi denilmektedir.		
6. İleri bir tarihte, şimdiden belirlenen bir fiyat üzerinden satın almak taahhüdüyle bu günden menkul kıymet satılması işlemine ters repo denir.		
7. İleri bir tarihte, şimdiden belirlenen fiyat üzerinden satmak taahhüdüyle bu günden menkul kıymet satın alınmasına repo denir.		
8. ALICILARDen telefon ile alınan müşteri emirlerine ilişkin ses kayıtları kanıt olarak kullanılamaz.		
9.Kaynak (pasif) hesapları kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklar olarak ikiye ayrılır.		
10. İşletmenin mükellef veya vergi sorumlusu sıfatı ile ödeyeceği vergi, resim, harç, sigorta primi, sendika aidatı vb. borçlar ödenecek vergi ve diğer yükümlülükler grubundaki hesaplar ile izlenir.		
11.Bir ortağa olan kısa vadeli borcumuzu ödediğimiz zaman 3500 ortaklara borçlar hesabı alacaklandırılır.		
12.Bir yıldan uzun vadeli veresiye (kredili) alışlarda 4200 satıcılar hesabı kullanılır		
13.Sermaye hareketleri dolayısı ile ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarların izlendiği hesaplar kâr yedekleri grubundaki hesaplar ile izlenir.		

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz yanıtları modül sonundaki cevap anahtarıyla karşılaştırınız.

Bu faaliyet kapsamında hangi bilgileri kazandığınızı belirleyiniz.

Yanlış cevaplandığı sorularla ilgili konuları tekrar inceleyip öğrenmeye çalışınız.

UYGULAMALI TEST

Aşağıdaki işlemlerin muhasebe kayıtlarını düzenleyiniz.

1. 06.12.2007 tarihinde CAN A.Ş nin hisse senetlerinden 3000 lotu (1 lot 400 TL) Engin AŞIK'ın verdiği talimatla 1 lotu 440 TL'den alınmıştır.
2. 08.12.2007'de şirket kasasında bulunan nominal değeri 1 lot 400 TL CAN A.Ş'nin hisse senetleri Engin AŞIK 'e 1 lotu 450 TL'ye satılmıştır.
3. 15.12.2007 tarihinde ECAN A.Ş elinde bulunan hazine bonolarını ileri bir tarihte 40.000 TL'den almak üzere 30.000 TL'den satmak istediğini belirtmiştir. Şirketimizde hazine bonolarını bir ay değerlendirmek üzere satın almıştır.
4. 20.12.2007'de şirketimizde hesabı bulunan Tuğba CEYHUN talimat vererek belli bir süre değerlendirmek amacıyla bir ay sonra 38.000 TL'den satmak üzere 33.000 TL'lik hazine bonosunu satın almak istediğini bildirmiştir. İşlem gerçekleştirilerek kayıt altına alınmıştır.

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız yevmiye kayıtlarını modül sonundaki cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Hata yapmışsanız öğrenme faaliyetini tekrar gözden geçiriniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

PERFORMANS TESTİ

Aşağıdaki işlemlerin muhasebe kayıtlarını düzenleyiniz.

1. 06.01.2007 tarihinde 8.000 TL tutarında nakit sermaye konularak işletme faaliyetlerine başlamıştır.
2. 08.01.2007 tarihinde 4000 TL yatırılarak T.C.Z.B İnegöl şubesinde bir hesap açtırılmıştır.
3. 09.02.2007 tarihinde alıcı borcuna karşılık 5000 TL tutarında bir çeki bize vermiştir.
4. 10.02.2007 tarihinde daha önce alınan 5000 TL tutarında çek T.C. Ziraat Bankasında bozdurularak tutar aynı bankada açılan hesaba yatırılmıştır.
5. 15.02.2007 tarihinde 3000 TL tutarında bir borç için satıcıya çek verilmiştir.
6. 18.02.2007 tarihinde T.C.Z.B İnegöl şubesinden alınan bilgiye göre müşteri verdiğimiz çeki bankadan tahsil etmiştir.
7. 20.03.2007 tarihinde işletmede kullanmak üzere 300 TL tutarında posta pulu peşin alınmıştır..
8. 30.07.2007 tarihinde işletme kasasındaki nakit fazlasını değerlendirmek amacı ile bir anonim şirketin tanesi 6 TL olan hisse senetlerinden 1.000 adet hisse senedini almıştır.
9. 03.08.2007 tarihinde işletme 5.200 TL değerinde devlet tahvilini satın almıştır.
10. 05.08.2007 tarihinde işletme paraya ihtiyacı olduğu için daha önce tanesi 6 TL den aldığı hisse senetlerinden 500 adedini satmıştır.
11. 22.09.2007 tarihinde müşteri ENGİN COŞKUNCA'ya 1000 TL nakit verilmiş karşılığı alacaklanılmıştır.
12. 25.09.2007 tarihinde Engin COŞKUNCA'nın borcuna karşılık üç ay vadeli senet alınmıştır.
13. 28.09.2007 tarihinde ENGİN COŞKUNCA verdiği senet tutarını peşin ödemiştir.
14. 10.10.2007 tarihinde işletme bir ihaleye katılmak için 4200 TL tutarında teminatı nakit olarak yatırmıştır.
15. İşletme 25.10.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi bir ay vadeli kredili (veresiye) olarak satın alıyor.
16. İşletme 25.10.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'dan 2.000 TL değerinde makineyi senetle aldığımızı düşünerek kayıt yapalım. Veya ;
17. İşletme 25.10.2007 tarihinde satıcı Engin COŞKUNCA'ya olan borcun tamamı peşin ödeniyor.
18. İşletme 03.11.2007 tarihinde üç ayda bitirilecek bir müteahhitlik işi için ihale açmış ve ihaleye katılan işletmeler 100.000 TL tutarında teminatı banka hesabımıza yatırmışlardır.
19. BAKIR işletmesi 08.11.2007 tarihinde sermayesini 100.000 TL artırmaya karar vermiştir.
20. 10.11.2007 tarihinde satışa aracılık eden banka satıştan 110.000 TL tahsil edildiğini belirtmiştir.
21. İşletme 15.12.2007 tarihinde 50.000 TL sermaye taahhüdünde bulunan ortağın taahhüdün yarısını yerine getirmemesi üzerine, bu ortağın hisse senetlerini iptal ederek 30.000 TL'den satıyor.

Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde uyguladıysanız evet, uygulamadıysanız hayır kutucuklarını işaretleyiniz.

Modül Adı: Finansal Kurumlar Muhasebesi	Öğrencinin Adı Soyadı:	
Uygulama Faaliyeti: Muhasebe	Sınıf ve Nu:	
AÇIKLAMA: Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Aracı kurum belgelerini öğrendiniz mi?		
2. Finansal terimleri öğrendiniz mi?		
3. Finansal kurumların hesap planını öğrendiniz mi?		
4. Dönen varlıkları biliyor musunuz?		
5. Dönen varlıklar ile ilgili işlemlerde yevmiye kaydını yapabiliyor musunuz?		
6. Duran varlıklar ve yevmiye kayıtlarını biliyor musunuz?		
7. Kısa vadeli yabancı kaynakları biliyor ve işlemlerini yevmiye defterine kaydedebiliyor musunuz?		
8. Uzun vadeli yabancı kaynakları biliyor ve işlemlerini yevmiye defterine kaydediyor musunuz?		
9. Özkaynak hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
10. Hisse senedi işlemlerinde kullanılan hesapları doğru kaydediyor musunuz?		
11. Akreditif hesaplarını doğru kaydediyor musunuz?		
12. Repo ve tersrepo işlemlerini kaydedebiliyor musunuz?		
13. Sonuç hesapları ve geçici hesaplarını ayırt edebiliyor musunuz?		
14. Hesaplarla ilgili işlemleri doğru tarafa ve doğru şekilde kaydedebiliyor musunuz?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz “Evet” ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. Hayır” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız. Hepsini “Evet” ise bir sonraki öğrenim faaliyetine geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1-	Y
2-	D
3-	Y
4-	D
5-	Y
6-	D
7-	Y
8-	D
9-	Y
10-	Y
11-	D
12-	Y
13-	Y
14-	D
15-	D
16-	Y
17-	Y

PERFORMANS TESTİ 1 CEVAP ANAHTARI

Borç 100 KASA HESABI Alacak

1.000	300
	500
	100
1.000	900

YORUM: 100 TL borç kalanı vardır.
Kasada 100 TL vardır.

Borç 102 BANKA HESABI Alacak

400	
300	
700	

YORUM: 700 TL borç kalanı vardır
Bankada 700 TL vardır.

Borç 153 TİC. MAL HES. Alacak

2.500	
500	
3.000	

YORUM: 3.000 TL borç kalanı vardır.
3.000 TL malımız vardır.

Borç 320 SATICILAR HES. Alacak

100	200
100	200

YORUM:100 TL alacak kalanı vardır.
Satıcıya 100 TL borcumuz var.

PERFORMANS TESTİ 2 CEVAP ANAHTARI

1	06.12.2007		
	100 KASA HESABI	1.500	
	102 BANKA HESABI	700	
	120 ALICILAR HESABI	1.000	
	153 TİCARİ MAL HESABI	3.000	
	255 DEMİRBAŞLAR HESABI	2.500	
	320 SATICI HES.		500
	321 BORÇ SEN. H.		1.600
	500 SERMAYE H.		6.600
	Açılış Kaydı		

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1-	Y
2-	D
3-	Y
4-	D
5-	D
6-	D
7-	D
8-	Y
9-	D
10-	D
11-	Y
12-	D
13-	D

PERFORMANS TESTİ CEVAP ANAHTARI

1	06/12/2007 8000 EMANET HİSSE SENETLERİ HS. 8500 EMANET HİSSE SENT. ALAC. HS. 3.000*400= 1.200.000	1.200.000	1.200.000
	06/12/2007 <u>1200 MÜŞTERİLER HS.</u> Engin AŞIK 1500 TAKAS MERKEZİ HS. 3.000*440=1320.000	1.320.000	1.320.000
2	08/12/2007 8000 EMANET HİSSE SENETLERİ HS. 8500 EMANET HİSSE SENT. ALAC. HS. 3.000*400= 1.200.000	1.200.000	1.200.000
	08/12/2007 1500 TAKAS MERKEZİ HS. 5000 YURT İÇİ SATIŞLAR HS Hisse Senetleri 3.000*440=1320.000	1.320.000	1.320.000
3	15/12/2007 1500 TAKAS MERKEZİ HS 3200 SATICILAR Ecan AŞ	30.000	30.000
	15/12/2007 <u>8500 EM. MEN. KIY. ALAC. HS.</u> E.Can AŞ. Bonoları 8000 <u>EMANET MENKUL KIY. HS.</u> Takas Merkezi .	30.000	30.000
4	20/12/2007 <u>1200 ALICILAR HS.</u> T. Ceyhun 1500 TAKAS MERKEZİ HS.	33.000	33.000
	20.12.2007 8000 EMANET MEN. KIY. HS. Hazine Bonosu 8500 EM. MEN. KIY ALAC. HS.	38.000	38.000

**MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI
PERFORMANS TESTİ**

1	06/01/2007 1000.KASA HESABI 4800.SERMAYE HES. Açılış kaydı	8.000	8.000
2	08/01/2007 <u>1060.BANKALAR HESABI</u> T.C.Z.B. İnegöl ŞB. 1000.KASA HESABI Banka hesabına para yatırılması	4.000	4.000
3	09/02/2007 1040.TAH. EDİLECEK CEK. 1200.ALICILAR HES. Müşterinin çek vermesi	5000	5000
4	10/12/2007 <u>1060.BANKALAR HESABI</u> T.C.Z.B. İnegöl ŞB. 1040.TAH. EDİLECEK CEK Çekin banka hesabına yatırılması	5000	5000
5	15/02/2007 3200.SATICILAR HESABI 1070.VERİLEN ÇEK Ö.E.H. Satıcılara çek verilmesi	3000	3000
6	18/02/2007 1070.VERİLEN ÇEK Ö.E.HES. <u>1060.BANKALAR H.</u> T.C.Z.B. İnegöl ŞB. Verilen çekin bankadan ödenmesi	3000	3000
7	20/03/2007 <u>1090DİĞER HAZIR DEĞ. HES.</u> Posta Pulu 300 1000.KASA HESABI Posta pulu alışı	300	300

8	30.07.2007 1100 HİSSE SENETLERİ HESABI 1000 KASA HESABI Hisse senedi alışı	6.000	6.000
9	03.08.2007 1160.KAM KES.TAH.SEN.BON H 1000 KASA HESABI Devlet tahvili alışı	5.200	5.200
10	05.08.2007 1000 KASA HESABI 1100 HİSSE SEN. HES. hisse senedi satışı	3.000	3.000
11	22.09.2007 1200 ALICILAR HESABI ENGİN COŞKUNCA 1000 KASA HS.. Engin coşkunca nın borç kaydı	1000	1000
12	25.09.2007 1300 ALACAK SEN. HESABI 1200 ALICILAR HESABI ENGİN COŞKUNCA Müsterinin borcu yerine senet vermesi	1000	1000
13	28.09.2007 1000 KASA HESABI 1300 ALACAK SEN. HESABI ENGİN COŞKUNCA Senet tahsili	600	600
14	10.10.2007 1320.VER. DEP. TEM. HES. 1000 KASA HESABI İhaleye katılmak için nakit teminat yatırılması	4200	4200
15	25.10.2007 2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 3200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA Veresiye makine alınması	2.000	2.000

16	25.10.2007	2.000	2.000
	2460 MAKİNE TESİS VE CİHAZ. 3300 BORÇ SENT. Engin COŞKUNCA Senetle makine alınması		
17	25.10.2007	2.000	2.000
	3200 SATICILAR H. Engin COŞKUNCA 1000 KASA HESABI Satıcıya olan borcun ödenmesi		
18	03.11.2007	100.000	100.000
	1060 BANKALAR HESABI 3320 AL.DEP.TEM. İhale için teminat alınması		
19	08.11.2007	100.000	100.000
	4810 SERMAYE TAAH. 4800 SERMAYE HES. Sermaye artırımı		
20	10.11.2007	110.000	100.000 10.000
	1060 BANKALAR HESABI 4810 SERMAYE TAAH. 4840 SERMAYE YEDEK. His.Sen.İh.Prim Sermaye artırımı hisse senedi satışı		
21	15.12.2007	30.000	25.000 5.000
	1000 KASA HESABI 4810 SERMAYE TAAH. 4860 YASAL YEDEK. His.Sen.İptal Karları Hisse senedi iptali		

-
- COŞKUNCA, Engin, Gazi Üniversitesi Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi, Lisans Tamamlama Tezi 'Finansal Kurum İşlemleri' Ankara, 1999.
 - İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI, Sermaye Piyasası ve Borsa Temel Bilgiler Kılavuzu, İstanbul, 2000.
 - SEVİLENGÜL, Orhan, **Genel Muhasebe**, Gazi Yayınları, Ankara, 1997.
 - **Muhasebenin Temel Kavramları ve Tek Düzen Hesap Plânı**, TÜRMOB Yayınları. Ankara, 1994
 - www.spk.gov.tr
 - www.tspakb.gov.tr
 - www.imkb.gov.tr